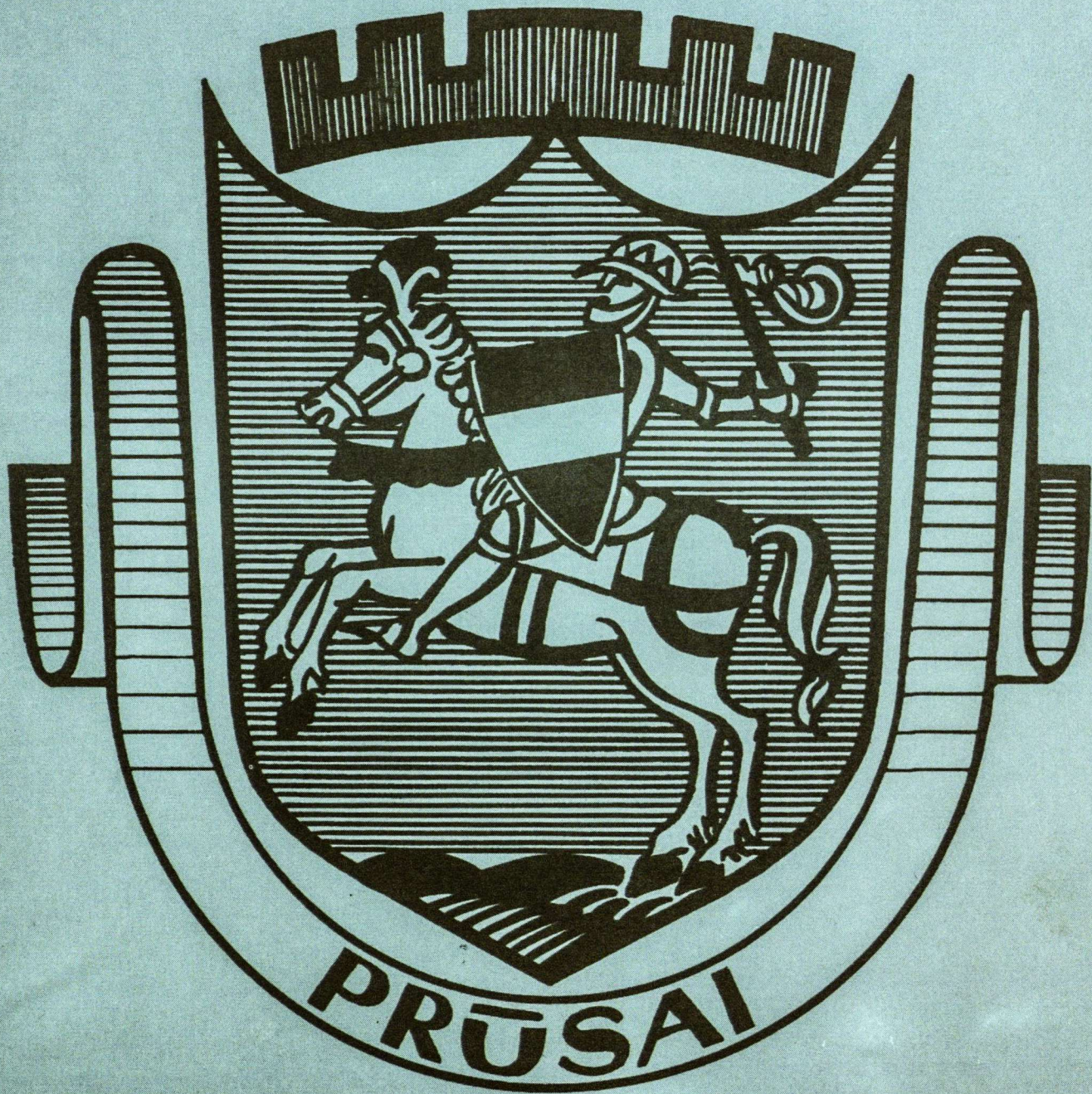

Re

1988
SAUSIS — JANUARY
Nr. 1

KARYS

KARYS

1988
Nr. 1 (1638)

Leidžia — L.K.V.S. RAMOVĖ

TURINIO SKYRIAI: Karinės žinios, Mokslas ir Technika, Spaudoje pasižvalgius, Žvilgsnis į politiką, Kronika ir Šaulių priedas — Tremties trimitas.

Redaktorius — Balys Raugas, 415 Main St., Delran, N.J. 08075

Administratorius — Alfonsas Samušis

KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriamus straipsnius siųsti redaktoriaus adresu. Įvairių autorių straipsniai, skelbiami **KARYJE**, nevisada reiškia redakcijos nuomonę. Straipsniai gali būti trumpinami bei taisomi. Korespondencijos spausdinamos tik apie ramovėnų, šaulių ar birutiečių veiklą bei jų narius. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams U.S. \$17.00, pusmečiui U.S. \$9.00, atskiro nr. U.S. \$2.00.
Pinigus siųsti šiuo adresu: **KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, USA**

Čekius arba Money Orders adresuoti tik **KARYS** vardu, - ne "Warrior" ar kt.

Keisdami adresą nedelsdami praneškite **KARIUI**, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

KARYS (ISSN 0022-9199) is published monthly except July and August by Lithuanian Veterans Assoc. **RAMOVĖ**, a Not-For-Profit Corporation, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Subscription \$17.00 per year (single copy \$2.00). Second class postage paid at Brooklyn, N.Y. Postmaster. Send Address changes to: **KARYS, 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207**

TURINYS

Viršelio 1 psl. — Prūsai. Dail. T. Valiaus herbas. Iš Alg. Gustaičio žemėlapiu, išleisto 1982 m.	
Viršelio 4 p. — Klaipėdos kraštas. Dail. Vyt. Ignas.	
Z. Raulinaitis — Liubavos mūšis	1
J. Abraitis — Lietuvos kariai žydų gelbėjimo veiksmuose	5
Dr. K. Ėringis — Lietuvos karių mirtis	7
V. Gruzdis — Klaipėdos sukilimas	14
KARIO SKYRIAI:	
Karinės žinios	16
Mūsų spaudoje pasižvalgius	20
Žvilgsnis į politiką	22
Karininkų metraštis 1939 m.	24
Lapkričio 23-sios minėjimai	30
KARIO PRIEDAS:	
Tremties trimitas	37
Mūsų mirusieji	45

ATSTOVAI:

Baltimore — K. Česonis, California — A. Audronis, Chicago — K. Juškaitis, Cleveland — J. Citulis, Aurora, Col. — Br. Masiokas, Australia — V. Šalkūnas, Detroit — V. Kutkus, Boston — V. Senūta.

PLATINTOJAI

AUSTRALIJOJE

Albertas Žvirblis, 65 Walscott St., North Geelong, Vic. 3215

S. Pačėsa, 7/31 Valentine Street, Yagoona,

KANADOJE

TORONTO, ONT. — V.A. Aušrotas, St. Prakapas.

V. VOKIETIJOJE

Juozas Nevulis, 6793 Bruchmuehlbach-Miesau 2 Raiffeisenstr. 4.

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

CHICAGO, IL — "Gifts International" "Parama", "Patria" Gifts & Electr.

DETROIT, MI — V. Cizauskas (Šv. Antano Parapijos Spaudos Kioskas

OMAHA, NB — Jonas Smailys
WATERBURY, CT — "Spauda"
WOODHAVEN, NY — "Romuva"

BROCKTON, MASS — A. Šeduikis, 990 N. Main St.

ANGLIJOJE

S. Kasparas, 32 Puteaux House, Roman Road, London E 2. ORF, England

SPAUSDINA

Franciscan Press
341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207

Isteigtas Lietuvoje 1919 —
Nepriklausomybės kovų —
metais.

KARYS

Atgaivintas Jugtinėse
Amerikos Valstybėse
1950 metais.

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 1 (1638)

SAUSIS — JANUARY

1988

LIUBAVOS MŪŠIS

Z. RAULINAITIS

Praėjo labai trumpas laiko tarpas nuo Herkaus Manto sužeidimo kautynėse prie Karaliaučiaus 1263 m. vasaros pabaigoje, kai narsusis notangų vadas, vos tik pagydęs savo žaizdą, vėl pakilo į žygį prieš kryžiuočius. Mantas planavo tolimą žygį į vokiečių kolonistų, dalinai lenkų ir mozūrų, tirštai apgyventą Kulmo kraštą. Tuo žygiu jis tikėjosi ne vien tik daug grobio prisiplėšti; Kulmo kraštas buvo virtęs stipria kryžiuočių ekonomine ir karine baze, todėl smūgis į tokią jautrią ordinui vietą turėjo būti ypatingai skaudus.

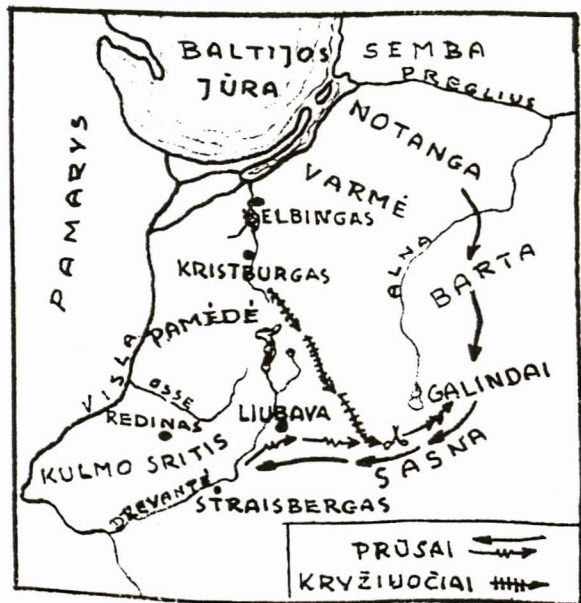
Herkaus Manto žygis. Pagal turimus šaltinius, žygis buvo atliktas 1263 m.,¹ greičiausia gruodžio mėn. pabaigoje, kai žygio keliai jau būna šalčio išgrįsti. Manto kariuomenei iš Notangos žygiuoti į Kulmo kraštą teko ne mažiau kaip 150 km, naudojatis nedideliais ir nežymiais miškų keliais ar medžio-tojų takais. Tankūs senieji miškai pridengė raitos kariuomenės vorą. Taip, iš anksto nepastebėtas, Herkus Mantas su notangų kariuomene įsiveržė į Kulmo kraštą.

Keliai, kuriais Mantas vedė savo raitelius, yra žinomi iš ankstesnių žygių. Jis žygiavo per Bartos pietines apygardas, šiauriniais Galindos miškais, skersai Sasną ir Liubavą. Įsiveržti į Kulmą notangai galėjo per Drevantos aukštupį, apeidami sudegintą Vartenbergą ir eiti link Rodino pilies, "kur buvo jeiga (introitus) į Kulmo žemę", arba pereiti Drevantą brasta ties Štraisbergu.

Vienu ar kitu keliu, "Herkus Mantas su galinga kariuomene įžengė į Kulmo žemę ir su savim išsivarė daug žmonių, prisigrobė nesuskaitomą gausybę įvairaus turto ir išsigabeno, sudegino visus pastatus

esančius už įtvirtinimų, ir tą visą žemę nudažė kri-kščionių krauju." (125-(118) Dusburgietis).

Reikia pasakyti, kad ta "galinga kariuomenė" galėjo būti kiek skaitlingesnė kaip 1000 vyrų. Jų dauguma buvo iš Notangos, su vienu antru būriu iš Varmės ir Bartos. Kronikininkas nenurodė kurios Kulmo apygardos buvo prūsų apgrobtos. Jis pabrėžė, kad buvo grobiamos ir deginamos tik gyvenvietės, pilys apeitos ir nepultos. Jerošinas patvirtino, kad "tik tvirtovės su vargu išliko" (SRP I, 450 p.).

Herkaus Manto žygis į Kulmo kraštą 1263 m. žiemą.
Schemas braižė B. Balčiūnas

Gausiu grobiu apsikrovusi, skaitlingais imtiniais vedina, Manto kariuomenė lėtai išžygiavo atgal. Jai teko žygiuoti pro sudegintą Liubavos pilį, skersai Liubavos apygardą šiaurės rytų kryptimi, trumpiausiais keliais į Prūsų žemės gilumą, Notangos link.

Naujai perėmusio Prūsų krašto magistro pareigas Helmericho tuo metu Kulme nebuvo. Žinios apie Manto raitelių įsiveržimą į Kulmo kraštą "pasiekė jo ausį". Reiškia, jam buvo pranešta per pasiuntinius apie užpuolimą, nes jis tuo metu buvo kur nors toliau. Magistras galėjo būti Elbinge, ar Kristburge, vienoje iš didžiausių vakarinių sričių pilių. Pavojaus žinią gavęs, magistras tuojuos ėmė telkti kariuomenę: "sušaukė visas savo karines jėgas." Kokios buvo tos magistro karinės jėgos? Jei Helmerichas tuo metu buvo Kristburge, tai jis galėjo sušaukti didesniųjų pilių, Elbingo, Marienverderio, Kristburgo ir keletą mažesniųjų pilių Pamedėje ir Pagudėje kryžiuočių įgulas. Tačiau jis negalėjo palikti tas pilis visiškai nesaugomas, nes prūsų sukilėlių būriai pasirodydavo ir tose apygardose. Tuo metu kryžiuočiai neturėjo kiek žymesnės paramos nei iš krikštytų prūsų. PagaL Jerošiną, Helmerichas surinko visas jam pavaldžias jėgas ("di im benant was."), reiškia, vyskupų ir jų lėnininkų kariai nebuvo pašaukti, nes tam nebuvo laiko. Magistrui nieko nebeliko, kaip paimti į skubų žygį visą ordino vadovybę, visus aukštuosius pareigūnus su maršalu priešakyje, su ginklanešiais ir tarnais, kad greitomis, kaip nors, surinktus pakankamai stiprų šarvuotų riterių būrį. Tačiau ir toks būrys negalėjo būti skaitlingas, gal apie 40-50 riterių, kuriuos rėmė apie 400-500 ginklanešių, palydovų, lengvųjų raitelių. Toliau matysime, kronikininko pranešimas su tuo sutiko.

Kol Helmerichas sutelkė jėgas (greičiausia, Kristburge), pasiruošė žygiui ir išžygiavo, Manto kariuomenė spėjo apgrobti Kulmo apygardas. Tiems prūsų veiksams reikia skirti apie 7 - 10 dienų. Tačiau skubiai žygiuodamas Helmerichas pasivijo grobį ir imtinius lėtai besivarančias per Liubavos kraštą Manto raitelių voras.

Toliau kronikoje seka, palyginti, trumpas mūšio aprašymas. Iš jo galima susidaryti gan suprantamą vaizdą kaip tas įdomus mūšis vystėsi. Mūšis taktiniu požiūriu yra įdomus, nes čia turime retą pvyzdį kaip sumanus karo vadas laimi mūšį prieš techniškai pranašesnį priešą. Lengvai ginkluoti raiteliai sumušo sunkiai šarvuotus, pasinaudodami tinkama taktika.

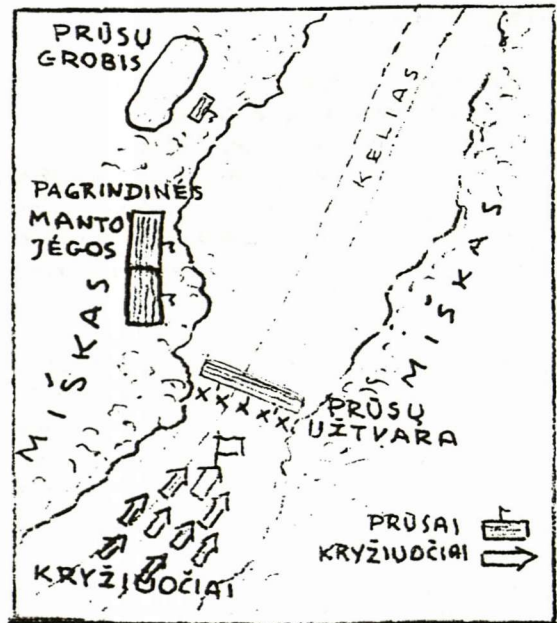
Liubavos mūšio eigą galima geriau sekti suskaldžius ją atskirais taktiniais ruožtais — fazėmis.

Pirmasis ruožtas — kariuomenių susidūrimas.

Išžygiuodamas iš Kulmo krašto, Herkus Mantas išsiuntinėjo žvalgus, nes jam rūpėjo apsitrausti nuo netikėto kryžiuočių užpuolimo. Pasitraukimo keliaiėjo Liubavos apygarda, pro Liubavos pilį, kurią prieš gerą pusmetį buvo sudeginęs Skomantas. Tuo metu žvalgai paranešė Mantui apie skubiai atsivejančią kryžiuočių kariuomenę. Reikia manyti, kad tuo pačiu Mantas buvo painformuotas apie priešų skaičių ir apie stiprų šarvuotų riterių būrį.

Gavęs tas žinias, Mantas sustabdė savo kariuomenės žygį miškuotoje vietovėje (haine - pagal Jerošiną). Notangai skubiai kirto medžius ir paruošė užtvartas. Anot Dusburgiečio, apsitvėrė medžių užtvartomis, sąvartomis (vallati indaginibus) ir varčiomis (Jerošinas - hagin). Varomi imtiniai, raguočiai ir kitas grobis buvo pasiūstas į miškų gilumą ir paslėptas tankmėse.

Atsidūrusi į notanglų greitomis suverstas medžių užtvartas, kryžiuočių kariuomenė sustojo ir persirikiaavo iš žygio voros į kautynių rikiuotę. Jerošinas paaiškina, kad puolimui buvo išsirikiuota į kylį (spitze - cuneus). Tai gerai pažįstama, tipinga šarvuotų raitelių puolimo rikiuotė, kurios smaigalys

Liubavos mūšis, pirmasis ruožtas

būna atkreiptas į priešą; šonai ir nugara būna pridengti lengvai ginkluotų raitelių.

Antrasis ruožtas — kautynės prie medžių užtvary — varčių. Išsirikiavusią puolimui kryžiuočių kariuomenę Dusburgietis be jokios įžangos siunčia tiesiai į mūšį: “Surikiavęs savo kariuomenę kovai, (magistras) juos (prūsus) narsiai užpuolė.” Šiek tiek vaizdžiau rašė Jerošinas:

“Ilgiau nebuvo delsiama;
skubiai, bet apgalvotai
magistras pasiuntė savo kylį (spitze)
į kovą pagal tvarką.
Tuo pat metu jis ragino
labai draugiškai savuosius,
kad jie kautųsi narsiai.” (SRP I, 450 plk.)

Persirikiavusi į puolimą, kryžiuočių kariuomenė, ordino vėliavos vedama, magistrui Helmerichui davus ženklą, pajudėjo link prūsų sukirstų varčių. Medžių užtvary pridengti, prūsai pasitiko riterių kylį apšaudydami strėlėmis ir svaidomomis ietimis. Dusburgiečio kronikoje įrašyta: “Prūsai gi, apsitvėrę užtvaramis, iš pradžių drąsiai pasipriešino.”

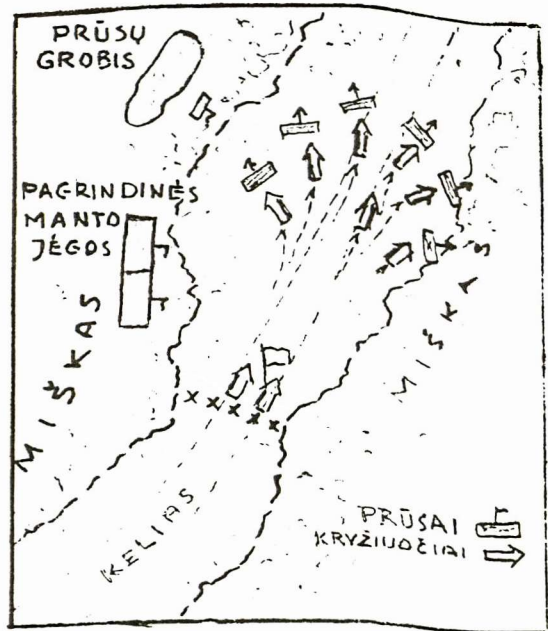
Herkus Mantas buvo numatęs sulaukyti riterių kylio smūgį prie varčių, priversti juos ieškoti praeinamų vietų užtvarose ir tokiu būdu suardyti jų puolimo rikiuotę. Ginti varčias Mantas buvo paskyręs tik dalį savo kariuomenės. Kita, stambesnė dalis liko pasiruošusi sutelkta pulti. Ji buvo miško pridengta ir kryžiuočių buvo nepastebėta.

Kautynės prie varčių baigėsi smarkiai pasipriešinusių prūsų pasitraukimu, anot kronikos, pabėgimu: “tačiau, galop (prūsai) leidosi bėgti.” Jerošinas papildė: “Galop jie pasisuko iš girios (haine) bėgti.” (T.p.)

Manydami, kad mūšis jau laimėtas, riteriai ir visa jų kariuomenė karštai metėsi persekioti bėgančius notangus. Kautynėse prie varčių kryžiuočių kylinė rikiuotė buvo pairusi, tačiau kai varčių gynėjai pradėjo bėgti, tai ir užpakalinės kryžiuočių eilės suskilo ir pasklido, uoliai besivydamos bėgančius. Tą kryžiuočių eilių pairimą pripažino ir Dusburgietis: “krikščionys juos (notangus) besivydami išsisklaidė...” Jam pritardamas rašė ir Jerošinas:

“Pavojuje beskabant
krikščionių kariuomenė išsiblaškė
šen ir ten po lauką. (T. p.)

Lyg ir pateisinti norėdamas neprotingą savųjų

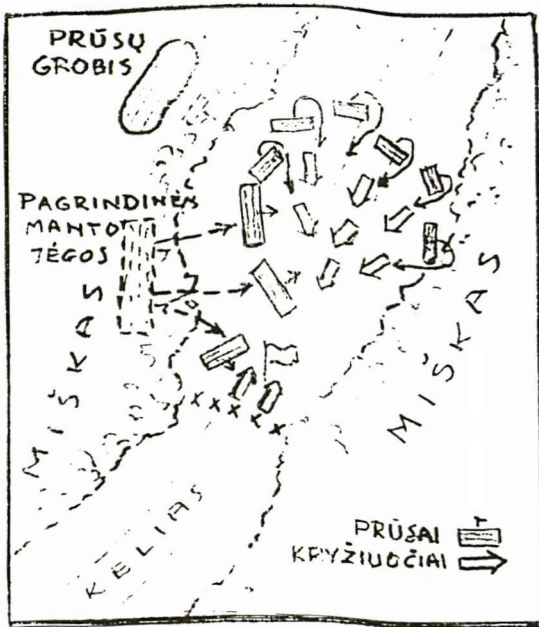
Liubavos mūšis, antrasis ruožtas

taktiką, kronikininkas pridūrė: “bėgančiųjų buvo labai daug nukauta.” Kai visa kryžiuočių kariuomenė, įsitikinusi sava pergale, buvo įsitraukusi į bėgančiųjų persekiojimą, prie varčių pasiliko magistras Helmerichas su ordino vėliava ir vėliavos riterių sargyba. To kritiško momento Herkus Mantas tik ir laukė.

Trečiasis ruožtas — prūsų priešpuolis. Iškelta ordino vėliava mūšio lauke rodė vyriausio vado vietą, kuris tuo metu vadovavo pergalingam mūšiui. Be magistro, maršalo ir keleto aukštųjų ordino pareigūnų, prie vėliavos buvo susitelkęs tik nedidelis karių būrelis:

“prūsai kai pamatė prie vėliavos tik nedaug vyrų, susitelkę grįžo prie užtvary ir iš naujo pradėjo kovą.” Panašiai tą momentą aprašė ir Jerošinas, kuris pabrėžė, kad prūsai “ėmė skubiai vėl telktis prie varčių”, kur jie pradėjo iš naujo smarkiai kautis.

Žinoma, tai nebuvo pirmojo skaidinio grįžtančios į mūšio lauką vyrai, kurie traukėsi nusiviliodami paskui save persekiotojus. Tai buvo iš miško priedangos staiga puolančios sutelktos pagrindinės Manto jėgos. Aplink ordino vėliavą, prie užtvary, pagal abu kronikininkus, kilo naujos smarkios kautynės, tik šiuo kartą puolė prūsai — notangai. Kautynės buvo atkaklios ir truko ilgai, “galop, leidžiant Viešpačiui, kurio sprendimai yra nesuprantami, toje kovoje krito magistras Helmerichas, ordino maršalas Dietrichas ir kartu su jais 40 riterių kryžiuočių, o

Liubavos mūšis, trečiasis ruožtas

taip pat išžudė ir visą krikščionių kariumenę.” (123 - 118).

Puolančių prūsų smūgis taikė tiesiai į ordino vėliavą, kurios palydą — sargybą, tradiciniai, apie tuziną riterių, ir ordino vadus notangai netruko sudoroti, nes stovintys vietoje, nors ir gerai šarvuoti riteriai nėra veiksmingi ir yra pažeidžiami judrių ir skaitlingesnių lengvai ginkluotų raitelių.

Kritus ordino vėliavai, grįžtantieji iš persekiojimo kryžiuočiai, ar pavieniui ar būriais, neturėjo jokios vilties prasimušti pro skaitlingesnius ir sutelktus Manto raitelius. Visa 500 karių kryžiuočių kariuomenė žuvo notangų iškirsta. Herkaus Manto pergalė Liubavoje buvo didelė. Ji buvo didelė, nes buvo sunaikinta visa mūšyje dalyvavusi priešų kariuomenė, ordinas neteko savo vyriausių vadų; ji buvo žymi žiūrint iš pavartotos taktikos taško. Tai bene gražiausias Manto laimėjimas, iškilus visoje prūsų sukilimo istorijoje.

Dusburgietis tą notangų pergalę ypatingai apgailėstavo, laikydamas ją skaudesniu smūgiu ordinui net už žemaičių pergalę ties Durbe, Kurše, 1260 metais: “Dievo tautai buvo smogtas toks didelis smūgis, kad manoma didesnis, kaip tas, kuris anksčiau buvo patirtas Kurše.” Kronikininkas čia pat paaiškina, kodėl Liubavos mūšio pralaimėjimas buvo sunkesnis ordinui net už Durbės mūšio pralaimėjimą, kur žuvo daug daugiau ordino riterių,

net 150. Jis rašė: “tarsi visi išrinktieji ir rinktiniai vyrai, kurių išmintimi ir stropumu Prūsų žemė valdoma ir karas vedamas buvo, išžudyti liko.” 123- (118). Dusburgietį dar kiek papildė Jerošinas:

*“tie kurie išmintingai nutardavo
ir narsiai kovodami
išsaugojo Prūsų žemę,
jie visi pražuvo,
krito mirdami.”* (t.p. 451 p.)

Liubavos mūšio pergalė buvo didesnė ir už Pakarvių mūšio laimėjimą 1261 m. sausio mėnesį. Tada prūsams vadovavo irgi Mantas. Pakarviuose žuvo tik keliolika ordino riterių ir keletas kryžininkų riterių. Nežiūrint visko, pasekmių atžvilgiu Liubavos pergalė liko beveik be aido. Mindaugo žuvimas ir tuoj po to kilę Lietuvoje neramumai ir smarkios vidaus kovos sutrukdė kokią žymesnę lietuvių paramą sukilusiems prūsams. Politiniai nesusiorganizavę Prūsų kraštai vieni nesugebėjo ir nepajėgė tinkamai išnaudoti tokį puikų Manto laimėjimą savo laisvės bylai.²

1. “A.d. MCCIXIII... Tais metais žuvo magistras Elmericus su XL broliais.” (Canonici Sambiensis, Epitome Gestorum Prussie, SRP I, 282 p.)
2. Liubavos pergalės betarpiu aidu Lietuvoje galima būtų laikyti bandymą sugriauti Vėluvos pilį. Tame žygyje dalyvavo kartu su prūsais ir lietuviai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRIMAS, NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOS

ir daugelis kitų svarbių istorinių įvykių yra plačiai aprašyta naujoje knygoje. Kviečiame ją užsisakyti kartu su kitais leidiniais:

LIETUVOS GINKLUOTOS PAJĖGOS, paruošė Vytenis Statkus, 1040 psl., daug iliustracijų, dalis spalvotų, daugelis įstatymų, Pėstininkų statusas ir k. \$27.00

LIETUVOS ISTORIJA, red. A. Šapoka, 4-tas leidimas, spalvotos iliustracijos, 3 istoriniai Lietuvos žemėlapiai \$17.00

700 JAHRE DEUTSCH-LITAUISCHER BEZIEHUNGEN, dr. W. Storost - Vydūnas, vokiečių kalba, spalvotos iliustracijos, knyga vertinama Europoje \$14.00

Knygų įpakavimui ir persiuntimo išlaidoms reikia pridėti \$3.00. Užsakymus ir čekius prašome siųsti:

VYDUNAS YOUTH FUND, INC.

3001 W 59th Street

Chicago, ILL., 60629

Visos aukos Vydūno Jaunimo Fondui atleidžiamos nuo federalinių mokesčių.

VILNIUJE ATKURTOS LIETUVOS KARIUOMENĖS KARIAI ŽYDŲ GELBĖJIMO VEIKSMUOSE

(Tąsa iš "Kario" Nr. 10)

JONAS ABRAITIS

I. ĮŽANGINĖS ŽINIOS.

Ankstyvesniuose aprašymuose minėjau, kad karo pradžioje iš Varėnos paligone buvusios 184 šaulių divizijos sėkmingai atsipalaidavo visa užpakalinė žygio voros apsauga — bataliono stiprumo kautynių vienetas. Šis išsilaisvinęs lietuvių ginkluotas dalinys skubiai persitvarkė į pėstininkų bataliono sudėtį ir, vokiečių fronto vadui sutikus, pirmą karo savaitę įsijungė Vilniaus krašte į Lietuvos geležinkelių apsaugą.

Savo sudėtyje batalionas turėjo tris šaulių kuopas, sustiprintas sunkių kulkosvaidžių būriais, vieną ūkio kuopą, judrų kovos vienetą kovai su teroristais ir plėšikaujančiais banditais ir kelių vagonų šarvuotą traukinį. Bataliono štabas buvo Vilniuje, štabe veikė su kuopomis geras ryšių tinklas ir specialių žvalgybų skyrius. Kpt. V.R. buvo bataliono vadu. Batalionas buvo gerai ginkluotas, turėjo karo meto etatinę sudėtį — apie 750 vyrų.

Šis geležinkelių batalionas nuo pirmos tarnybos dienos iki 1944 m. vidurvasario priklausė tiesioginiai Vilniaus karo lauko komendantui plk. Zehnpfennig, jam vienam buvo pavaldus, tik jo vieno vykdė įsakymus. Pagrindinės bataliono pareigos buvo saugojimas geležinkelių linijų ir sargybų tarnyba prie didelių požeminių ginklų sandėlių, esančių Vilniaus užmiesčiuose, kurie priklausė vokiečių kariuomenei. Ir vokiečių civilinę valdžią Lietuvoje įvedus, šis geležinkelių batalionas vokiečių SS ir policijos vadovybei nepriklausė.

II. PROVOKACIJA IR KLASTA. BANDYMAS PANAUDOTI BATALIONO LIETUVIUS KARIUS ŽYDŲ ŽUDYMU.

Suvarius visus Lietuvos žydus į getus, iš Vokietijos į Lietuvą atvyko vokiečių SD ir gestapo operatyvinės grupės, kurios greitai pradėjo naikinti Lietuvos žydus. Kad pilniau išlaikytų paslaptį savo vykdomas žydų žudynes, vokiečių saugumas į žydų žudymo veiksmus stengėsi įtraukti vietinius gyven-

tojus, net ir lietuvius karius. Lietuviai kariai tokiems vokiečių tikslams griežčiausiai priešinosi, o dėl Lietuvos gyventojų žydų žudymo reiškė įvairiausių protestus. Šie vokiečių saugumo provokaciniai tikslai išryškėjo 1941 m. rudenį.

Vieną vakarą geležinkelių apsaugos bataliono vadas iš savo tiesioginio viršininko, Vilniaus karo lauko komendantų pulk. Zehnpfennig, gavo raštišką įsakymą, kuriame jam buvo įsakyta sekantį rytą pristatyti Vilniaus vokiečių saugumo (SD) policijos vadui lietuvių karių dalinį. Bataliono vadas suprato, kuo visa tai kvepia ir kuriam tikslui gestapas naudotų jo vadovaujamo bataliono atsiųstus karius. Kadangi vakarais komendantas komendantūroje nebūdavo, Bn. vadas su savo adjutantų nuėjo tiesiai į komendantų privatinį butą. O dabar tegul kalba pats bataliono vadas kpt. V.R.:

"Vilniaus karo komendantas plk. Zehnpfennig mane gerai pažinojo, mudviejų santykiai ir tarnybiniai ryšiai buvo labai geri, daug valandų kartu buvome praleidę bediskutuodami įvairias tarnybines problemas, žinoma, daug kartų komendantas paklausydavo ir mano pasiūlytos nuomonės vienu kitu tarnybiniu reikalu. Pamatęs mane prie durų, komendantas ištarė pirmuosius žodžius: kas atsitiko?!

— Pone komendantė, prieš valandą gavau šitą jūsų įsakymą, kuriame įsakyta rytoj rytą pristatyti vokiečių SD policijos žinion mano bataliono ginkluotų karių dalinį. Labai gerai nujaučiu, ką visa tai reiškia ir suprantu, kokiems tikslams tie ponai paprašė iš jūsų mano lietuvių karių...

Mano bataliono kariai yra sąžiningi ir dori vyrai, drausmingi ir pareigingi, su pasišventimu ištikimais jie saugoja geležinkelius ir ginklų sandėlius, su pavojais gyvybei kovoja su teroristais ir banditais. Norėčiau, kad mano kariai pasilikėtų tose pačiose tarnybinėse pareigose, kurias jie vykdo dabar, jokių būdu nenorėčiau, kad jie būtų įjungti į neaiškios paskirties tarnybą.

Pone komendante, jeigu norite turėti mano vadovaujamame batalione aukštos moralės karius ir jeigu nenorite, kad jie pasidarytų tokiais, prieš kuriuos jie kovoja, prašau man duotą įsakymą atšaukti.

Gerbdamas savo ir bataliono lietuvių karininkų, puskarininkų ir kareivių garbę, aš šį gautą įsakymą atsisakau įvykdyti, nežiūrint kokios pasekmės dėl to būtų...

Trumpa tylą. Po to komendantas telefonu išsivietė savo adjutantą ir atvykusiam įsakė parašyti kitą įsakymą ir pranešti Vilniaus vokiečių SD policijos vadui, kad jis geležinkelių bataliono lietuvius karius kitoms pareigoms naudoti nesutinka, o savo duotą įsakymą geležinkelių bataliono vadui atšaukia.

Gavęs iš komendanto naują įsakymą, jam padėkojau, o atsisveikindamas su plk. Zehnpfennig, jo akyse pastebėjau ašaras, tik tada neįstengiau aš suprasti ką tos ašaros reiškė: žmogiškumo išraišką ar tik pripuolamą susijaudinimą?!

Ir anksčiau mano Bn. štabo žvalgybos skyrių pasiekdavo abejotinos vertės žinios, kad Vilniaus vokiečių saugumo policija (SD) kėsinosi į mano bataliono lietuvius karius, norėdama juos panaudoti žydų žudymams. bet tai buvo tik spėliojamos ir iš šalies nugirstos žinios... Šį kartą gautas įsakymas pilnai atidengė Vilniaus vokiečių SD policijos ir gestapo slaptą planą, kurį norėjo įgyvendinti tarpininkaujant Vilniaus karo lauko komendantui, — užbaigė įvykio nupasakojimą bataliono vadas.

Drąsus ir rizikingas geležinkelių apsaugos bataliono vado reagavimas ir tinkamu laiku atsisakymas vykdyti gautą įsakymą išsprendė dvi labai reikšmingas problemas. Pirmą, buvo išsaugotas lietuvių karių garbingas vardas, juos neįtraukiant į žydų naikinimą ir antra, patys lietuviai kariai buvo išgelbėti nuo jų pačių sušaudymo, atsisakius įvykdyti gautą įsakymą — panaudoti ginklą prieš Lietuvos gyventojus žydus.

(Bus daugiau)

Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas 1923 sėdi (iš k.) V. Šaulinskas, J. Lėbartas, M. Jankus (pirm.), J. Vanagaitis. Stovi: S. Darius, A. Ivaškevičius, A. Maciukevičius ir J. Pranskus.

LIETUVOS KARIŲ MIRTIS SOVIETŲ ARMIJOS GRETŲ REPLĖSE

(Tęsa iš Kario Nr.10)

DR. KAZYS ERINGIS

Ko nežino lietuviai, ko nežino Lietuvos žydai

Jie daug ko nežino ir tai natūralu. Čia rūpi pasakyti ką svarbaus ir nežinomo lietuviams savo knygoje rašo Y. Arad'as⁴⁷ Nors Y. Aradas ir matyt jo tėvai niekadoms taikos metais **negyveno** nepriklausomoje Lietuvoje, bet jis **palankiai ir objektyviai** rašo apie pradinės Lietuvos valstybės ir jos žmonių okupacines nelaimes: apie grobikišką sovietų armijos įsiveržimą į Lietuvą, apie nežmonišką žmonių trėmimus į Sibirą, apie rusinimo ir marksistinio indoktrinavimo užmojus Švenčionių valdiškoje žydų gimnazijoje, apie vokiečių-sovietų karo pradžią, apie Lietuvius 1941 metų Birželio Sukilimą ir jo kilnius tikslus, apie pirmuosius pasibaisėtinus karo rezultatus ir kt. Y. Arad'as savo knygoje *The Partisan*, pavyzdžiui, rašo, kad Švenčionių ruože 1940 metų "Birželio 15 d. trečią valandą ryto, dar prieš kelias valandas iki pasibaigiant Molotovo ultimatumo laikui, sovietų armija peržengė Lietuvos valstybinę sieną, ir, kartu su dislokuotais Lietuvoje karinio garnizono daliniais, perėmė viso krašto kontrolę į savo rankas" (citos pabaiga), pravedė sovietinio stiliaus rinkimus ir inkorporavo Lietuvą į Sovietų Sąjungos sudėtį. Apie tai, deja, okupuotoje Lietuvoje **niekas rašyti negali** ir ši pirmą kartą Lietuvos valstybinės tautos (lietuvų ir tautinių mažumų) tragedijos priežastis gramzdinama užmirštin.

Liesdamas 41-ųjų Birželio Sukilimą Y. Arad'as rašo,⁴⁷ jog antros karo dienos popietė iš pabėgėlių paaikškėjo, kad Raudonoji armija Lietuvoje yra pakrikusi ir kad Lietuvos kariuomenė — po inkorporavimo pertvarkyta Raudonosios armijos padaliniu, klasingai atsuko savo ginklus prieš sovietus. "Jie (pabėgėliai) taip pat sakė mums, kad Lietuvos kariai ir civiliai išsidėstę pakelių pasalose apšaudė bėgančius sovietų karius ir žydus" (citos pabaiga). Toliau autorius rašo, jog Kauno radijas pranešė, kad yra sudaryta antikomunistinė Lietuvos vyriausybė, kuri ragino žmones sukilti ir **kovoti už nepriklausomą Lietuvą**, teikiant paramą žygiuojančiai vokiečių armijai. Deja, ir ši istorinė tikrovė nuo engiamos

lietuvų tautos **slepiama**, o pasklidę pasaulyje Lietuvos žydai, dėl jų nelaimės masto, šią anaipol neklastingą šventos priesaikos kovą už Lietuvos nepriklausomybę sunkiai supranta ar net nenori suprasti. **Būtų nesuprantama**, jeigu Lietuvos kariuomenė būtų kitaip pasielgusi. Kai dėl bėgančiųjų "šaudymo", tai matyt derėtų patikslinti, jog Lietuvos sukilėliai apšaudė bėgančius ginkluotus okupacinės administracijos pareigūnus, kurių tarpe buvo nemažai ir žydų.

Sutirštintas nepalankumas

Nepalankioje Lietuvai ir lietuviams knygos dalyje Y. Arad'as teisingai rašo, kad Birželio sukilėlių viltys gauti iš Vokietijos Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą **neišsipildė**, kad Lietuvos kariuomenė, kaip nepatikima, buvo pajungta ne Wehrmachtui, o savisaugos tikslams ir vokiečių policijos ir SD vadovybei.⁴⁷ Tai, beje, sukomplicavo jos uždavinius ir labai padidino dezertyravimą net esant pavojingiausioms aplinkybėms. Betgi ta "kariuomenė", taip vadinamos Lietuvos Apsaugos Dalys, Lietuvos 1939 metų Neutralumo įstatymo vardu, esant sudėtingiausioms okupacinėms aplinkybėms "**apgynė Lietuvos neutralumą**" ir apsaugojo Lietuvą nuo sovietų karinių diversantų prasiskverbimo, neskaitant Rytų Lietuvos 1943 - 1944 metų vasaromis. Y. Arad'as prieš tas lietuvių pastangas gelbėdamasis kovoje ir įniršęs, šalia vokiečių nacio, knygoje daug kur, kaip baubą, pristato lietuvių policininką. Nėra abejonės, kad trečiaeiluose ir tolimesniuose mažareikšmiuose lygiuose Lietuvos savivaldos policininkas dažnokai buvo. Akivaizdu, kad buvo ir daug užuojautos, ir šaltumo, ir žiaurumų, ir net nusikaltimų. Būdinga, kaip rašoma knygoje, kad Y. Aradas ir jo paauglystės ir nelaimės metų draugai ne iš karto iš Švenčionių geto išėjo Gudijon partizanauti. Jie varinėjami į darbus rūšiuoti karinio grobio ginklų patys **apsiginklavo**, ginklus laikė gete, **išėjo** iš geto į Gudijos miestelius, vėl 20 ginkluotų vyrų iš geto **išėjo** į miškus ir vėl keli ginkluoti **grįžo** į getą, **išvyko** į Vilniaus getą ir vėl **grįžo**, pagaliau vėl keli ginkluoti iš geto **išvyko**

į miškus Gudijon ir pradėjo ginkluotos kovos su okupantu tarpusį. Nors ir labai peikia autorius lietuvių policininkus, bet jeigu jie ir toliau būtų sklidinį Birželio Sukilimo ryžto už nepriklausomą Lietuvą, tai **sunku palikti**, sutelkimo vietą ir vėl niekeno nepastebėtiems sugrįžti.

Tenai, kur upės midum teka

Y. Arad'as toliau savo knygoje rašo apie jo ir grupės jo bendro likimo Švenčionių geto jaunuolių partizanavimą Gudijoje Kazėnų miškuose, kai jie 1943 metais balandžio mėn. pradžioje vieni miškuose atšventę Passover pateko į Čepaevo partizanų būrį, priklausantį Vorošilovo brigadai, kurios vadovybė buvo Naručio paežerės miškuose.⁴⁷ Čepajeviečiai tuojaus iš atvykusių žydų jaunuolių atėmė **taip rizikingai gete įsigytus tris revolverius. Septynių nepatyrusių jaunuolių grupei, jų tarpe dviem merginoms, buvo paliktas jų atsineštas šautuvas ir kitas toks pat "nupjautavamzdis". Žydų jaunuoliai tuojaus susidūrė su nuožmiu antisemitizmu, įsišaknijusiu rusų partizanų eilėse. Vorošilovo brigados vadas buvo rusas mokytojas iš Vitebsko srities, greičiausia enkavedistas ir buv. Švenčionių miesto vykdomojo komiteto pirmininkas Fiodoras Markovas. Be to, naujiems partizanams greitai paaiškėjo kokia skurdi yra tų būrių ginkluotė. Pavyzdžiui, Čepajjevo 60 kovotojų būrys buvo ginkluotas tik keliais automatais, dviem lengvaisiais kulkosvaidžiais, dalis kovotojų turėjo įvairios kilmės pistoletus, bet buvo ir visai beginklių.**

Susipažinęs su partizanavimo sąlygomis minimos knygos autorius Y. Arad'as buvo **pervestas Maskvos regioninio diversantų štabo Lietuvai žinion,**⁴⁷ kai to štabo operatyvinė grupė ir kovotojų būriai sklandytuvais iš pamaskvės atvyko Begomliu (Vitebsko sr.) ir pėsčiomis įveikė 200 kilometrų įsikūrė Kazėnų miškuose ir įsteigė atramos bazę maždaug už 60 km į pietus nuo Kazėnų, piečiau Naručio ež. esančiuose miškuose.^{26,47} Šis sprendimas Y. Aradui imponavo, nes, kaip jis rašo, "Jie ('lietuviai') buvo parašiotininkai, **aprupinti geriausiaisiais ginklais ir jų karinė išvaizda daug įspūdingesnė negu Čepajjevo būrio**" (citatos pabaiga). Kaip matome, Maskva kreipė ypatingą dėmesį diversantų skverbimuisi į Lietuvą, bet ir tai mažai padėjo. Jie skverbėsi į Lietuvą iš tolimų Gudijos prieigų ir vokiečių karinius transportus rimčiau trigdė pagrindinai tik Rytų Lietuvos geležinkelioose.

Vilnius ir lenkų istorinė atžagareivystė

Savo knygoje Y. Arad'as lietuviams nežinomų arba mažai žinomų žinių žiūpsnį pateikia apie Rytų Lietuvoje ir Vakarų Baltarusijoje 1944 metų pradžioje stipriau pradėjusią reikštis lenkų karinę jėgą — Krašto armiją (Armia Krajowa), kuri **vykdė** lenkų egzilinės vyriausybės Londone uždavinius.⁴⁷ Ji veikė ir Vakarų Ukrainoje. Jos tikslas — buvusias atkursimos Lenkijos žemes, įskaitant ir Vilniaus kraštą, įjungti į Lenkijos valstybę. Tai buvo 100,000 kovotojų organizacija, turinti 200,000 kovotojų rezervą. Y. Arad'as pažymi, kad Krašto armija, ypač šiaurinėse srityse, **buvo** grubiai antisemitinė ir, pridursime, — antilietuviška, **siekusi atplėšti** sostinę Vilnių nuo Lietuvos. Autorius taip pat pažymi, kad "oro keliu didėjant ginklų tiekimui iš Maskvos, sovietų diversantų ginklų ir amunicijos kokybė ir kiekybė žymiai viršijo lenkų ginkluotę". Pažymima, kad kovos metodų su lenkais reikėjo kitokių negu su vokiečiais. Jeigu vokiečiai telkėsi prie miestų ir transporto magistralių, tai lenkų Krašto armija pasirodavo netikėtose vietose.

Nežiūrint minėtos sovietų ginkluotės persvaros, lenkų Krašto armija 1944 metais Rytų Lietuvoje **įvykdė** keletą sėkmingų užpuolimų. Vienas iš jų — "Kalinausko" diversantų būrio, žymiai papildyto pabėgusiais iš getų Lietuvos žydų partizanais, kautynės Meironių kaimo apylinkėse (į pietvakarius nuo Ignalinos) su lenkų Krašto armijos junginiu.⁴⁷ Tai **paskutinis** kaimas buv. Lenkijos teritorijoje (prie demarkacijos linijos). Kautynėse žuvo netikėtai apsupti 24 "Kalinausko" būrio kovotojai, jų tarpe būrio vadas Eduardas Baleišis. Sužeistuosius, kaip nurodo Y. Arad'as, lenkai **išžudė**. Nužudytųjų skaičiuje buvo žydų. Tuo lenkai "raudonesiems jupiteriams" pretenzingai davė suprasti, kad iki tos vietos, **iki demarkacijos linijos**, yra Lenkija. **Visai kitaip** tas kautynes "dokumentinėje" knygoje aprašo vilniškiai sovietų šaltiniai,²⁶ kas pateikta dokumento Nr. 416. Tačiau knygos gale yra pateikto 166 išnašas, kuriame faktai sutampa su Arad'o nuroda. Būdinga, kad ir 3-tomėje, ir 12-tomėje vilniškėse enciklopedijose **Meironių kautynės nenurodomos**. Gi "dokumentinėje" knygoje pagrindinis tekstas skelbia, kad tos kautynės įvyko su 470 vokiečių budelių daliniu.²⁶ Taip buvo pasielgta matyt todėl, kad Maskvai neparanku jog kovos vyko su "broliais" lenkais ir kad už sovietų Lietuvą "lietuviškiausiam iš lietuviškų" būrių kovojo žydai.

Pagal vietos gyventojų pasakojimus, 1944 metų gegužės pabaigoje lenkų Krašto armijos dalinys **nu-ginklavo** miegančią Daugeliškių policijos nuovadą ir stacionarioje ugniavietėje miegančią policijos bataliono kovotojų grupę ir užėmė miestelį. Policininkus išvaikė, kitus paėmė į nelaisvę paskiau paleido. Aukų nei iš lenkų, nei iš lietuvių pusės nebuvo. Tačiau lenkai susirinkę ginklus skubiai **atsitraukė**. Miestelį tuojaus užėmė sovietų diversantų būrys. Nedokumentalios “dokumentinės” knygos dokumentas Nr. 416 nurodo, kad tai buvo A. Sniečkaus štabo K. Kalinausko būrys,²⁶ kuriame nemažai buvo žydų partizanų. Naujieji šeiminkai įvykių išgąsdintiems gyventojams įsakė skubiai prinešti kambarius šiaudų. Žmonės paskubom rengė “svečiams” guolius, bet šie **uždegė miestelį ir pasitraukė**. Minėtame dokumente sakoma,²⁶ kad “partizanų grupė, vadovaujama burio komisaro (Ivano) Mandrikino, užpuolė priešą įgulą Daudeliškio mstl. (Švenčionių aps.) ir sunaikino visus priešų objektus” (citatos pabaiga). Deja, įtvirtinimų **nesunaikino**, o miestelį sudegino. Lenkai skubiai pasitraukė matyt bijodami diversantų atpildo už Meironis (žr. aukščiau), o diversantai neapsistojo nakčiai bijodami lenkų nemažo dalinio puolimo ir aliarmo Švenčionių aps. policijoje.

1944 metais pasitraukiant vokiečiams lenkų Krašto armijos dalinys buvo užėmęs ir Semeliškių miestelį (Trakų aplys.). Šis faktas reikalingas patikslinimo ir papildymo.

Priešinimasis Maskvos ir jos diversantų valdžiai

1944 metų vasarą sovietams okupavus Švenčionis, diversantų būrys “Vilnius” (kuriam, kaip rašoma knygoje priklausė Y. Arad’as (I. Rudnicki)⁴⁷ kelias savaites **šeimininkavo** mieste ir apskrityje ir **formavo** okupacinę sovietų valdžią: “Kol atvyko NKVD ir milicija, nes atlikome jų funkcijas” (citatos pabaiga).⁴⁷ Diversantų būrys “Vilnius” buvo išformuotas liepos pabaigoje.” Dauguma kovotojų, kurie buvo mums atsiųsti iš Sovietų Sąjungos, **tapo** vyriausybinių įstaigų vadovais... Bet dalis kovotojų buvo palikta kaip karinis dalinys, kovai su priešiškais elementais, kurie pradėjo reikštis daugmaž organizuotoje formoje. Aš priklausiau tam daliniui” (citatos pabaiga).⁴⁷ Čia knygos autorius kalba apie apskričių “liaudies gynėjų” būrių (pagal sovietų terminologiją) sudarymą, kurie iki 1945

metų spalio mėnesio buvo vadinami **naikintojų** batalionais. Tai savistovūs apskričių operatyvinės kovos daliniai su kariška drausme ir tvarka, siuntinėjami po apskričių pagal NKVD nurodymus. Y. Arad’as savo knygoje nurodo, kad viename iš tokių Švenčionių aps. kovos dalinių, kuriam jis buvo priskirtas ir kuris 1944-1945 metais veikė Adučiškio regione (Huduciszki), buvo apie **dvidešimtšėši** buvę diversantai bei partizanai. Tai nežinomi lietuviams nei tėvynėje, nei išeivijoje dalykai, nes kitur Lietuvoje naikintojų batalionuose buvusių diversantų ir prosovietišku partizanų buvo labai mažai, tik vienas kitas. Žmonės jų **labai bijodavo** ir nekentė dėl žiaurumo. Gi Rytų Lietuvoje jų buvo daug ir, kaip minėjome, sudarė būrio pagrindą. Knygos autorius nurodo, kad naikintojų dalinys, kuriam jis priklausė, **kovojo** su partizanaujančiais lietuvių nacionalistais ir nacių kolaborantais, kurių eilėse buvo ir žydų žudikų. Pažymima, kad naikintojų dalinys **taip pat kovojo** su vengiančiais paskelbtos į sovietų armiją mobilizacijos ir pabėgusiais į miškus lietuviams, su pabėgusiais iš sovietų armijos kariais ir tuo apsisprendusiais partizanų eilėse **kovoti už Lietuvos nepriklausomybę**. Tokiam apsisprendimui pagrindą sudarė ir 1939 metų **Hagos Konvencija**, draudžianti užkariauto krašto vyrus imti į užsienio šalies kariuomenę ir siųsti į svetimus karus. Toks apsisprendimas išplaukė taip pat ir iš **Atlanto Chartos, ir iš Lietuvos Vietinės Rinktinės Nuostatų, Rinktinės, kuriai vadovavo gen. Plechavičius**.

Pažymėtina, kad Y. Arad’as aprašydamas diversantų karininko išlaisvinimą iš Švenčionių ligoninės glaustai bet palyginti **objektyviai** aprašo Lietuvos Vietinės Rinktinės paskirtį ir tikslus, kuriai vadovavo generolas P. Plechavičius. Knygos autorius nors ir naudoja keiksmažodžius (nacionalistai, fašistai), bet reikalą nušviečia patenkinamai ir pateikia įdomią ir lietuviams nežinomą žinią. Nurodoma, kad 1944 metų balandyje Lietuvos Vietinės Rinktinės Vilniaus-Daugpilio geležinkelio apsaugos bataliono karininkų grupė **buvo susitikusi** pasitarimui su sovietų diversantų atstovais. Rinktinės ryšininku buvo Švenčionių policijos vadas, kurio žmonos brolis buvo sovietų diversantas. Pasitarimas jokių rezultatų nedavė. Diversantų siūlymas kariams ir karininkams dezertyruoti buvo atmestas. Taigi, knygos autorius greičiausiai apsirinka tvirtindamas, kad tų dalinių kovingumo moralė buvo neaukšta. Teisingiau būtų tvirtinti, kad tų dalinių kovotojams politinė ir karinė perspektyva kovų **už nepriklausomą**

Lietuvą buvo neaiški ir Atlanto Chartos garantijos Rytų ir Vidurio Europoje neįsikūnijo.

Prasidėjus 1944 metų vasarą antrajai sovietų okupacijai diversantų daliniai buvo išformuoti, panaudojant kovotojus okupacinės administracijos pareigūnų kadru telkimui ir naikintojų (stribų) būrių sudarymui. Nepatikimi kovotojai buvo išsiųsti į frontą.

Apie sutriuškinimą su pasigardžiovimu

1945 metų pradžioje, kaip rašoma knygoje, Y. Arad'as buvo pasiūstas kovoti su lietuvių partizanais į Linkmenis (Lingmiany; Švenčionių aps.). Tai apsuptas miškais ir ežerais vien lietuvių apgyventas platus tarpežeris, patogus partizanauti. Naikintojų dalinys, kurį sudarė 25 kovotojai, buvo įsikūręs miestelio pakrašty turinčiame įtvirtinimus buvusiam malūne, kuris naktimis ir buvo pirmosiomis "fronto" linijomis. Partizanai aplinkui vaikščiodavo netrukdomi. Miestelio "Apylinkės buvo lietuvių bandų kontrolėje... 1945 metų kovo mėn. aš buvau atšauktas į Švenčionis", rašo Aradas. "Praėjus maždaug dviem savaitėms lietuviai atakavo mūsų bazę Linkmenyse ir mūsų visas padalinys buvo nušluotas nuo žemės paviršiaus, kai pastatas buvo išsprogdintas. Šis užpuolimas susilaukė kraupaus keršto. Praėjus kelioms dienoms į miestelį atvyko NKVD kariuomenės batalionas (neapibrėžtos sudėties) ir talkinant vietiniam kovų daliniui pradėjo tyrinėti ginkluotų lietuvių vietovę. Aš dalyvavau toje triuškinančioje operacijoje", knygoje rašo autorius. "Po kelių paieškos dienų mes išaiškinome jų stovyklavietę. Jų miško stovykla buvo aptverta ir turėjo požeminius bunkerius. Mes kovėmės su jais visą dieną bet iki vakaro nei vienas iš jų neliko gyvas. Sekančią dieną, mes suskaitėme daugiau 250 žuvusių lietuvių" (citasos pabaiga).⁴⁷

Pateikti dalyvio viešojo spaudoje nauji faktai apie Lietuvos partizanų žūtibūtinės kovas su okupantais pagal užsienio šaltinius **papildomai nusviečia** vienas iš pirmųjų beviltiškų grumtynių už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę, vieną iš daugelio tų kovų puslapių.

Kai dėl lietuvių ir Lietuvos žydų okupaciniuose metuose santykių, tai Y. Arad'as savo knygoje nepasako svarbiausio. Juk sistemingai veikiant mūsų priešams Nr. 1 ir Nr. 2 (Maskvai ir Berlynui) ir jiems sužlugdžius Lietuvos suverenumą, **Lietuvos valstybinė tauta buvo suplėšyta į gabalus**. Todėl lietuvių ir Lietuvos žydų **likiminiai keliai išsiskyrė**

ir jie jokių būdu negalėjo būti tokie patys. Tai tik aklam neaišku. Tačiau tuose asmeniškų ir valstybės nelaimių keliuose **kai kas iš mūsų lietuvių ir žydų, kažkokia bjauri mažuma, galėjo būti daug geresnė**. Todėl perdidelį skaudų palikimą reikia gramzdinti gerume. O brandos metuose, kai plaukai nebeauga, nes "mėšlo" galvoje nebėra, kai kas ištaria: — "Tai buvo padaryta be jokio reikalo". Taip, pavyzdžiui, ištare žymus sovietų mokslininkas agrochemikas žydas akademikas prof. M. Kovda. Jo gimtajame mieste Krasnodare prieš keliolika metų vyko plataus masto mokslinė konferencija, kurioje ir F. Kovda dalyvavo. Konferencijoje, šalia mokslinių temų, buvo pagerbtas ir tėvynainis M. Kovda. Pasisakiusieji tarė jam daug gerų žodžių ir liaupsių. Tačiau kalbėjo ir tokie autoritetingi Krasnodare užaugę intelektualai, kurie labai taktiškai savo bendraamžiui priminė Kovdos blogus "darbus" paauglystėje Rusų revoliucijos metais. Be to, priminė, kad jis, Kovda, tada nuo Krasnodaro cerkvių visus kryžius nudaužė, vadovavo šiai akcijai. Po to kalbėdamas jo briliantinio pagerbimo gimtiniėje proga prof. M. Kovda be kitko tarė: "**Tai buvo padaryta be jokio reikalo**". Žinoma, dėl tokio pripažinimo kryžiai patys ant bažnyčių "nesulipo", bet nesusipratimų ir nelaimių našta žmonėms palengvėjo.

Sionistu pavadinsi — nepagadinsi

Maskvos naudojamų prakeiksmų arsenale žodis "sionistas" reiškia neįsivaizduojamai didelio masto keiksmazodį. Tačiau lietuviams toks marksistinis keiksmazodis dažnai matyt reiškia savu matu matuojant lig "ramovėną", gal "žalgirietį" ar kokį nors "gediminkalnetį", jeigu tokia organizacija būtų. Todėl kai pagal žydų šaltinius pastatytame dokumentiniame filme "Vilniaus partizanai" (Vilna partisans) G. Zimanas yra įvardijamas kairiuoju sionistu, tai lietuviams matyt dažnai išrodo, kad tuo lyg norima pagerinti aršių komunistų veislę. G. Zimanas, šalia A. Sniečkaus ir M. Šumausko, **buvo vienas iš trijų** karo metais Maskvos pastatytų karinės diversinės parašiutininkų veiklos vadų Lietuvos pasieniuose Gudijoje ir Rytų Lietuvoje. Šie visi trys Sovietų Sąjungos komunistų partijos šulai **buvo totališkai priešiški** pastangoms atkurti Lietuvos suverenumą ir aklai pildė Maskvos užduotis. Jeigu amžiaus paskutiniame dešimtmetyje A. Sniečkus, ypač M. Šumauskas galimybių ribose kažkiek atsigręžė veidu į Lietuvą ir jos nedalią, tai G. Zimanas

pasiliko prieštaringas. Jis mokslo rėksmingo supolitavimo tikslais nesėkmingai brovėsi į Lietuvos Mokslų akademijos Prezidiumą ir dar dirbdamas vyriausiuoju komunistų partijos dienraščio „Tiesa“ redaktoriumi spaudoje plėtojo destruktivius užmojus perblokštos lietuvių tautos prisikėlimo pastangose. Iš kitos pusės, G. Zimas buvo tragiška asmenybė, nes ir jo pareigų paveldėtojas apčiuopiamesnių teigiamų poslinkių nepadarė.

Tačiau G. Zimno veikla pabėgusiems iš getų partizanauti Lietuvos žydams vertintina teigiamai, nors jis pildydamas Maskvos užduotis ir buvo priešingas žydų vienos tautybės kovose būrių sudarymui.⁴⁶ Atvykęs oro keliu iš Maskvos su diversantų grupe Gudijon, G. Zimas buvo pagaliau 1943 m. spalį įkurdintas Rudininkų girioje, maždaug 40 kilometrų piečiau Vilniaus. Gi sovietų diversantas pulkininkas F. Markovas, Baltarusijos (Gudijos) Vorošilovo partizanų vadas, jau 1943 m. pavasarį raštu paragino Vilniaus geto žydų rezistenčinės organizacijos vadovus bėgti Gudijon ir jungtis į partizaninę veiklą. Deja, Markovas sutiko priimti tik ginkluotus geto vyrus, o visais kitais, pasiryžusiais bėgti, nesidomėjo. Markovas pabėgusius iš Gudijos getų, padrikai partizanaujančius žydus, kurie sudarė kelis šimtus žmonių, sutelkė į sovietų armijos disciplinuatą partizanų diversinį junginį, vėliau pasivadinusį minėta Vorošilovo brigada. Tačiau brigados viršininkai netik neišdavė žydams ginklų, bet dar daug iš ko atėmė turėtus. Nežiūrint to, brigados būrių karinis organizuotumas pabėgėliams teikė vilties išlikti. Netrukus iš Vilniaus geto pabėgę gal 28 žydai, vadovaujant žydų policijos karininkui B. Friedmanui, išvyko Gudijon į Nalčos miškus ir patekė į vokiečių pasalą beveik visi žuvo.⁴⁶

Skaičių simfonija ir kalba

Kai G. Zimas atvyko iš Gudijos į Rudininkų girią, čia jau buvo keli šimtai pabėgusių iš Vilniaus geto ir išbėgusių iš Gudijos Markovo brigados žydų ir kitų kovotojų, kurie sudarė 4-5 būrius. Daugėjant pabėgėlių, kaip nurodo D. Levinas,⁴⁶ čia G. Zimas suformavo Vilniaus, Kauno ir Trakų brigadas, kuriose buvę apie 15 būrių. Tuose junginiuose, įskaitant ir nepavaldžias Maskvoje esančiam Lietuvos padalinio štabui specialias grupes (matyt NKVD ir karinės žvalgybos vienetus), čia buvę apie 2,000 kovotojų. Vien pagal minėto „lietuviško“ štabo suvestines, kurios buvo paskelbtos Vilniuje ir kurio-

mis remiasi D. Levinas, tam A. Sniečkaus štabui pavaldūs junginiai pagrindinai 1943 - 1944 metais esą nuvertę 577 sąstatus Lietuvos geležinkeluose. Jau vien tai, kad nuverstų vagonų skaičius sąstate vidutiniškai tėra tik penki ir kad garvežių daug mažiau nuversta negu sąstatų, verčia rimtai abejoti duomenų net preliminariniu tikrumu. Gi tikrovėje, nuverstieji vagonai dešimtmečius išgulėjo Lietuvos pagelžkelėse, o kiti ir dabar dar guli. Tačiau autorius po karo daug kartų keliavęs visais Lietuvos geležinkeliais negali patvirtinti, kad iš 3,000 nuverstų vagonų bent 100 būtų tįsojęs pagelžkelėse. Todėl diversantų paruoštos suvestinės yra pagyrūniškos, nieko bendro neturinčios su tikrove. Geriausiu atveju minėtas 577 nuverstų sąstatų skaičius gali būti laikytinas išpūstu pasikėsimumu prieš sąstatų skaičių. D. Levinas atkreipia dėmesį į aukštą žydų diversantų kovingumą ir nurodo, kad 22 kovotojų būriai, kuriuose vyravo žydai, nuvertė 79% geležinkelio sąstatų.

D. Levinas savo knygoje pateikia lietuviams mažai arba visai nežinomus faktus apie išlikusių po didžiųjų sušaudymų 40,000 Lietuvos žydų įtraukimą į pagrindinę antinacinę veiklą getuose 1943-1944 metais.⁴⁶ Skaičiai rodo, kad iš jų apie 1,500 žmonių įsijungė į įvairias žydų pagrindines organizacijas arba vidutiniškai 37 žmonės iš 1,000. Minėtas pagrindis pasiuntė į miškus partizanauti apie 1,150 žmonių. Be to, pabėgo į miškus 650 žmonių, nepriklausiusių žydų pagrindžiui. Taigi, pagal D. Lavina, iš Lietuvos getų pabėgo į miškus partizanauti apie 1,800 žmonių. Aktyviausiai reikėsi Vilniaus geto žydai: jie sudarė 45% gyvųjų, o pabėgusiųjų į miškus gretose jų buvo 64%. Į miškus jie išvyko įvairiu laiku susiskirstę į 30 - 35 grupes, kurių nevisos, kaip aukščiau dalinai minėjome, pasiekė miškus. Apie 150 bėglių miškų nepasiekė ir žuvo bėgant. Maždaug 450 bėglių pateko į Baltarusijos partizanų junginius, 850 — į Sniečkaus štabo junginius ir 250 — į šeimyninio ir kitokio pobūdžio būrius ir grupes. Iš 156 žuvusių diversiniuose partizanų būriuose Baltarusijoje žuvo 52, o Lietuvoje — 85, taigi, skaičiuojant pagal proporciją — mažiau. Iš minėto 156 žuvusiųjų skaičiaus 112 žuvo atlikdami kovos užduotis. Iš jų: 83 sankirčiuose su vokiečiais, 14 — su lenkų Krašto armijos kovotojais, 9 — su lietuviais ir 6 — su ginkluotais kaimiečiais. Be to, 16 nukovė patys diversinių būrio kovotojai, iš kurių 10 buvo oficialiai sušaudyti. Tame žuvusiųjų partizanavusių Lietuvos žydų skaičiuje 14 žuvo jau sovietų okupacinės admi-

nistracijos NKVD naikintųjų (stribų) būriuose kovodami su Lietuvos partizanais.⁴⁶ Žinant kad iš partizanavusių Lietuvoje bei Gudijoje ir antrosios sovietų okupacijos pradžioje likusių 1,144 gyvų Lietuvos žydų 14 žuvo NKVD naikintųjų būriuose, tenka daryti išvadą, jog jų nemažai tuose būriuose buvo. Tačiau apie bendrą partizanavusių Lietuvos žydų politinį profilį galima spręsti iš “Vilniaus” junginio keturių būrių (Kerštas; Už Pergalę; Mirtis Fašizmui; Kova) kovotojų partiškumo. Minėtame junginyje buvo 420 kovotojų, iš kurių tik 19 buvo komunistų ir 31 — komjaunuolis.⁴⁶ O kiek jų buvo ir dabar yra už nepriklausomą Lietuvą, kurioje išsimokslino, išsaugojo ir ugdė abi žydų kalbas bei kultūrą ir saugiai gyvenen? Būtų labai sveikintina, jeigu visi likusieji, o ir komunistai, būtų už nepriklausomą Lietuvą.

Užverčiant liūdną puslapį

Būdinga, kad pabėgę iš Lietuvos getų, žydai sukūrė vien žydų kovotojų būrius su savais vadais, su savais tikslais. Kiti, apsiginklavę dar getuose ir su visomis šeimomis pabėgę į miškus atsisakė atskirai vykdyti bendruosius uždavinius, diena-i kitai išeinant su savais ginklais ir miške paliekant likimo valiai palauštas beginkles šeimas.⁴⁶ Tai ir įvairios kitokios panašaus pobūdžio aplinkybės iššaukė kitataučių parašutininčių ir partizanų — Maskvos “internacionalistų” įniršį ir antisemitizmą “tautų brolybės katilė”.^{46,47} Atsiųstas iš Maskvos į Rudininkų girią diversinių veiksmų koordinatorius parašutinininkas G. Zimanas, kaip jau anksčiau minėjome, buvo priešingas Lietuvos žydų pastangoms išlaikyti vien žydų tautybės būrius ir savus vadus, nes jis pildė Maskvos užduotis ir nurodymus. G. Zimanui atvykus, jau susiklosčiusi būrių ir vadų padėtis mėnesį-kitą išliko nepakitusi. Bet kaip tik 1944 metų pradžioje G. Zimanas tapo Pietų Lietuvos diversinės veiklos vadovu, o netrukus ir Pietų Lietuvos sovietų kompartijos Komiteto sekretoriumi — jis žydų partizanų būrius atmiešė kitataučiais (rusais, lietuviais ir kt.), o žydų tautybės būrių vadus pakeitė parašutinininkais arba sovietų karininkais, pabėgusiais iš vokiečių nelaisvės. Tačiau žemesnės grandyse žydų tautybės vadai, pavaduotojai, komisarai išliko. Bendrai, reikia sutikti su D. Levinu, kad G. Zimano vaidmuo Rudininkų girioje gainiojamiems sužvėrėjusio gyvenimo Lietuvos žydams buvo teigiamas.⁴⁶

Mums nežinoma ką G. Zimanas kalbėjo su Izraelio ideologais, kai jis savo amžiaus paskutinio

dešimtmečio pradžioje ten lankėsi. Tačiau susidarė įspūdis, kad Izraelyje jis susitiko ir tokių Lietuvos žydų, dėl kurių (gal dėl kamufliažo) jie paskubom ir anksčiau nustatyto laiko iš Izraelio išvyko ir daugiau ten nebesilankė. Kai dėl lietuvių, tai su G. Zimano vadovavimu beatodairiškai diversinei ir neapgalvotų užpuolimų veiklai siejasi Pirčiupio žuvimas, kur vokiečiai 119 gyvų žmonių sudegino bei sušaudė ir sudegino kaimą. Matyt neatsietina nuo G. Zimano veiklos ir tai, kad 1944 metų Kūčių naktį (XII.24), t.y. antrosios sovietų okupacijos pradžioje, Maskvos NKVD kariuomenės baudėjai be jokių išprovokavimo veiksmų sušaudė daug jaunų Dzūkijos vyrų. Išsamesnis šio žvėriško veiksmo nušvietimas neįeina į rašinio apimtį.

Užverčiant žiaurios tikrovės puslapį dar reikia jį pažvelgti bendresne prasme. Kai Vokietijos nacių įsteigtuose Lietuvos getuose 1943 metų pradžioje liko tik 40,000 pagrindiniai Lietuvos žydų, karo eiga aiškiai pasviro vokiečių nenaudai. Nesunku įsivaizduoti, kaip getų gyventojus engė netik vargas, bet ir nuolatiniai gana tikroviški gandai apie galimus žmonių šaudymus, staigius išvaymumus nežinia kur, artėjančius išsiskyrimus. Ir štai eilinės nežinios priepuolyje jaunuoliai ir merginos staiga išskuba į miškus. Vienus tėvai iš anksto laimino, kitus stabdė, apie trečius net nieko nežinojo ir raunasi plaukus nuo galvos. Gi žiauri patirtis bylojo, kad likus gete — beveik tikra pražūtis. Kiti net tėvai su paaugliais pasiruošė ir išbėgo, O išbėgus? Išbėgus — taip pat gal tuojau mirtis, o gal viltis, mažesnis blogis? Žvelgiant į D. Levino tik mažos 256 žmonių grupės pražūtis skirtingus kelius, duomenys (kurių pagrindas neturint pirminių šaltinių nevisad aiškus) iliustruoja, kad 11% pogrindžio (?) žmonių žuvo pasilikę getuose, 20% perėjimuose į miškus, 61% miškuose ir likę 8% žuvo kitokiose aplinkybėse.⁴⁶ Jeigu šie duomenys iliustruotų platesnio pobūdžio dėsningumą, tai koks Saliamonas galėjo iš anksto išpranašauti kaip elgtis siekiant saugiau išlikti, nes juk pradžioje getų žmonės masiškai šaudė, o pabaigoje ten buvo saugiau (?). Nejaugi?

Kai dėl sovietų, tai jų rojuje apsoliučios daugumos Lietuvos žydų, kovojusių už sąjungininkų pergalę prieš nacių Vokietiją ir išvykusių į Izraelį, takai yra ištrinti, jų įnašas yra vienu ypu “nubrauktas”.^{14,16,26} Džiugu, kad tokios pastangos yra bevaisės, apie ką byloja ir mūsų peržvelgtos knygos.^{46,47}

Kieno skausmas didesnis?

Patarlė sako, kad savos ir savųjų žaizdos dažnai labiau skauda negu svetimųjų. Taip yra ir su žydais, ir tuo net netenka stebėtis. Ir nebandome menkinti jų ir mūsų skausmo masto. Čia ne į temą būtų tuo klausimu plėstis. Tačiau pasakytina, kad betkokia **prievartinė** lėta mirtis yra geliančiai žiauri, nes ji nieku nepateisinama ir neišvengiama. Labai daug žydų žuvo dėl vokiečių, teisingiau dėl Vokietijos nacių “ordnungo”. Labai daug lietuvių žuvo dėl vergovinės rusų “beztolkovščinos”. Berods Gogolis pasakė, kad “Rusija yra savo betvarke galinga” ir grėsminga. Daug lietuvių pasibaisėtinose sąlygose **lėta bado mirtimi žuvo** Rusijos Šiaurėje ir Sibire, neskaitant šalčio ir pasibaisėtinų nešvaros. Šių eilučių autorius yra gyvas liudininkas savo tėvo bado mirties, kai jis tvirtas 70-metis be kaltės ir nuteisties jau palaužtas buvo paleistas iš griežto režimo Šiaurės lagerio ir išsiųstas “džiaugsmui” į tremtį ir bado mirtį. Pakeliui, dėl menko davinio ir jo išvogimo, begalinėje pėsčiomis kelionėje, kaip daugelis, **palūžo ir buvo numestas** rajoninio miestelio Milicijos daboklėje ant cemento. Numestas be maisto, be vandens, be papildomų rūbų, be jokios patalynės. Pradžioje dar buvo kelis kartus pamaitintas ir pagirdytas, o po to **paliktas bado mirčiai**. Milicijos šulaimaitvanagiai tokiems duobių nekasa. Grįžęs iš karo, medaliuotas, įveikęs tėvo kelius prisivijau ir čia, daboklėje, jį radau mirties agonijoje. Kai nenoromis mane nuvedė daboklėn — tėvą sunkiai atpažinau, o jis manęs gal jau ir nebeatpažino niekad. Tai tikrai bado giltinė, matyta filmuose ir muziejuose. Nešvara neįsivaizduojama. Smarvė neišpasakytą. Kažkada, kol galėjo, viską darė po savimi, nes nebevaikščiojo. Pajudinus, iš skarmalų pasipylė gausybė baltų kirmėlių. Tai iš proto varantis vaizdas, **už sąmonės ribų esanti tikrovė**. Tik dėka biologinių žinių багаžo susigaudžiau, kad tai įvairiųusių mūsų vikšrai. Bet iki tol, pirmas įspūdis — maža pasakyti žudantis ar kadras iš siaubo filmo. Tai sąlytis su antipasauliu. Ir tai — “socializmo” šalies įstaiga, tos šalies žvėrys-žmonės.

Kol atsinešiau iš milicijos raštinės savo maisto, suglumę milicijos varnai jau buvo iškvietę atvirą sunkvežimį, į jį įmetė tėvą ir čia pat iš kito kalėjimo į mašiną pradėjo laipinti kalinių — jaunų vyrų ukrainiečių būrį. Pribėgęs bandžiau tėvui perduoti maisto, bet veltui. **Ginkluotas sargybinis pareikalavo,**

kad nešdinčiau šalin. Grieštai perspėtas perdaviau maistą kaliniams, pasiūliau jiems valgyti ir pamaitinti tėvą. Iš tolo mačiau kaip tie alkani vyrai viską suvalgė ir net nežinau ar klievo koks trupinėlis tėvui. Numestą sunkvežimio dugne tėvą ir grupę kalinių išvežė nežinia kur. **Jį išvežė “ligoninė”**. Jokie prašymai **nepadėjo**: man neleido vykti kartu su tėvu. **Pasirodo, tėvą išvežė į galutinę tremties vietovę, esančią gal už 20 kilometrų**. Kai kitą dieną nuvykau į tą gyvenvietę, tėvą radau numestą ant šlapios žemės kažkokio miškininkų namo neturintiam grindų priengyje ant skersvėjo. Tas namas neturėjo nei vieno durų. Vežant sukratytos baltos kirmėlės kažkodėl paskubom šalinosi nuo atvykėlio į “laimingą visokio gėrio” tremtį. Kreipiausi į vietinę valdžią, kad **paguldytų** tėvą į ligoninę, jeigu ją galima tuo vardu vadinti. Paguldė, apvalė (čia ne tas žodis), pamaitino. Aplinka kraštutiniai priešiška tremtiniui. “Gydytoja”, tikrumoje ji pati teisėja ir budelis, — neregėto grubumo ir šiaurumo tremtiniam ir kaliniams. Po pašnekėsio su gydytoja atsargiai prie manęs priėjo drumzlinu chalatu moteris — estė, 1941 metų tremtinė mokytoja, dirbanti sanitarė. Ji tik tiek pasakė: — “čia yra labai žiaurūs žmonės”. Ir pasišalino. Buvau priverstas skubiai išvykti. Vėliau iš estės sužinojau, kad **išbadėjusio** tėvo organizmas nebepajėgė susidoroti su staigiai suvalgytu maistu ir skrandžio srityje išplitus dideliems skausmams po kelių dienų jis mirė.

Šį savo žiaurais gyvenimo patirties liudijimą pateikiau todėl, kad jis turi daug platesnę, negu asmenišką, reikšmę. Po karo, lankydamasis nacių Stuthof, Buchenwaldo, Auschwitzo ir Salaspilio koncentracijos lageriuose, jų muziejuose, tokios klaidios mirties, kokia žuvo mano tėvas, niekur nepastebėjau. O sovietų Šiaurės lageriai savo masiškuumu ir gaivališkuumu pralenkia nacių.

(*Bus daugiau*)

ŠALTINIAI

46. Levin, D. *Fighting Back: Lithuanian Jewry's Armed Resistance to the Nazis, 1941 - 1945* (Transl. from the Hebrew by M. Kohn and D. Cohen). New York - London, Holmes and Maier, 1985, 298 p.
47. Arad, Y. *The Partisan: From the Valley of Death to Mount Zion*. New York, Holocaust Library, 1979, 245 p.

KLAIPĖDOS SUKILIMĄ PRISIMENANT

(65 metų sukakčiai)

VINCENTAS GRUZDYS

1923 metai. vieną ankstyvą sausio mėnesio rytą, būdamas dar I-sios klasės gimnazistas, atėjęs į mokyklą išgirdau man niekad nepamirštamus žodžius: “šiandien rytą Klaipėdos gatvėse pasipylė Lietuvos raiteliai”.

Reikia manyti, jog tai buvo tuometinis “Geležinio vilko” kavalerijos dalinys. Džiaugsmas, kad Klaipėdos kraštas prisijungė prie Lietuvos, nu-skambėjo per visą Lietuvą.

Klaipėdos kraštas nuo senų laikų buvo Žemaitijos dalis. Mindaugui apsikrikštijus ir vainikuojantis Lietuvos karaliumi, t. y. apie 1251 metus, vokiečių ordinas pasistatė Klaipėdos tvirtovę, ir jūros pakraštį jau buvo atskirtas nuo Lietuvos.

Ne tik Klaipėdos kraštas, bet ir visa vadinamoji Mažoji Lietuva yra lietuvių tautos dalis, kuri daugiau kaip prieš 700 metų buvo vokiečių ordino užkariauta. Kad ji Lietuvai priklausė, dar Vytauto Didžiojo laikais buvo aišku, nes Vytautas Didysis Klaipėdos kraštą laikė Žemaitijos dalimi. Ir labai stengdamiesi vokiečiai per ilgus šimtmečius šio krašto nesuvokietino. Taip kaip Didžiojoje Lietuvoje, taip ir Mažonoje — tautinis susipratimas buvo stiprus.

1918 metais Vasario 16-sios aktu pasauliui paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, tais pačiais metais Mažosios Lietuvos taryba lapkričio mėn. Tilžėje deklaravo savo atsiskyrimą nuo Vokietijos ir prašė sąjungininkų kraštą prijungti prie Lietuvos, nors dar Lietuva aliantų ir nebuvo pripažinta. Tačiau Lietuvos stebėtojai Paryžiuje pasaulinio karo derybose dalyvavo. Tai buvo prof. A. Voldemaras ir E. Galvanuskas. Tai jiedu ir įteikė 1919 m. balandžio 8 d. Prūsų Lietuvos tautinės tarybos atsiųstąjį memorandumą Taikos derybų konferencijos pirmininkui Clemenceau.

Vokietijos oficialiuose dokumentuose lietuvių gyvenamoji sritis buvo vadinama Rytų Prūsija, arba Lietuvos provincija. Ją sudarė 4 apskritys: Tilžės, Įsrutės, Ragainės ir Klaipėdos. Tačiau dėl kažkokių aplinkybių Versalio taikos sutartimi tik Klaipėdos kraštas buvo išjungtas iš Prūsijos, taigi ir nuo Vokietijos. Vokiečių delegacijai dėl to protestuojant, Clemenceau šitaip atsakė: “Minėtas kraštas yra lietuviš-

Šį aktą, Prūsų Lietuvos tautinės tarybos vardu pasirašė: Jonas Vanagaitis, Mikelis Deveikis, Mikas Banaitis, Kristupas Kiupelis, Jurgis Lėbartas, Jurgis Gronavas, Mikelis Mačiulis, J. Juška, Viktoras Gailius, A. Smalakys, Mikelis Lymantas, D. Kalniškys, Jagomastas, Z. Deivikas, E. Bendikas, M. Klečkus, Martynas Jankus, Kristupas Paura, F. Zūbaitis, Jurgis Arnašius, Jonas Užpurvis, M. Reishies, V. Didžys, Jurgis Margis.

kas, daugumas gyventojų yra lietuviai, nors pačiame Klaipėdos mieste didelė dalis yra vokiečiai. Visa tai nepateisina, kad tas kraštas turėtų būti paliktas ir toliau Vokietijos suverenumė, ypač turint galvoje, kad Klaipėdos uostas Lietuvai yra vienintelis išėjimas į jūrą.”

1920 metų vasario mėnesį iš Klaipėdos krašto pasitraukė vokiečių kariuomenė, o vasario 15 d. Santarvės vardu kraštą užėmė prancūzai.

Mūsų diplomatijos pastangos prijungti taikiai būdu Klaipėdos kraštą prie Lietuvos buvo nesėkmingos.

Klaipėdos krašto likimu ypač pradėjo rūpintis Lietuvos Šaulių sąjunga. Tuometinis šaulių pirmininkas V. Pūtvis rūpinosi įkurti slapтус kovos židinius Klaipėdos krašte. Klaipėdietis Vilius Šaulinskas pradėjo organizuoti šaulių būrius iš vietos jaunio, kurie tapo uoliaisiais sukilimo dalyviais. Tarp Klaipėdos krašto lietuvių buvo imtasi pačios propagandos už prisijungimą prie Lietuvos.

Pagaliau ėmė ryškėti, kad 1923 m. sausio mėn. Paryžiuje numatomoje ambasadorių konferencijoje bus galutinai sprendžiamas Klaipėdos likimas. Buvo prisibijoma, kad dėl Lenkijos, Prancūzijos bei Vokietijos įtakos, Ambasadorių konferencija gali nevykdyti Versalio taikos konferencijos nutarimo, ir Klaipėda gali pasilikti už Lietuvos ribų. Tokia žinia parvežė ir klaipėdiečių delegacija, grįžusi iš Paryžiaus. Klaipėdos kraštui, esą, būsias suteiktas savarankiškumo statusas su tam tikru statutu Prancūzijos ir Lenkijos priežiūroje. Savaimė suprantama, Klaipėdoje ir Kaune kilo nerimas dėl Klaipėdos likimo.

Tuo metu Šaulių sąjungos pirmininko pareigas perėmė rašytojas prof. Vincas Krėvė-Mickevičius. Tada ir buvo nuspręsta, kad geriausia išeitis — Klaipėdą prijungti sukilimu. Tačiau susidurta su kliūtimis, prašant vyriausybės pritarimo ir paramos. Krašto apsaugos ministeris mjr. Sližys griežtai atsisakė sukilimą paremti, pareikšdamas, jog tai būtų rizikingas žygis, nes gali susidaryti pavojus visos valstybės saugumui. Krėvė kreipėsi tada į min. pirm. E. Galvanauską, kuris pasirodė ne tik plataus masto valstybininkas, bet ir drąsus kovotojas. Klausimas atsidūrė ministerių kabineto posėdyje. Vyriausybė atsisakė imtis atsakomybės už sukilimą ir paliko reikalą Šaulių sąjungai, pastebint, kai sukilimui nepavykus, sukilimo organizatoriai gali būti teisiami.

Šaulių sąjungos vadovybė atsidūrė sunkioje padėtyje, nes ne tikrai neturėjo ginklų, bet nebuvo ir pinigų.

Krėvės draugas Erd. Simonaitis ir A. Smetona siūlė padėti aiškintis su vokiečiais, o paskolos prašyti pas kun. Vailokaitį, kuris pažadėjo pagelbėti. Teko ieškoti ginklų. Putvio iniciatyva buvo užmegsti ryšiai su ukrainiečių karine organizacija, kurios centras buvo Berlyne ir kuri artimai bendradarbiavo su vokiečių karine vadovybe, iš kurios atėjo žinia, jog vokiečiai Klaipėdos krašte sukilimui nesipriešins, o taip pat buvo gauta ir ginklų už labai pigią kainą. Atrodo, kad ginklus pardavė Vokietijos vyriausybė ir tik dėl saugumo pasinaudojo tarpininkais.

Lietuvos kariai klaipėdiečių tarpe

1922 gruodžio mėn. šaulių pasiruošimas sukilimui vyko sėkmingai. Krašto apsaugos ministeris, susidomėjęs sukilimu, pasiuntė į Klaipėdos kraštą vyriausio štabo kontražvalgybos viršininką Joną Polovinską padėčiai ištirti. O tuo tarpu sklido žinios apie Lenkijos kėslus įsikurti Klaipėdos krašte.

Sukilimas prasidėjo 1923 m. sausio 9 d. Klaipėdos sukilėliams į pagalbą atėjo savanoriai iš Lietuvos. Daugumoje tai buvo šauliai.

Tuometinis Klaipėdos krašto valdžios pirmininkas dr. Stepulaitis kreipėsi į prancūzų atstovą Petisnė, prašydamas pagalbos. Prancūzai pažadėjo Klaipėdą ginti.

Sukilėlių vadas dukart įspėjo prancūzus, kad sukilimas vyksta ne prieš prancūzus, tačiau prancūzai nesutiko pasiduoti.

Naktį iš 14 į 15 d. sukilėliai pradėjo puolimą keliomis kryptimis. Klaipėdos kryptimi puolė Bajoro-Kalmanto dalinys. Sausio 15 d. apie 12 val. pro profektūros langą įkrito granata, ir prefektas Petisnė įsakė iškelti baltą vėliavą. Po keleto susišaudymų, žuvus keliolikai asmenų iš abiejų pusių, Klaipėda buvo atvaduota.

Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto sudaryta Simonaičio direktorija, perėmusi krašto valdymą, kreipėsi į Santarvės valstybes, išaiškindama susidariusią padėtį ir prašydama atšaukti Petisnė ir karo laivus, atvykusius į Klaipėdos uostą jau po sukilimo.

Santarvininkai į notą neatsakė, tačiau atsiuntė ypatingą komisiją tvarkai atstatyti, bet sukilėlių vadas Budrys nesileido į kalbas.

Derybos prasidėjo tarp Kauno ir Paryžiaus. Santarvės vyriausybė griežtai reikalavo paleisti su-

JAV LAIVYNO ATEITIS

Ši tema nagrinėjama *Armed Forces Journal International* 1987 m. lapkričio mėn. numeryje.

Spalio mėnesį į atsargą pasitraukęs vienas aukštas laivyno štabo pareigūnas vice adm. J. Metcalf problemą nusakė maždaug taip: „Į laivus dedami įrengimai yra beverčiai, jei jie neprisideda sprogmenimis pasiekti taikinį. Tam tikslui mes turime jūrose laivus! Tam tikslui mes turime laivyną! Jei tai, ką mes darome vienaip ar kitaip nepadedą to tikslo pasiekti, to neturi būti JAV laivyno laivel!“ Čia turima galvoje paviršiaus laivynas, kuriam, Metcalf žodžiais, reikalinga „revoliucija jūroje“. Tos „revoliucijos“ išdavos turi duoti laivynui priemones ant taikinio „uždėti maksimumą sprogmenų“. Senos, gerbia-

mos laivyno tradicijos jį varžo ir sunkina pilnai išnaudoti ateities galimus.

Adm. Metcalf, laivyno operacijų skyriaus viršininkui sutikus, suorganizavo tris studijų grupes, kurias sudaro laivyno karininkai ir civiliai. Grupių veikloje teks atsisakyti smulkaus pavyduliavimo ir varžybų dėl kompetencijos.

Nuo II pasaul. karo pabaigos paviršiaus laivynas įsivedė dramatiškų ir toli siekiančių patobulinimų ginkluotės ir kautynių sistemų srityje. Šioje srityje išleistos lėšos žymiai pakėlė laivyno kovinį efektingumą. Deja, žymiai mažiau dėmesio buvo kreipiama į ne mažiau svarbias, bet mažiau matomas kitas sritis: laivų korpusų, (hull), mašinų ir elektros. Susidarė nenormali padėtis, kada moderniausios kautynių sistemos

buvo įstatomos į laivų korpusus, artimus 1950 metų konstrukcijai. Metcalf ir jo bendraminčių nuomone, tai yra neleistina prabanga ar kvailystė visus talentus kreipti tik viena kryptimi.

Laivyno štabo paviršiaus operacijų skyriui (OP-O3) sutinkant, dabar norima revoliuciškai pakeisti visą laivą. Žinoma, bus tęsiami dideli kautynių sistemos technologijos pakeitimai, ligi šiol davę Aegis raketinius sviedinius, vertikalinio iššovimo sistemą (VLS — Vertical Launch System) ir Tomahawk sviedinius — robotus (cruise missile). Revoliucija ginkluotės srityje bus plečiama ir į kitas paviršiaus laivyno sritis: projektavimą, produkciją, personalą, operacijas ir kitas svarbias sritis. Eiti ligšioliniu keliu reikštų iniciatyvos perleidimą priešingai pusei tuo metu, kai JAV sau to negali leisti.

„Revoliucijos jūroje“ pagrinde glūdi supratimas, kad nuo II pasaul. karo pabaigos jūrų kautynių erdvė išsiplėtė ir tebesiplečia į viršų, horizontaliai ir į gilumą. Ligšiolinė pažanga technologijoje vistiek neleidžia ilsėtis.

Jau aukščiau minėtos studijų grupės studijuos tris sritis: ateinančio šimtmečio paviršiaus laivų technologijos įvertinimas; laivų operacinės charakteristikos ir paviršiaus kautynių pajėgų poreikiai. Šių studijų tikslas yra surinkti informaciją, kuri įgalintų JAV statyti laivus, kuriais būtų

kilėlius, direktoriją ir gelbėjimo komitetą. Bet tai buvo tik santarvininkų prestižo reikalas ir Santarvės karinės jėgos Klaipėdą apleido. Po penkerių metų vasario 16 d. nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo Ambasadorių konferencija nutarė Klaipėdos kraštą perleisti Lietuvai, tačiau Lietuvai su labai nepalankia autonomija. Bet vis dėlto sukilimu Klaipėda grįžo Lietuvai. Miestas pradėjo lietuviėti ir augti, uostas buvo plečiamas ir moderninamas. Klaipėdos krašto lietuviai pradėjo artėti su Lietuvos broliais. Lietuvių kalba ir dainos palengva vis drąsiau ir garsiau suskambo. Įsisteigė lietuviškos

mokyklos, gimnazijos, Klaipėdos muzikos mokykla, Prekybos institutas, kūrėsi įvairios organizacijos.

Reikia reikšti pagarbą Šaulių sąjungai bei to meto jos vadams su savaroriais, kurių dėka įvyko Klaipėdos prijungimas prie Lietuvos. Klaipėdos prisijungimo prie Lietuvos diena — sausio 15-ji turi būti pagarbiai kasmet minima, kaip ir Vasario 16-ji, vis ryškinant Klaipėdos krašto reikšmę, vis žadinant meilę tai reikšmingai ir brangiai Baltijos pakrantei, tvirtai tikint, kad vieną dieną visa Lietuva su Baltijos jūros pakrante ir Vilniaus kraštu iškels laisvės vėliavą.

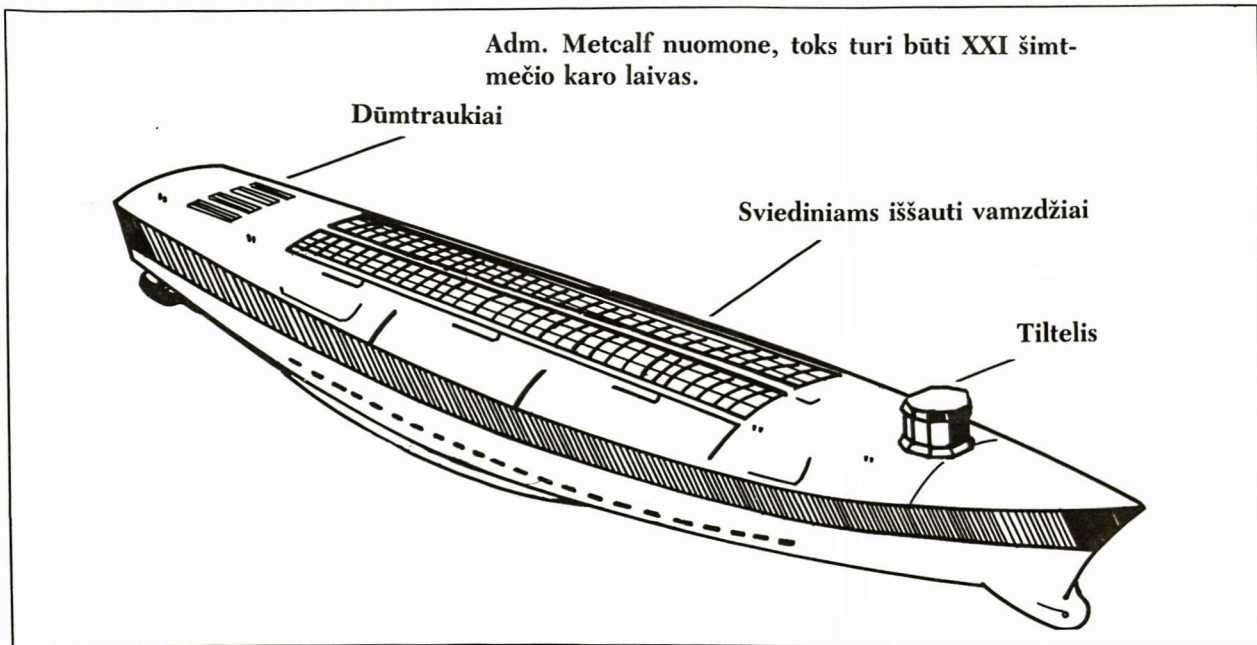
galima jūrose pirmauti toli į ateinantį šimtmetį.

Svarbu laivų skaičius, bet dar svarbiau laivų ir jų įgulos kokybė bei jų naudojama taktika. Metcalf sako, kad karo laivo pagrindinis uždavinys yra plaukti į pavojų, išlikti ir numesti sprogmenis į taikinį. Kaip matyti iš pridėdama škico, ateinančio šimt-

“šokių salės” tiltelio dydžio, o gal ir iš viso tiltelio. Laivo vadas kautynėms gali vadovauti būdamas kautynių informacijos centre. Reikia peržiūrėti visas ant atiltelio atliekamas funkcijas ir kiek galima daugiau jų reikia perkelti į kautynių inform. centrą. Tiltelis turėtų būti panašus į 747 lėktuvo piloto kabiną, kurioje užtektų vieno

priešlėktuviniai sviediniai (Advanced air-to-Air Missile). Rūpesčio kelia visame pasaulyje pasklidę kovai su laivais skirti sviediniai ir ateinančio dešimtmečio viduryje įvyksiantis žymios laivų dalies pasenimas, o tuo pat metu numatoma laivams statyti lėšų apkarpymas.

Vienas artimos ateities siūlomų pa-

mečio karo laivas per visą ilgį turėtų nešti sviedinių išsaunamuosius vamzdžius, jo kontūrai turi būti lenkti, kad būtų mažiau pastebimi radaru, tiltelyje turi būti vietos tik dviem žmonėms. Tai būtų radikalus nusigręžimas nuo senų metodų. Projektuojant ir statant naujus laivus bus reikalaujama glaudžiausio įvairių institucijų bendradarbiavimo sprendžiant konstrukcijos, vadovavimo sistemų, operacinių poreikių, aprūpinimo ir visus kitus klausimus.

Metcalf pripažįsta, kad laivyne yra daug įsišaknijusių tradicijų, kurios yra tapusios “religiniais įsitikinimais”. Pavyzdžiu jis nurodo laivo tiltelį (bridge). Jie ir dabar tebestatomi dideli. Kuriam tikram tikslui jie naudingi jūrų kare? Jis siūlo atsikratyti

ar dviejų žmonių. Panašiai Metcalf žiūri ir į visus kitus tradicinius “religinis įsitikinimus”.

Vice adm. Metcalf š. m. spalio pabaigoje pasitraukė į atsargą. Yra būkštavimų, kad, jam nedalyvaujant, ši “revoliucija” gali ištižti ir tapti “evoliucija”. Antra vertus, 1988 m. pavasarį darbai “revoliucijai” galutinai įstatyti į vėžes bus jau tiek pažengę, kad bus galima laukti sukuriant karo laivų pilna to žodžio prasme.

To paties žurnalo kitame straipsnyje nagrinėjami galimūmai patobulinti laivyno kovinį pajėgumą artimiausiu laiku, t. y., prieš įgyvendinant “revoliuciją”. Artimų patobulinimų programoje yra “Seawolf” klasės branduoline energija varomi povandeniniai laivai, modernūs aviacijos

tobulinimų būtų į jau egzistuojančius laivus įstatyti vertikalinio iššovimo sistemos platesniu mastu, kaip ligi šiol buvo planuojama tai daryti. VLS jau dabar gali naudoti tiek puolamuosius, tiek ir ginamuosius sviedinius. Laivynas šią sistemą jau pradėjo dėti į “Ticonderoga” klasės vairuojamųjų sviedinių kreiserius, “Arleigh Burke” klasės Aegis sistema aprūpintus naikintojus, “Spruance” klasės kai kuriuos naikintojus. Siūloma ir įvesti “taikinių perdavimą” veikiančioje laivyno grupėje, kada vienas laivas savo susektą taikinį su visais ugnies daviniais galėtų “perduoti” naikinti kitam tos pat grupės laivui. Tai būtų taikoma tiek oro, tiek paviršiaus, tiek povandeniniams taikiniams, tuo būdu koncentruojant ugnį.

Įvykis su "Stark" Persų įlankoje vaizdžiai parodė, kad ir mažesnių ir net trečiaeilii valstybių laivynai dabar sudaro rimtą grėsmę, reikalaujančią taktikos ir ginklų greit reaguoti į grėsmę pavieniam laivui. Ta grėsmė visai nublinksta palyginus su grėsme iš Sovietų pusės. JAV laivai būtų puolami koordinuotai, sujungtomis sovietų oro, paviršiaus ir povandeninių laivų jėgomis, naudojančiomis sviedinius-robotus ir torpedas. Adm. James D. Watkins, kalbėdamas apie laivyno operacinės grupės apsaugą, sako, kad "reikia nukauti šaulį prieš jam paleidžiant strėlę". Pirmoje eilėje, žinoma, kalbama apie tolimojo skridimo bombonešius, ginkluotus laivams naikinti skirtais sviediniais, bet tas pat taikoma ir prieš paviršiaus ir povandeniniams laivams. Prie viso to dar reikia nepamiršti ir artimos kovos priemonių, nes visad pasitaiko, kad ir pro geriausių gynimosi sistemą prasisverbia atskiri puolėjai.

Šiuo metu įvairūs stebėtojai mano, kad JAV laivyno sugebėjimas aukščiau minimą "šaulį" nukauti yra menkokas. Nors Aegis sistema ginkluotų "Ticonderoga" klasės kreiserių jau yra jūroje, bet jų per maža galimai grėsmei atremti. Vertikalaus iššovimo sistemos, įmontuotos senesniuose laivuose, tą spragą dalimi užpildo, bet jų neigiama savybė yra ta, kad jų šaudmenis sunku papildyti jūroje kautynių pertrauktų metu.

Iš viso, šis laivyno kautynių efektingumo sustiprinimo klausimas dar yra labai plačių diskusijų ir spėliojimų fazėje, kurioje dar nematyti aiškaus sprendimo.

S.T.

VARŠUVOS PAKTO MANEVRAI

Amerikos armijos gen. mjr. Philip A. Mallory, Amerikos karo atstovas prie NATO, stebėjo Varšuvos pakto 1986 metų manevrus ir juos gan detališkai aprašė. Tie manevrai vyko Rytų Vokietijoje ir Čekoslovakijoje, Jis įsitikino, kad kilus karui, sovietai

Sovietų šarvuočių pėstininkų pervežimo sunkvežimiai (BTRs)

pultų staigiai ir masiškai su šarvuočiais, tankais, remiant lėktuvams ir artilerijai.

Jo nuomone Varšuvos pakto karinės pajėgos galėtų pralaužti NATO gynybą labai lengvai, jeigu NATO neturėtų judrių rezervų Varšuvos pakto puolimui išblaškyti. Jis taip pat įspėja, kad NATO turėtų tuo pačiu metu pulti prieš užnugarį. Ši idėja išryškėjo jam bestebint sovietų manevrus.

Gen. Mallory ir Amerikos karo atašė Pragoje buvo pakviesti stebėtojais į "Družba" manevrus Čekoslovakijoje. Manevruose dalyvavo du čekų mechanizuoti batalionai su šarvuočių pėstininkais, T. 54 tankais ir lėktuvais, puolančiais vieną čekų batalioną, sustiprintą T-72 tankais.

Generolas mano, kad ataka vyko pagal tipišką sovietų doktriną: "Raudonieji laimėjo, o baltieji pralaimėjo".

Generolas buvo nustebintas, kai kuopa tankų (apie 10 T-72) vykdė priešpuolį ir staiga išėję į atvirą lauką sustojo, sudarydami puikų taikinį prieš tankams, lėktuvams ir artilerijai, Generolas taip pat pastebėjo keistą atvejį, kad visi tankai, jiems judant, turėjo patrankas ir kitus ginklų

vamzdžius, nukreiptus į viršų, nors yra žinoma, kad sovietų tankai turi stabilaizerius, įgalinančius šaudyti ir tankams judant. Generolo išvada: tankai neturėjo pilnos įgulos (tik tanko vadą ir šoferį), arba tie tankai reikalingi remonto, atseit, jie turi problemą.

Kitas įdomus ir svarbus faktas, pastebėtas pirmą kartą, kad visi tankai ir šarvuočiai turėjo antenas. Iki šiol vakaruose buvo žinoma, jog vadovaujantis šarvuotis buvo su antena ryšiu su štabu. Tai rodo, kad aprūpindami kiekvieną tanką ir šarvuotį radiju, sovietai pagal jų centralizacijos doktriną nori kontroliuoti kiekvieną tanką ir šarvuotį individualiai.

Generolas pastebėjo ir kitą įdomų reiškinį, nors JAV jau žinomą, tai nepaprastai gausų priešlėktuvinių ginklų skaičių.

Generolas net, kaip jis sako, net nustebo ir nusišypsojo, kad tankams ir kitiems šarvuočiams keliantis per upę krantai buvo iš anksto paruošti šiam persikėlimui, įrengiant net rampas, išgrįstas betono blokais. O tai jau karo metu tikrai nebūtų įmanoma.

Tankų ir šarvuočių pėstininkų, sunkvežimių persikėlimas per upę

buvo labai greitas ir tvarkingas. Tačiau generolo nuomone, karo atveju tai būtų tiesiog savizudystė. Sutrikus judėjimui, o tai kare yra normalu, tokio gausaus tankų bei šarvuočių vienon vieton sutelkimas būtų puikus taikynys priešo lėktuvams.

Kai tankai, persikėlę per upę, perėjo iš kolonos į vilni, išsidėstydami po kuopą (maždaug po 10) vienoje vilnyje, tarp tankų 25 - 30 metrų atstumo ir tik 50 m tarp vilnių. Generolo reakcija tokiam išdėstymui buvo tokia: tai būtų tikras malonumas Amerikos arba NATO tankų bataliono vadui pamatyti tokią priešo formuotę. Joje yra rimtų klaidų: tankai yra išdėstyti per arti vienas kito. Užpakalinės tankų vilnys negali efektingai ir saugiai šaudyti be pavojaus kliudyti savo priekinius trankus.

Tankai pasirinko visiškai atvirą šaudymo lauką, lyg suteikdami malonią galimybę priešui lėktuvų ar artilerijos ugniai.

Generolą nustebino Varšuvos pakto puolančioji masė mažame plote. Sulaikyti tokią greit judančią tankų masę, lydimą lėktuvų, NATO pajėgoms būtų didelė problema, jeigu terenas būtų palankus.

Generolas taip pat dalyvavo Rytų Vokietijoje sovietų ir Rytų vokiečių manevruose. Čia buvo sovietų tankų divizija su T-64 tankais, motorizuota šaulių divizija ir viena Rytų Vokietijos tankų divizija su T-72 tankais.

Šie manevrai, kaip ir Čekoslovakijoje, buvo panašūs, įskaitant ir visus suvaržymus: nefotografuoti, nekalbinti karių, neinspektuoti tankų ir kitų ginklų.

Vakarų stebėtojai buvo patalpinti nakčiai Potsdamo mieste. Tačiau miegoti negalėjo, nes sovietų motorizuota šaulių divizija žygiavo per visą miestą į išeities pozicijas.

Stebėtojai nustebė, kad karo policijos trijų vyrų grupėms, reguliuojančiom divizijos judėjimą kryžkelėse, vadovavo karininkai — majorai arba pulkininkai leitenantai. Stebėtojai nutarė, kad gali būti tik viena priežastis: puskarininkiai nemoka

skaityti žemėlapio.

Šio divizijos nakties žygis per miestą nustebino stebėtojus, matant palyginti daug pėstininkų šarvuočių (BTR) (vežančių pėstininkus), sugedusių ir paliktų gatvėse. Kai kurie šarvuočiai bandė tempti sugedusiuosius šarvuočius, tačiau posūkiuose ar stabdant jie žalojo viens kitą.

Rytų Vokietijos generolas, lydintis gen. Mallory, paklaustas atsakė, kad tai rusai. Vokiečiai tos problemos neturį. Tuo stebėjosi gen. Mallory su visais kitais stebėtojais, nes Rytų Vokietijoje yra sovietų kariuomenės elitas. Toks bus ir puolant Vakarų Europą.

Per šiuos manevrus gen. Mallory turėjo progos apžiūrėti keletą Rytų Vokietijos ir rusų tankų. Jis pastebėjo, jog Rytų Vokietijos tankai (T-72) buvo švarūs, tvarkingi ir gerame stovyje, kai tuo tarpu rusų (T-64) buvo visiškai kitoje būklėje, nors jie iš išorės ir blizgėjo. Rusų tankų atsarginės dalys buvo netvarkingai išmėtytos, kompiuterio šviesos neveikė ir pan. Generolo nuomone: tokie tankai kautynėm netinka. Be to, nė vienas Varšuvos pakto tankas nebuvo aprūpintas prieštankinėm plokštėm, nors buvusieji Ukrainos manevruose tvirtino, kad kas antras tankas turėjo tokias plokštes. Karininkai, priskirti prie stebėtojų, net mažiausių informacijų nenorėjo suteikti.

J.S.

SOVIETŲ KARINIS PRANAŠUMAS EUROPOJE

Nei sovietų karo aviacija, nei karo laivynas nedominuoja Rytų Europos, pareiškė Amerikos gen. Wilson Shoffner Kongreso nariams, kalbėdamas apie sovietų tankų armijas. Tai tik raudonoji armija su savo tankais, — sakė jis.

Rusai skelbia, jog jie savo vakarų sienos gynimui taikos metu laiko 53,000 tankų. Be to, jie turi milžinišką kiekį lengvų šarvuočių ir pėstininkų šarvuotų vežimų. Taigi remiantis skaičiais, rusai turi keturis kartus

daugiau tankų ir šarvuočių už NATO. Remiantis 1987 m. Gynybos departamento raportu kongresui, sovietai turi 80,000 šarvuočių, kai tuo tarpu Amerika turi tik 25,000. Pentagonas apskaičiuoja, kad 1990 metais sovietai turės apie 100,000 šarvuočių. Nėra vilties, kad iki to laiko Amerika padidintų savo šarvuočių skaičių.

Tačiau yra ir geresnių žinių. Tai sovietų technika ir žmonės. Remiantis sovietinės armijos vadų nusiskundimais, jie turi įvairiausių sunkiai sprendžiamų problemų. Viena svarbiausių — lauko sąlygose suygedusių šarvuočių pataisymas, kai karo metu tie šarvuočiai sustos ir nebus galimybės juos remontuoti.

J.S.

RUSŲ KARINĖ JĖGA

Minėtą Pentagono pranešimą komentuodamas, gen. Miller "Armed Forces Journal International" stebisi, kodėl rusai vis didina savo milžinišką karo mašiną, kurios tik dalį naudoja Afganistane. Jų karinis potencialas yra nuolat didinamas ir jau peržengė netik gynnimosi, bet ir puolimo reikalavimus.

Kyla klausimas, ko jie siekia, skirdami milžiniškas sumas ginklams, skriausdami civilius gyventojus? Ar gali Vakarai leisti sau sovietams toliau toli atsilikti?

Buvęs Gynybos sekretorius Weinbergeris patvirtina, kad sovietai kariniams reikalams skiria savo biudžeto 15 - 17%, kai tuo tarpu Amerika mažiau negu 7%. Toks sovietų elgesys nepaprastai vargina kraštą, ir Sovietų Sąjunga tebėra atsilikęs kraštas, lyginant su Amerika bei kitais Vakarų kraštais. Ilgą laiką sovietai turėjo 180 divizijų, o tai reiškia: 10 kartų daugiau negu Amerika, tačiau negana to: nuo 1985 metų Rusija divizijų skaičių padidino iki 199, o šiemet jau yra 211 divizijų. Taigi divizijų skaičius padidėjo 17%, o pėstininkų šarvuotų sunkvežimių net 73%.

Ko sovietai bijosi? Kas juos galėtų užpulti? Nepaslapstis, kad nežiūrint jų

propagandos apie "Amerikos imperializmą", joks pavojus iš Amerikos jiems negresia. Sovietų aiškinimas, jog jie nori pasiekti Vakarų karinį lygį, taip pat nieko nepaiškina, nes jie jau seniai tą lygį yra pralenkę. Atrodo, tėra vienas paaiškinimas, kad karinė jų mašina reikaliknga diktatūriniam bei imperialistiniam režimui palaikyti.

J. S.

SOVIETŲ ARMIJOS SILPNYBĖ

Patys sovietų kariniai specialistai pradeda susirūpinti dideliais trūkumais vadovavime, kontrolėje ir ryšių srityje. Tam yra dvi priežastys: techninis lygis ir technikos specialistų stoka. Prie to prisideda vadovybės centralizacija, varžanti iniciatyvą karo lauke, ryšiu nutrukus.

Tais reikalais parašytoje knygoje prof. Stephan Cimbale tvirtina, kad sovietai šiuo metu eksperimentuoja su taip vadinama "automatine idėja". Jo nuomone, tai turėtų nepatikti partijai, nes kiekvienas puskarininkis taptų "generolu". Jis mano, kad įvyks šia prasme žymių pasikeitimų.

Žinios imtos iš "Defence News".

J. S.

PALESTINIEČIAI

Associated Press korespondentas Nicolas B. Tatro "Philadelphia Inquirer" rašydamas iš Jeruzalės, sako, kad palestiniečiai Biblijoje yra pristatomi nekultūringais ir apgavikais. Net ir šiandien palestiniečio vardas naudojamas tokia pačia prasme. Tačiau archeologai, atkasdami ir tyrinėdami 3000 metų senumo miesto griuvėsius pietinėje Izraelio dalyje sako, kad palestiniečiai neteisingai šitaip vadina. Tai šmeižtas. Arceologai tvirtina, kad tikrumoje patestiniečiai buvo sukūrę labai aukštos kultūros bendruomenę, gyvavusią 6 šimtmečius.

Albrecht instituto direktorius Seymour Gittin sako, kad tokia neigiama nuomonė kylanti iš Biblijos yra rezul-

MAŽOSIOS LIETUVOS REIKALAI

Laisvoji Lietuva 1987 m. 16 ir 17 numeriuose Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis ilgu straipsniu pakalmino Vliką ir jo pirmą dr. Kazį Bobelį už M. Lietuvos reikalų ignoravimą savo memorandumuose ir kituose raštuose užsienio valstybėms ir politikams. Vliko tarybos Lietuvos sienų studijų komisijos sekretorius A. Regis tame straipsnyje nusiskundžia, kad Vliko veikloje turima galvoje tik Didžiosios Lietuvos išlaisvinimas, o Mažoji Lietuva arba visai neminama arba tiesiog išjungama iš atsikuriantios Lietuvos valstybės apimties. Straipsnyje nurodoma, kad Vlikas nėra atkreipęs dėmesio ir į Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio suvažiavimo 1983 m. priimtą nutarimą, kad M. Lietuva turi grįžti į bendrą prisikeliančią nepriklausomą Lietuvą.

Straipsnis buvo gana aštrus, ir todėl "LL" redaktorius susilaukė priekaištų. Vlikas savo Kanadoje 1987 m. įvykusiame seime priėmė rezoluciją, patikinančią, kad M. Lietuva ir toliau esanti Vliko dėmesyje.

VEIKSNIŲ RIVALIZACIJA

Tėviškės žiburiai 1987.10.20 vedamuoju pasisako dėl tarp Vliko ir LB nesutarimų Kai nesutariama esminiais dalykais, visuomenėje kyląs susirūpinimas, nors tokių nesutarimų retai pasitaiką. Esą trintis girdima daugiausia ambicinėje plotmėje tarp Vliko ir LB viršūnių, nes Vlikas Lietuvos laisvinimą laiko išimtinę savo veiklos sritimi ir LB reiškiamą joje srityje laiko nepriimtiniu. LB savo veiklos plotu laiko visą lietuvišką gyvenimą, iš kurio Lietuvos laisvinimas negali būti išskirtas.

tatas žydų pykčio už jų karaliaus Sauliaus kautynėse užmušimą ir pagrobimą akmens, ant kurio buvo surašyta Dešimt Dievo įsakymų. Palestiniečiai buvo geri kariai ir nesidavė pavergiami.

Palestiniečiai gyveno pajūryje ir buvo geri jūrininkai. Jų teritorija tęsėsi nuo šių dienų Tel Aviv miesto iki Gazos.

Iškasenos patvirtina palestiniečių sugebėjimą planuoti ir statyti miestus ir gaminti meniškų keramikos gaminius. Jų keramikos indai rodo jų didelę pažangą jau geležies amžiaus peryje. Vazos dekoruotos graikų sti-

liaus detalėmis. Palestiniečiai, turėdami geležies ginklų monopolį, o taip pat kontroliuodami alyvos produkciją, jau tada turėjo labai svarbų faktorių to laiko civilizacijoje, palestiniečiai ilgai dominavo "pažadėtąją žemę".

J. S.

"Defense News" praneša, kad šiuo metu Amerika turi atominiams ginklams nešti 4,834 lėktuvus, o sovietai — 4,202. O ginklų komisijoje (Ženevoje) įregistruota iš viso tik 5,000 lėktuvų.

J. S.

Šiuo metu iš veiksmų laukiama naujų gairių dėl santykiavimo su Lietuva, nes išskyla organizacinio pobūdžio ryšių su Lietuva klausimas. Šiam klausimui išspręsti yra reikalingas veiksmų pasisakymas, kaip kad anksčiau tuo reikalu buvo pasisakyta **White Plains**. Atėjęs laikas iš naujo peržiūrėti ligšiolinę praktiką ir apsvaistyti dabartines galimybes. Be veiksmų gairių tuo reikalu visuomenėje atsiras tiek gairių, kiek yra galvų.

ISPŪDŽIAI IŠ VLIKO SEIMO

Apie 1987.10.10-11 Kanadoje įvykusį Vliko seimą savo pastabas *Draugo* dienraštyje lapkričio 4 pateikė žinomas visuomenininkas Juozas Kojelis. Pagal autorių įdomiausias buvęs dialogas tarp Vliko pirm-ko dr. K. Bobelio ir Rytų Lietuvos rezistencinio sąjūdžio atstovų, kurie priekaištavo Vliko valdybai dėl jos padaryto pareiškimo Vilniaus vyskupijos reikalui. Atstovai įrodinėjo, kad Vliko valdyba užėmė klaidingą poziciją, o Vliko pirm-kas įtikinančiais argumentais gynė valdybos poziciją.

Autorius mano, kad Vliko vice-pirm-ko V. Jokubaičio paskaita "Vliko santykiai su organizacijomis" buvusi propagandinė ir visai nereikalinga, nes jo teigimai buvę kreivi ir neparemami faktais. Jis gerų santykių viršūnėj pastatė registruotą bendruomenę, o pačioje apačioje — Pasaulio Lietuvių bendruomenę.

Straipsnio autorius nurodo, kad Vlikas yra labai jautrus kritikai, tačiau, kritikuodamas kitus, tokio jautrumo neparodęs. Dr. V. Dargis, LB veiklą aptaręs kaip "pasitarnaujančią komunistiniam okupantui", o V. Jokūbaitis, kad "Pasaulio Lietuvių Bendruomenė žygiuja pasirinktu klaidingu keliu, o Liūtas Grinius nutarimų komisijai pateiktame rašte teigęs, kad Vytauto Kamanto-Tomo Remeikio valdyba skatinusi JAV LB skilimą, stengusis išnaudoti Lietuvos bylos gynimą savo reklamai ir sąmoningai stengėsi sužlugdyti Vliką.

BALTIJOS JŪRA IR RUSIŠKAS MITAS

Dirvos 1987.II.12 numryje išspausdintam laiške *Dirvai J. Stelmokas nurodo, kad sovietų diplomatam pavykę įtikinti Amerikos politikus, kad Sov. S-gai yra būtina reikalingi neužšalantieji uostai Baltijos jūroje. Todėl net ir Valst. d-tas į Baltijos valstybių okupaciją žiūrįs su tam tikra simpatija. Prez. Rooseveltas dėl to sutikęs su Stalino reikalavimu pripažinti Karaliaučiaus sritį Sov. S-gai, nes uostas reikalingas jos saugumui.*

Lietuvai, Latvijai ir Estijai toks mitas yra labai pavojingas, nes yra tapęs faktu. Autorius siūlo, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvinimo veiksniai turėtų greitai paruošti studiją šiam mitui sugriauti. Kaip argumentus autorius nurodo šiuos: nežiūrint kiek neužšalančių uostų Sov. S-ga turėtų, karo metu sovietų laivynas negalėtų išeiti į Atlanto vandenyną pro Danijos sąsiaurį. Vokietija savo mažo karo laivynu buvo užblokavusi sovietų laivyną taip tvirtai, kad jų karo laivynas nuskandino tik vieną vokiečių laivą. JAV pasaulyje turi karinių bazių, tačiau jas įsirengia derybomis, o ne svetimų valstybių okupacija. Prie dabartinės karo technikos ir raketų Sov. S-gos karo laivynas Baltijos jūroje yra visai nereikalingas. Iš Rusijos istorijos galima matyti, kad Rusija pasisuko į Baltijos jūrą tik Petro Didžiojo laikais, bet ne uostų ieškodama, o siekdama išplėsti Rusijos galią ir pasidaryti Europine galybe.

POLITINĖ KONFERENCIJA WASHINGTONE

Lietuvių Bendruomenės suorganizuotą politinę konferenciją aptaria visuomenės veikėjas Juozas Kojelis (*Draugas* 1987.11.12). Autorius konferenciją vertina teigiamai, nors ir nurodo keletą trukumų. Joje dalyvavę valdžios pareigūnai galėjo pajauti, kad prieš save jie turi ne nuolankius etnikus, bet šviesius ir gerai informuotus Amerikos piliečius, sugėbančius tvirtais logiškais argumentais

savo tezes ginti. Geras požymis buvo ir didelis jaunosios bei vidurinėsios kartos dalyvavimas, toli prašokęs vyresniąją kartą.

Autoriui atrodo, kad nutarimai turėję būti priimti ne konferencijos, o Lietuvių Bendruomenės vardu, nes faktiškai ji ir buvusi konferencijos organizatorė ir dalyvių kvietėja.

Esą buvę laukiama iš mokslininkų nurodymų, kaip spręsti karo nusi-kaltėlių klausimą, bet mokslininkai tylėję, o konkretų siūlymą pateikę tik Koalicijos pirm-kas Antanas Mažeika.

Pagal autorių silpniausia svarstybų vieta buvusi tai, kad kai kurie kalbėtojai neparodę intelektualinio smalsumo patirti iš tik neseniai atvykusios Skuodžių šeimos, kas iš tikrųjų vyksta Lietuvoje. Kai kurie kalbėtojai informavę Skuodžius, kad pagrindinė spauda beveik susilikvidavusi, kad rusinimo pavojaus nebesą, kad į Lietuvą atvykstantieji nesekami ir kad jaunimo tautinės sąmonės būklė esanti nežinoma.

Skuodis tvirtinęs, kad pagrindžio spauda esanti labai gabi, rusinimo pavojus esąs realus, sovietų saugumo sistema ir toliau yra pavojinga, gerai pažįstąs lietuvių jaunimo tautinius nusiteikimus.

Susidaręs įspūdis, kad kai kas yra linkęs Gorbačiovo atvirumo politiką priimti be jokių rezervų ir leisti ne tik į kultūrinį, bet ir politinį bendradarbiavimą, nors už jos ribų lieka Molotovo-Ribbentropo paktas, Lietuvos katalikų Bažnyčia, Prūsų Lietuvos, Gudijos ir Sibiro lietuviai.

KAS BĖGA IŠ PASKOS?

Š. m. *Akiračių* Nr. 8 Z. V. Rekašius savo straipsniu "Ir vėl mes bėgam iš paskos" kaltina išėivijos spaudą neobjektyvumu, vertinant Sov. S-goje vykstančias permainas ir nenoru suvokti istorinius pasikeitimus.

Į šiuos priekaištus atsako prieš kelesius metus iš Lietuvos pasitraukusi poetė ir žurnalistė Edita Nazaraite, dabar gyvenanti Kanadoje (*Tėviškės žiburiai*, lapkr. 10).

Autorė teigia, kad Gorbačiovo skelbiama persitvarkymo ir demokratizacijos programa esanti grynai kosmetinio pobūdžio ir skirta socialistinei ekonomikai užlopyti. Lenkijoje panašios reformos buvusios įvestos daug anksčiau, bet nei nuosavų taksijų buvimas, nei žemės, kavinių ar parduotuvių privatinimas neišsprendė opiausių socialistinės Lenkijos problemų, nes viską valdo vienintelė partija.

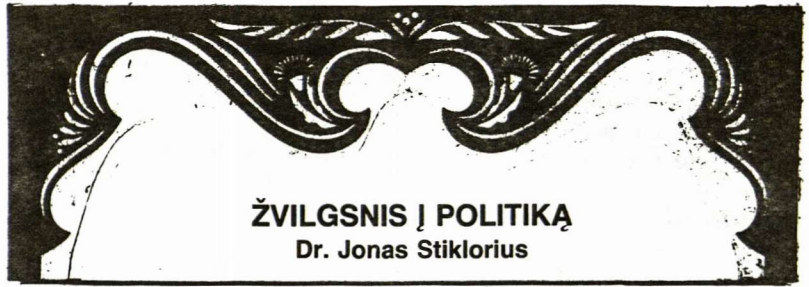
Pagal autorę vienvaldystė dar niekam jokių demokratijų neatnešė ir neatneš, nes tai reikštų vienvaldystės savizudybę. Pagal sovietinę enciklopediją proletariato diktatūra ir demokratija yra vienas ir tas pats. Stalino pasmerkimas visko neišsprendžia, nes ką tuo metu veikė kraštą valdžiusi "šaunioji" komunistų partija? Ji nieko nematė, kai milijonai žmonių buvo grūdami į kalėjimus. Iki šiol niekas nėra nubaudęs komunistinių nusikaltėlių.

Komunistų primesta Lietuvai sistema nususino lietuvių literatūrą ir vertė kūrėjus visų pirmą būti ne lietuviškos o socialistinės-internacionalistinės kultūros puoselėtojais.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

DĖL KITAKALBĖS SPAUDOS

"Kario" 9-me numeryje spaudos apžvalgininkas K. J. skyrelyje "Kitakalbė spauda ir Lietuva" sudaro įspūdį, tarsi "žymus Venecuelos lenkų veikėjas ir lietuvių draugas" Feliks Zubr oponuoja mano tariamam "Lietuvių dienose" padarytam teigimui, kad "kitakalbė spauda lietuvių tautos neapgins ir neišvaduos". Zubr naudoja pavyzdį Venecuoloje gyvenančio buvusio Amerikos diplomato, Lietuvių Bendruomenės veikėjo dr. Vytauto Dambravos, kurio "šimtai straipsnių Venecuelos spaudoje gvildena įvairias lietuvių tautos išlikimo problemas. Tokiu būdu ir didžioji skaitytojų masė susipažįsta su Lietuvos reikalais ir pasidaro palankūs jos siekimams".

GORBAČIOVAS IR "VIRŠŪNIŲ" KONFERENCIJA

Sovietų Sąjungos komunistų partijos generalinio sekretoriaus Michailo Sergejevič Gorbačiovo apsilankymas Amerikoje 1987 m. gruodžio mėnesį ir jo konferencija su prezidentu Reaganu, atseit, dviejų visame pasaulyje galingiausių vyrų susitikimas buvo ne tik pirmos eilės politinis įvykis, bet ir pasaulinio masto sensacija. Ne veltui į Vašingtoną ta proga suvažiavo net tūkstančiai stebėtojų,

korespondentų, reporterių ir kitų. Toks didžiulis susidomėjimas bent dalinai aiškintinas paties Gorbačiovo asmenybe. Nuo pat 1917 metų Sovietų Sąjunga nepasižymėjo ypatingai įspūdingomis asmenybėmis. Sovietų Sąjungos tėvas Vladimir Iljič Leninas Vakaruose visai nesirodė (jis gyveno Šveicarijoje, bet tuomet buvo tik visai nežymus revoliucionierius), ir, be to, mirė per daug jaunas, kad vaka-

K. J., jei pakankamai spaudą būtų apžvelgęs, būtų sužinojęs, kad aš tokio teigimo niekad nesu padaręs ir kad Feliks Zubr ne oponuoja man, bet mane paremia. *Lietuvių dienų* š. m. vasario mėn. numeryje apie Dambravą paskelbiau straipsnį "Dambrava — rezistencijos žmogus". Čia apie jį taip parašiau:

"Iki šiol lietuvių visuomenė nėra supratusi ir įvertinusi Dambravos vedamos kovos dėl Lietuvos laisvės tarptautinėje žurnalistikoje — rašybinėje ir elektroninėje. Nesupratusi gal dėl to, kad sunku patikėti tuo ką vienas žmogus savo iniciatyva gali padaryti. Dambrava lietuviškoje žurnalistikoje yra unikumas. Sunku jam surasti kitą tinkamą žodį, kai esama mėnesių, kada didžiojoje Venecuelos spaudoje pasirodo jo straipsnių daugiau, negu mėnuo turi dienų. Ir visi tie straipsniai tiesioginiai ar netiesioginiai rišasi su Lietuvos problemomis".

Papildydamas naujausią informaci-

ją apie dr. Dambravos veiklą, galiu pridėti, kad su savo straipsniais Venecuelos spaudoje Dambrava jau peržengė 1000 skaičiaus ribą, kad Lietuvos krikščionybės 600 metų jubiliejaus proga jis suorganizavo dviejų valandų televizijos programą, kad pakviestas įstoti į Venecuelos žurnalistų sąjungą ir sąjungos suvažiavime pasakyti atidaromąją kalbą. Taip, Dambrava yra unikumas Lietuvos žurnalistikos istorijoje, ir tik reikia apgailestauti, kad tokio pajėgumo žmogaus intelektualinis ir organizacinis potencialas nepanaudojamas vyriausiuose laisvinimo veiksniuose.

Gi mano teigimas kitakalbės spaudos klausimu, paskelbtas "Lietuvių dienose" yra toks: "Kai kam gali atrodyti, kad 'kitakalbė spauda lietuvių tautos neapgins ir neišvaduos', bet kas supranta kovos dėl Lietuvos laisvės realiuosius tikslus ir priemones, greičiau bus linkęs pritarti "Dambravos raginimui"..."

Juozas Kojelis

ruose pagarsėtų. Po jo sekęs Josif Vi-sarionovič Stalinas buvo, kaip mes žinome iš savo skaudaus patyrimo, pabaisa. Nors kai kurie Vakarų valstybininkai, lanke jį Maskvoje, sako, jog jis buvęs mandagus ir atydus šeimininkas, tačiau didžioji žmonių dauguma žino ir atsimena jį kaip pasibaisėtiną tironą, kuris ne tik nužudė daugiau milijonų žmonių negu Hitleris, bet kuris pavertė visus didžiosios Sovietų Sąjungos gyventojus į terorizuotus, iš baimės drebančius vergus. 1953 metais, kai Stalinas pagaliau pasibaigė, į jo sostą įkopė Nikita Sergejevič Chruščiovas, kuris buvo gudrus ir suktas, bet darė grubaus, netašyto muziko įspūdį. Prisiminkime tik, kaip jis Niujorke, Jungtinių Tautų konferencijoje, viso pasaulio akivaizdoje nusiėmė batą ir juo daužė stalą. Toks tipas, žinoma, negalėjo vakarams padaryti bent kiek palankesnį įspūdį. Po to, kai Chruščiovo sėbrai jį nuvertė, į sostą įlipo Leonid Iljič Brežnevass, kuris buvo medinė, visai neįspūdinga figūra. Jį sekė Andropovas, prieš tai buvęs baisiojo KGB viršininku; jis buvo platesnio charakterio ir didesnių gabumų žmogus, bet nespėjo pasireikšti dėl ligos ir per anksti numirė. Jį sekęs Černenko buvo senas, palieges, visiškas nulis.

Tad visas pasaulis nustebė, kai Sovietų Sąjungos viršūnėje atsidarė Gorbačiovas, padarydamas visai kitokį įspūdį. Jis dar nesenas, atrodo geros sveikatos, matomai aukštos inteligencijos, moka padaryti liaudžiai įspūdį, neblogiau negu bet koks Amerikos politikas. Jis ir jo žmona Raisa, bent iš paviršiaus, daro civilizuotų žmonių įspūdį, moka elgtis, žino ką, kur ir kaip pasakyti, žodžio kišenėje neįnieško. Tad visai nestebėtina, kad daugelis politiškai nai-vių žmonių, žiūrinčių tik į paviršių, jais susižavėjo. Tie žmonės matomai arba nežinojo, arba buvo užmiršę, ką apie Gorbačiovą pasakė Andrei Gromyko, senas sovietų užsienio politikos ekspertas, kuris Gorbačiovą apibūdino šitaip: "Jis turi malonią šypseną, bet geležinius dantis". Gor-

bačiovą tuo atžvilgiu charakterizuoja faktas, kad jį anksčiau ypatingai globojo du sovietinės valdžios aukšti pareigūnai, būtent: Suslovas ir Andropovas. Apie Andropovą daug pasako šie faktai: 1956 metais, Vengrijos sukilimo metu, jis buvo Sovietų ambasadorius Vengrijoje; ten jis apgaulingu būdu kartu su žiauriomis priemonėmis tą sukilimą numalšino. Po to jis buvo baisiojo KGB vyriausiuoju viršininku net 16 metų, kol įkopė į aukščiausią valdžią, kur jis ilgai nesėdėjo, nes dėl ligos numirė. Iš tokių dviejų globėjų galima spręsti apie Gorbačiovo charakterį. Pats faktas, kad Gorbačiovas iškilo į pačią aukščiausią Sovietų Sąjungos valdžios viršūnę tose baisiose varžybose tarp vadovaujančių komunistų, kur, kaip sakoma, "šuo ėda šunį", rodo, kad jis turi būti kietas, žiaurus komunistas, be atodairios atsidavęs tik Sovietų Sąjungai, jos garbei ir galybei ir kad jis visai neturi kokių švelnesnių jausmų ar sentimentų. Be to, dar reikia paminėti, kad Politbiuro ir Komunistų partijos centrinio komiteto didoka dalis yra nusistatę prieš jo norimą įvesti "perestroiką", atseit, naujenybes ir tik laukia, kada jis padarys kokią klaidą ar perdidelę nuolaidą Vakarams, kad jį nuverstų.

Gorbačiovas yra pakankamai inteligentiškas ir gerai supranta, kad, tiesa, kariuomenės, ginklų, raketų atžvilgiu Sovietų Sąjunga yra viena iš pirmaeilų galybių pasaulyje, bet kad visais kitais atžvilgiais, ypač civilinėje ekonomijoje, kasdieninio eilinio piliečio gyvenime ta pati Sovietų Sąjunga yra vos tik trečiaeilė valstybė. Sovietų ekonomija gamina prekes, kurių jokia kita valstybė nenori pirkti, kurių dažnai neužtenka savųjų gyventojų elementariams reikalavimams patenkinti. Iš to viso seka aiški išvada: sovietai turi ginklavimosi išlaidas, kurios suėda net iki 17% viso sovietinio biudžeto, sumažinti ir tai, kas sutau- pyta, skirti civilinei ekonomijai. Gorbačiovas tačiau gudriai mėgina tą jų būtiną vidaus reikalą pristatyti taip, lyg his tuo vakarams padarytų ma-

longę, už kurią jis, žinoma, laukia atlyginimo koncesijų formoje.

Iš tų trūkumų kyla reikalas propaguoti tą vadinamąją "perestroiką", kas praktiškai reiškia ekonomijos persiorientavimą, persitvarkymą. Šviesesnės galvos Sovietų Sąjungoje jau seniai įsitikino, kad socializmas, pasidaręs jų religija, realaus gyvenimo kasdienybėje neveikia ir netinka. Tą suprato jau Sovietų Sąjungos tėvas Leninas, kuris dėl to turėjo įvesti "naująją ekonominę politiką (NEP), kas praktiškai reiškė sugrįžimą į laisvą ekonomiją, kas, žinoma, reiškia, kapitalizmą. Ta pagirtoji NEP veikė visai gerai, kol, deja, buvo panaikinta ir vėl buvo sugrįžta prie to nesėkmingo socializmo. Štai kodėl Gorbačiovas primygtinai siūlo Amerikai sumažinti atominį ginklų skaičių. Gorbačiovo ir prezidento Reagn'o pasirašytoji INF (Intermediate Nuclear Force) sutartis to tikslo siekia, tačiau faktiškai visai nedaro didelio skirtumo, nes toje sutartyje šalys susitarė sunaikinti tik maždaug 3-4% visų egzistuojančių atominį ginklų. Prisideda dar ta įdomi detalė, kad bus sunaikintos tik pačios raketos, daugumoje jau pasenusios, bet iš jų bus išimti atominiai užtaisai, kurie vėliau, žinoma, bus įdėti į naujas raketas. Tad dėl šio raketų panaikinimo esama padėtis nedaug pasikeis. Pavojus Vakarams tačiau glūdi tame, kad sovietai dabar jau kalba apie naują susitarimą, pagal kurį visų veikiančių atominį ginklų net pusė turėtų būti sunaikinta.

Sovietai taipogi stipriai nusistatę prieš Amerikos projektuojamąją "Strategic Defence Initiative" (SDI), kuri įgalintų Ameriką sumušti ir sunaikinti sovietų iššautas atominės raketos pirmiau negu tos raketos pasieks savo taikinius Amerikos teritorijoje. Iki šiol Amerika neturi galimybės sulaikyti ar sunaikinti iššautų raketų. Vienintelis apsigynimas — atsišaudyti savomis raketomis. Papras-tais žūdožiais tariant, tai reiškia, kad sovietai gali mus nužudyti, bet tik patys nusižudydami. Ši padėtis vadina-ma "Mutual Assured Destruction"

KARININKŲ METRAŠTIS 1939 m.

(Tąsa iš "Kario" Nr. 10)

Purelis Juozas, plk. ltn. (1901. IX. 12)
 Purėnas Petras, mjr. (1894. VII. 26)
 Purpetris Andrius, plk. ltn. (1891. VII. 21)
 Puskunigis Justinas-Gediminas, j. ltn. (1913. X. 19)
 Pustelninkas Antanas, ltn. (1911. XI. 4)
 Pušneraitis Juozas, kpt. (1899. VII. 9)
 Putna Alfonsas, j. ltn. (1915. XI. 15)
 Putna Klemensas, j. ltn. (1917. II. 1)

R

Racka Antanas, mjr. (1901. II. 19)
 Račinskas Antanas, j. ltn. (1915. I. 31)
 Račinskas Jurgis-Kazys, j. ltn. (1917. IV. 23)
 Račkauskas Ignas, ltn. (1909. V. 24)
 Radzevičius Juozas, kpt. (1898. I. 5)
 Radžišauskas Juozas, ltn. (1908. X. 8)
 Ragauskas Antanas, j. ltn. (1916. X. 27)
 Raibikis Kostas, mjr. (1897. VI. 27)
 Rajeckas Leonas, plk. ltn. (1892. XI. 5)
 Rakauskas Juozas, j. ltn. (1913. V. 20)
 Ramanauskas Antanas, kpt. (1905. II. 21)
 Ramanauskas Kazys, plk. (1896. III. 28)
 Ramačionis Pranas, kpt. (1905. XII. 18)
 Ramoška Vitalis, j. ltn. (1914. X. 15)
 Rapšys Juozas, plk. (1899. I. 18)
 Rapšys Kazys, ltn. (1903. XII. 9)

Rauba Felicijonas, j. ltn. (1912. V. 8)
 Rauba Jonas, mjr. (1896. I. 20)
 Rauba Vincas, kpt. (1899. VI. 11)
 Raudys Povilas, j. ltn. (1914. II. 1)
 Raudonikis Antanas, plk. ltn. (1899. XI. 22)
 Raugalė Antanas, kpt. (1905. III. 5)
 Raugas Balys, j. ltn. (1914. I. 6)
 Raulinaitis Zigmąs, ltn. (1913. VII. 6)
 Reichertas Eduardas, plk. ltn. (1889. III. 18)
 Reichertas Evaldas, plk. ltn. (1890. XII. 22)
 Reikalas Nikodemas, ltn. (1909. VII. 31)
 Reimontas Viktoras, plk. ltn. (1898. II. 5)
 Rejeris Jonas, j. ltn. (1913. IX. 7)
 Rekešius Vaclovas-Pranas, j. ltn. (1911. XII. 24)
 Reklaitis Antanas, plk. ltn. (1897. XII. 24)
 Reklaitis Mikas, div. gen. (1895. IV. 6)
 Remeikis Jonas, j. ltn. (1914. II. 15)
 Remišauskas Vsevolodas, ltn. (1912. X. 24)
 Repečka Mykolas, j. ltn. (1912. I. 17)
 Repšys Albinas, ltn. (1909. VI. 27)
 Repšys Antanas, ltn. (1908. II. 1)
 Repšys Mikas, mjr. (1894. II. 8)
 Revuckas Petras, ltn. (1908. IV. 14)
 Revuckas Vincas, ltn. (1911. V. 21)
 Rickevičius Česlovas, j. ltn. (1912. VII. 11)
 Rimas Kazys, ltn. (1910. IV. 4)
 Rimkevičius Juozas, j. ltn. (1910. X. 22)

(MAD), kuri, nors keista, vis dėlto sulaukė sovietus nuo agresijos ir išsaugojo taiką net 40 metų. Sovietai stipriai nusistatę prieš SDI sistemą, labai jos bijo ir nori, kad Amerika nuo jos atsisakytų. Prezidentas Reaganas tačiau nesutinka tos sistemos atsisakyti; vien tik dėl to iširo prezidento Reagano ir Gorbačiovo "viršūnių konferencija" Islandijoje, Reykjaviko mieste, 1986 metais.

Gorbačiovas dabar net kalba apie tai, kad reikėtų panaikinti visus atominius ginklus be jokios išimties.

Ta idėja iš pirmo žvilgsnio atrodo viliojanti, bet, arčiau į ją pažiūrėjus, to patrauklumo visai nustoja. Visų pirma, yra sunku ir praktiškai beveik neįmanoma nustatyti, ar pvz. sovietai tikrai sunaikino visas savo raketas. Tik įsivaizduokime: jeigu Amerika,

pasikliaudama panašiu susitarimu, sunaikintų visus savo atominius ginklus, o po to sužinotų, kad sovietai, laužydami tą sutartį, dar pasilaikė tam tikrą skaičių tų ginklų. Tada Amerika būtų visiškoje sovietų malonėje ir turėtų kapituluoti.

Iš to seka išvada: Vakarai, ypač Amerika, turi būti labai, labai atsargūs, vertindami šitokius ar panašius sovietų pasiūlymus. Yra žinoma, kad Amerikos vyriausybė turi ilgą sąrašą tarptautinių sutarčių, kurias sovietai yra sulaužę. Mums, lietuviams, užtenka prisiminti taikos ir nepuolimo sutartis, kurias laisvoji Lietuva turėjo su Sovietų Sąjunga.

Sovietai tam tikra prasme primena žmogų, norintį kitą apgauti, arba gal ir jaunikaitį, norintį suvedžioti merginą; jie gražiai kalba, tiesiog čiułba,

bet už to slepiasi visai kitokios, daug blogesnės mintys.

Reikia paminėti dar vieną, labai svarbų faktorių — būtent, reguliarius, ne atominius ginklus — kareivių divizijas, artileriją, tankus, lėktuvus ir t. t. Šituose reguliariuose ginkluose sovietai, palyginus su Amerikos ir Vakarų Europos NATO valstybėmis, turi didoką persvarą. Sovietus sulauko nuo panaudojimo šitos persvaros ir nuo puolimo Vakarų valstybių tik Amerikos atominis arsenalas. Čia kaip tik ir yra viena iš gilesnių, turbūt, svarbiausių priežasčių, kodėl būtų Amerikai ne tik nepatartina, bet tiesiog pavojinga atsisakyti atominių ginklų.

Bus įdomu pamatyti, kaip šitie ir panašūs klausimai bus sprendžiami ateityje.

Rimkevičius Juozas, j. ltn. (1914. XII. 11)
 Rímkūnas Jonas, j. ltn. (1915. V. 18)
 Rinkevičius Juozas, mjr. (1899. IX. 9)
 Rinkevičius Jurgis, ltn. (1906. V. 19)
 Rudminas Kazys, plk. (1899. II. 13)
 Rudzianskas Mečys, ltn. (1910. IV. 22)
 Rugys Antanas, kpt. (1901. X. 10)
 Ruigys Albinas, j. ltn. (1912. V. 14)
 Rumša Zigmas, mjr. (1897. IX. 10)
 Rupšys Leonas, plk. (1901. X. 6)
 Ruseckas Vincas, ltn. (1910. VIII. 21)
 Rusteika Petras, j. ltn. (1914. III. 10)
 Rutelionis Vytautas, ltn. (1913. VI. 13)
 Rutkauskas Jonas, j. ltn. (1912. XI. 12)
 Ruzgys Antanas, ltn. (1909. V. 6)
 Ružancovas Aleksandras, mjr. (1893. VIII. 12)

S

Sabaliauskas Jeronimas, kpt. (1901. I. 3)
 Sabaliauskas Petras, kpt. (1901. VIII. 12)
 Sabaliauskas Ričardas, kpt. (1899. IV. 16)
 Sabalys Kazys, mjr. (1892. III. 23)
 Sabeckis Vincas, kpt. (1907. VIII. 15)
 Sadauskas Vosylius, kpt. ((1892. III. 16)
 Sadzevičius Juozas, ltn. (1910. IV. 25)
 Sakalauskas Juozas, mjr. (1900. IV. 1)
 Sakalauskas Juozas, ltn. (1911. II. 23)
 Sakalauskas Petras, mjr. ((1898. II. 1)
 Sakalauskas Pranas, j. ltn. (1913. VIII. 13)
 Sakalauskas Viktoras, kpt. (1905. XI. 20)
 Sakalauskas Vincas, mjr. (1901. I. 5)
 Sakalavičius Simas, j. ltn. (1915. VI. 26)
 Saladžius Pranas, plk. (1893. II. 27)
 Saldžiūnas Klemensas, j. ltn. (1910. IX. 12)
 Salikas Bronius, kpt. (1900. VIII. 19)
 Samuolis Justinas, j. ltn. (1911. IX. 17)
 Samuolis Zenonas-Vladas, ltn. (1910. VIII. 15)
 Sargelis Petras, mjr. (1903. VII. 20)
 Sarūnas Jonas, ltn. (1910. V. 25)
 Sauka Juozas, kpt. (1900. I. 1)
 Saulis Antanas, ltn. (1907. XI. 1)
 Saunoris Antanas, kpt. (1899. III. 4)
 Savickas Albertas, ltn. (1912. XI. 15)
 Savičiūnas Antanas, j. ltn. (1908. XI. 8)
 Savitis Ipolitas, ltn. (1910. IV. 24)
 Savukynas Vincas, j. ltn. (1910. III. 29)
 Sčesnulevičius Vytautas, j. ltn. (1909. I. 19)
 Sederavičius Vytautas, j. ltn. (1908. XI. 6)
 Sekleckas Kostas, kpt. (1900. XI. 14)
 Seliokas Juozas, kpt. (1906. XII. 10)
 Semaška Jonas, kpt. (1907. XII. 7)
 Semenavičius Alfonsas, j. ltn. (1906. X. 3)
 Senulis Vincas, ltn. (1910. XII. 27)
 Sereika Juozas, ltn. (1905. XII. 20)
 Sereika Tomas, plk. (1895. VI. 14)
 Sergautis Bronius, j. ltn. (1915. III. 20)
 Sidabras Antanas, plk. ltn. (1896. VIII. 16)
 Sidaravičius Albinas, j. ltn. (1909. III. 9)
 Sidzikauskas Vladas, plk. ltn. (1895. I. 21)
 Sikorskis Vincas, kpt. (1898. IV. 18)
 Simanaukas Petras, j. ltn. (1913. VII. 5)
 Siminkevičius Antanas, kpt. (1895. IX. 25)
 Simokaitis Antanas, j. ltn. (1910. IX. 3)
 Simokaitis Povilas, kpt. (1907. III. 10)
 Sinkevičius Vytautas, ltn. (1913. I. 2)
 Sipavičius Antanas, j. ltn. (1916. II. 25)
 Sirgėdas Jurgis, j. ltn. (1907. VI. 5)
 Sirvidas Jonas, mjr. (1901. VIII. 15)
 Sitnikas Viktoras, j. ltn. (1905. IX. 5)
 Sivickis Jonas, ltn. (1905. XII. 12)
 Syrus Stepas, mjr. (1896. V. 4)
 Skamaročius Pijus, j. ltn. (1908. VI. 24)
 Skardžius Povilas, j. ltn. (1912. IX. 11)
 Skaržisnkas Jurgis-Vytautas, j. ltn. (1916. XII. 2)
 Skibarka Viktoras, mjr. (1901. V. 25)
 Skinderis Vacys, j. ltn. (1913. I. 17)
 Skirmontas Stasys, j. ltn. (1910. XII. 11)
 Skirspstūnas Anatnas, mjr. (1894. XII. 13)
 Sklėrius Alfonas, plk. (1890. VI. 30)
 Skopas Panas-Ksaveras, j. ltn. (1914. VIII. 6)
 Skorulis Juozas, plk. ltn. (1893. III. 11)
 Skridaila Ciprijonas, j. ltn. (1914. III. 6)
 Skridulis Sigismundas, j. ltn. (1913. I. 29)
 Skrinska Jurgis, j. ltn. (1914. IV. 22)
 Skruodys Jonas, kpt. (1906. II. 19)
 Skučas Kazys, plk. (1894. III. 16)
 Slabšinskas Antanas, plk. ltn. (1891. II. 17)
 Slavickas Silestras-Kazys, j. ltn. (1914. IV. 4)
 Slavinskas Juozas, kpt. (1899. VII. 27)
 Slavinskas Kazys, mjr. (1898. III. 9)
 Sližys Eligijus, ltn. (1909. XII. 8)
 Sližys Jonas, plk. ltn. (1896. XI. 10)
 Slyvauskas Mikas, kpt. (1900. VII. 22)
 Smalenskas Juozas, j. ltn. (1908. II puse.)
 Smieliauskas Vladas, ltn. (1909. VIII. 15)
 Sokolovas Mikas, kpt. (1899. III. 23)
 Soročkinas Anatolijus, kpt. (1896. VI. 7)
 Sperauskas Antanas, plk. ltn. (1899. II. 7)
 Spirauskas Vladas, kpt. (1902. X. 10)
 Sprangauskas Kazys, plk. (1885. X. 25)
 Sprindys Vacys, ltn. (1913. XI. 18)
 Skribikė Jonas, ltn. (1912. IV. 1)
 Stackis Zigmas, kpt. (1905. X. 4)
 Stakionis Jonas, mjr. (1898. IV. 26)
 Stanaitis Justinas, mjr. (1894. II. 7)
 Stanaitis Zenonas, ltn. (1910. VI. 18)
 Stančikas Aleksandras, j. ltn. (1913. V. 27)
 Stanelis Ildefonsas, mjr. (1900. X. 26)

Stanevičius Vytautas, ltn. (1913. XI. 299)
 Stanislovavičius Antanas, ltn. (1914. IV. 4)
 Stanišauskas Juozas, kpt. (1897. VII. 14)
 Staniškis Sergiejus, kpt. (1900. II. 11)
 Stankaitis Mečius, plk. (1898. V. 15)
 Stanevičius Jonas, ltn. (1907. XII. 6)
 Stankevičius Jonas, j. ltn. (1908. XI. 24)
 Stankevičius Kazys, ltn. (1909. XI. 9)
 Stankevičius Vladas, ltn. (1907. VI. 24)
 Stankevičius Vladas, j. ltn. (1911. V. 14)
 Stankūnas Jurgis, j. ltn. (1911. VIII. 20)
 Stankūnas Vytautas, j. ltn. (1913. IX. 7)
 Stankus Antanas, kpt. (1899. III. 23)
 Stanulis Vladas, plk. ltn. (1896. VI. 2)
 Stapulionis Antanas, plk. ltn. (1893. XII. 6)
 Staranevičius Antanas, kpt. (1901. VI. 12)
 Starevičius Petras, mjr. (1892. III. 18)
 Starkus Kazys, kpt. (1900. XI. 5)
 Stasaitis Vincas, kpt. (1901. V. 15)
 Stasiukynas Albinas, j. ltn. (1915. V. 4)
 Stasiūnas Juozas, plk. ltn. (1894. III. 7)
 Statkevičius Laurynas, plk. ltn. (1891. VIII. 11)
 Statkevičius Vladas, j. ltn. (1911. V. 11)
 Statnickas Vladas, ltn. (1909. IX. 9)
 Staugaitis Andrius, kpt. (1907. V. 19)
 Stauskas Aleksandras, ltn. (1908. VI. 4)
 Steikūnas Balys, mjr. (1896. IX. 8)
 Steikūnas Juozas, ltn. (1908. V. 8)
 Stelingis Antanas, ltn. (1914. VI. 13)
 Stepaitis Herbertas-Robertas, j. ltn. (1917. III. 17)
 Steponaitis Domas, plk. (1897. XII. 3)
 Steponaitis Vytautas, plk. ltn. (1893. III. 23)
 Steponėnas Jonas, j. ltn. (1910. X. 22)
 Steponkevičius Vaitiekus, ltn. (1909. IX. 29)
 Stonis Vytautas, j. ltn. (1913. IV. 28)
 Straševičius Juozas, mjr. (1900. III. 21)
 Stravinskis Juozas, kpt. (1905. I. 7)
 Strazdas Balys, j. ltn. (1909. VI. 22)
 Strazdas Jonas, j. ltn. (1914. II. 19)
 Strikas Juozas, kpt. (1903. VIII. 11)
 Strikauskas Vaclovas, j. ltn. (1909. II. 17)
 Strimavičius Vladas, mjr. (1898. I. 6)
 Stripeikis Juozas, j. ltn. (1909. III. 7)
 Striužas Martynas, kpt. (1897. XII. 12)
 Stundžia Romulaldas, j. ltn. (1908. V. 21)
 Stuoka Antanas, kpt. (1898. III. 18)
 Sukarevičius Petras, ltn. (1905. IX. 13)
 Surgautas Kazys, j. ltn. (1909. II. 10)
 Sušinskas Antanas, ltn. (1911. VII. 3)
 Sutkus Juozas, j. ltn. (1912. II. 19)
 Sutkus Viktoras, mjr. (1902. IX. 22)
 Svičiulis Antanas, mjr. (1899. XII. 13)
 Sviderskis Leonas, j. ltn. (1915. I. 25)
 Sviklys Aleksandras, j. ltn. (1913. I. 2)

Svilas Alfonsas, kpt. (1906. XI. 19)
 Svilas Balys, plk. ltn. (1898. X. 29)

Š

Šakėnas Juozas, mjr. (1900. III. 6)
 Šagamogas Ipolitas, ltn. (1912. I. 11)
 Šalkauskas Zigmas, kpt. (1893. VI. 2)
 Šalovėjus Mikas, kpt. (1901. XI. 24)
 Šantaras Antanas, ltn. (1910. VI. 12)
 Šapalas Kazys, ltn. (1913. IX. 6)
 Šapronas Petras, kpt. (1909. I. 2)
 Šarauskas Juozas, plk. (1894. I. 20)
 Šarauskas Martynas, ltn. (1906. VIII. 6)
 Šarūnas Juozas, mjr. (1900. XI. 6)
 Šarupičius Juozas, ltn. (1912. I. 23)
 Šaulys Stasys, mjr. (1894. I. 8)
 Ščepanavičius Bronius, j. ltn. (1913. IV. 11)
 Ščepanavičius Mečius, mjr. (1899. VII. 10)
 Ščepavičius Jonas, kpt. (1901. III. 27)
 Ščepavičius Juozas, ltn. (1907. VII. 22)
 Ščepavičius Petras, ltn. (1906. VII. 19)
 Šeblovinskis Jurgis, kpt. (1898. XII. 9)
 Šečkus Jurgis, plk. ltn. (1896. X. 3)
 Šeinauskas Albinas, ltn. (1908. II. 24)
 Šenbergas Vsevolodas, mjr. (1898. VIII. 25)
 Šeniauskas Julijonas, mjr. (1897. IX. 16)
 Šepetys Alfonsas, mjr. (1900. I. 19)
 Šepetys Jonas, plk. ltn. (1901. X. 22)
 Šernas Alfonsas-Julius, j. ltn. (1915. IV. 7)
 Šešplaukis Ignas, mjr. (1897. XI. 29)
 Šešplaukis Juozas, ltn. (1896. V. 27)
 Šeštakauskas Petras, mjr. (1897. XI. 14)
 Šidlauskas Balys-Jonas, j. ltn. (1913. IV. 3)
 Šikeris Bronius, plk. (1887. II. 19)
 šileika Stasys, plk. ltn. (1892. XI. 13)
 Šileikis Leopoldas, ltn. (1911. III. 17)
 Šiliauskas Stasys, ltn. (1909. II. 3)
 Šilingas Adomas, j. ltn. (1912. II. 23)
 Šilius Augustas, mjr. (1901. IX. 16)
 Šimėnas Kazys, mjr. (1899. I. 3)
 Šimkus Aleksandras, plk. ltn. (1897. VII. 17)
 Šimkus Kazys, mjr. (1905. IX. 8)
 Šimkus Leonardas, ltn. (1909. I. 10)
 Šimoliūnas Juozas, plk. (1885. IV. 29)
 Šimoliūnas Vladas, j. ltn. (1913. VII. 1)
 Šimonėlis Liudas, plk. ltn. (1896. VII. 5)
 Šiurna Julius, mjr. (1898. II. 13)
 Šiurna Tomas, kpt. (1901. III. 7)
 Šivokas Juozas, j. ltn. (1910. IX. 7)
 Šlapelis Vladas, ltn. (1910. II. 22)
 Šlapikas Pranas, mjr. (1889. IV. 34)
 Šlapkauskas Domas, ltn. (1909. VII. 28)

- Šleinys Vincas, kpt. (1899. VIII. 13)
 Šlekys Eliziejus, j. ltn. (1913. XII. 8)
 Šlekys Kryzius, ltn. (1909. XII. 10)
 Šlekys Petras, kpt. (1900. IX. 26)
 Šlepety Juozas, plk. ltn. (1892. IV. 22)
 Šležas Albinas, kpt. (1902. VII. 29)
 Šliavas Zigmąs, kpt. (1903. XII. 20)
 Šlikas Vladas, kpt. (1908. II. 21)
 Šliogeris Vaclovas, plk. ltn. (1901. VIII. 8)
 Šližauskas Jonas, kpt. (1901. VI. 24)
 Šmaukšta Pranas, ltn. (1905. XI. 26)
 Šmidtas Aleksandras, kpt. (1900. IX. 30)
 Šneideris Otto, kpt. (1895. XI. 21)
 Šniras Vladas, mjr. (1895. IX. 6)
 Šniuolis Petras, j. ltn. (1913. X. 17)
 Šopaga Pranas, kpt. (1911. II. 7)
 Šostakauskas Stasys, ltn. (1910. XI. 24)
 Šova Antanas, plk. (1902. I. 25)
 Špakauskas Kazys, ltn. (1910. V. 16)
 Šperbelis Albinas, ltn. (1910. VI. 18)
 Špokevičius Antanas, plk. ltn. (1900. VIII. 11)
 Špokevičius Antanas, j. ltn. (1915. III. 11)
 Štrimaitis Juozas, kpt. (1908. VIII. 3)
 Šukaitis Antanas, kpt. (1896. V. 6)
 Šukys Juozas-Jonas, ltn. (1912. III. 14)
 Šukys Juozas, j. ltn. (1913. IX. 23)
 Šukys Vincas, kpt. (1905. VII. 6)
 Šurkus Antanas, plk. ltn. (1893. VIII. 17)
 Švalka Lionginas, j. ltn. (1916. I. 5)
 Švambarys Jonas, mjr. (1897. V. 15)
 Švarplaitis Albertas, ltn. (1911. V. 2)
 Švažas Adolfas, kpt. (1907. VII. 2)
 Švedas Jonas, plk. ltn. (1894. III. 10)
 Švelnys Vytautas, ltn. (1907. VIII. 18)
 Švilpa Antanas, kpt. (1907. VI. 6)
- Tarasevičius Juozas, j. ltn. (1913. III. 8)
 Tarasevičius Leonas, j. ltn. (1912 m.)
 Tarasevičius Petras-Antanas, j. ltn. (1914. XI. 15)
 Tarasonis Vladas, kpt. (1902. IV. 14)
 Teišerskis Česlovas, j. ltn. ((1915. XI. 11)
 Teizeris Osmanas, kpt. (1892. V. 22)
 Telksnys Jonas, kpt. (1895. X. 21)
 Terezas Povilas, j. ltn. (1917. X. 4)
 Tervydis Antanas, kpt. (1906. VIII. 10)
 Tervydis Vladas, j. ltn. (1914. IV. 5)
 Tėvelis Juozas, ltn. (1908. XI. 25)
 Tilvikas Alfonsas, kpt. (1900. II. 22)
 Tindžiulis Albinas, ltn. (1910. IX. 11)
 Tiškus Feliksas, ltn. (1909. XII. 28)
 Tyškus Feliksas, kpt. (1900. XII. 19)
 Tomkūnas Juozas, mjr. (1897. III. 18)
 Totilas Pranas, kpt. (1906. VI. 18)
 Trakinskas Povilas, j. ltn. (1913. II. 28)
 Traškevičius Petras, plk. ltn. (1892. III. 18)
 Trečiokas Juozas, plk. ltn. (1893. IV. 1)
 Trečiokas Kazys, j. ltn. (1915. VIII. 21)
 Treinys Antanas, kpt. (1895. V. 25)
 Tribė, Leopoldas, j. ltn. (1915. II. 5)
 Trilupaitis Leonas, j. ltn. (1915. I. 25)
 Trimakas Stasys, kpt. (1892. IX. 3)
 Truškauskas Juozas, kpt. (1908. IX. 26)
 Truškauskas Kazys, ltn. (1912. XII. 4)
 Tugaudis, Liudas, kpt. (1897. XI. 26)
 Tumas Adomas, ltn. (1910. XI. 24)
 Tumas Juozas, plk. (1893. VIII. 15)
 Tumėnas Jonas, ltn. (1908. XI. 5)
 Tuminas Stasys, kpt. (1904. XI. 25)
 Tumosa Antanas, ltn. (1909. XI. 19)
 Tupčiauskas Vytautas, kpt. (1906. X. 14)
 Tuskenis Kazys, ltn. (1911. V. 14)
 Tverskis Antanas, mjr. (1898. III. 1)

T

- Talanskas Ignas, j. ltn. (1913. III. 13)
 Tallat-Kelpša Antanas, j. ltn. (1910. XII. 10)
 Tallat-Kelpša Eduardas, plk. ltn. (1887. I. 13)
 Tallat-Kelpša Kazys, br. gen. (1893. XI. 8)
 Tallat-Kelpša Stasys, ltn. ((1898. XI. 15)
 Talevičius Zigmąs, plk. (1894. IX. 18)
 Tamašauskas Algirdas-Petras, ltn. (1912. VI. 8)
 Tamošiūnas Albertas, ltn. (1907. VI. 9)
 Tamošiūnas Juozas, kpt. (1906. XII. 28)
 Tamošiūnas Jonas, j. ltn. (1908. VIII. 1)
 Tamošiūnas Vladas, j. ltn. (1911. VI. 27)
 Tamulaitis, Vytautas, j. ltn. (1913. I. 17)
 Tamulevičius Antanas, kpt. (1897. VII. 20)
 Tamulevičius Pranas, kpt. (1903. III. 6)
 Tapulionis Jonas, mjr. (1896. I. 14)

U

- Ugianskis Juozas, mjr. (1893. I. 25)
 Ugianskis Stasys, j. ltn. (1912. XI. 4)
 Uginčius Pranas, ltn. (1907. II. 24)
 Ulčinas Petras, kpt. (1903. VIII. 13)
 Umbrasas Valerijons, kpt. (1893. I. 25)
 Uogintas Pranas, plk. (1887. VII. 3)
 Urbanavičius Simanas, kpt. (1907. X. 19)
 Urbelis Antanas, mjr. (1895. VI. 26)
 Urbėtis Petras, j. ltn. (1913. IX. 20)
 Urbonas Alfonsas, mjr. (1902. IX. 4)
 Urbonas Aleksandras, mjr. (1900. II. 1)
 Urbonas Antanas, ltn. (1907. II. 16)
 Urbšaitis Kazys, ltn. (1911. VIII. 11)
 Urbšas Adolfas, plk. (1909. VIII. 7)
 Urbutis Vincas, ltn. (1907. IX. 22)

Vandina Lindae, Spt. (1887 VIII 10)
Vandus Jaan, pih. In. (1886 X 13)
Vandus Jaan, In. (1886 XI 29)
Vandiline Stapp, npr. (1881 VI 4)
Vandine Jukka, Spt. (1885 I 2)
Vandus Jaan, pih. In. (1880 VIII 27)

V.

Vahlia Carlsson, In. (1885 II 15)
Vahlia Jaan, Spt. (1886 X 15)
Vahlgrens Petrus, In. (1813 VII 23)
Vahlgrens Romanus, J. In. (1812 X 12)
Vahntanen Vallhomm, Spt. (1889 IX 2)
Vahvita Jaan, In. (1811 XII 5)
Vahviline Jaan, Spt. (1889 IX 9)
Vahvite Jaan, npr. (1886 I 20)
Vahvite Lindholm, In. (1886 XI 20)
Vahvite Vahla, npr. (1886 IX 3)
Vahvala Kerttu, Spt. (1881 III 14)
Vahvala Vappu, In. (1889 XI 1)
Vahvunen Jaan, J. In. (1812 X 12)
Vahlala Osmundus, J. In. (1813 VIII 5)
Vahlilaine Aleksander, In. (1813 VII 24)
Vahlilaine Romanus, In. (1813 IX 10)
Vahlilaine Romanus, J. In. (1817 X 12)
Vahlilaine Romanus, J. In. (1811 XI 20)
Vahlilaine Vilho, Spt. (1885 XI 25)
Vahlus Vahla, npr. (1882 IV 3)
Vahvita Romanus, npr. (1889 V 20)
Vahlala Aleksander, J. In. (1813 XI 22)
Vahlita Romanus, npr. (1887 V 2)
Vahlita Augustus Jaan, J. In. (1813 IX 20)
Vahlita Jaan, npr. (1881 IV 7)
Vahlus Jaan, In. (1813 IX 22)
Vahlilainevitina Marianne, In. (1882 XI 24)
Vahlilaine Jaan, J. In. (1813 XI 20)
Vahlilaine Vahla, Spt. (1889 I 17)
Vahlilaine Veinamo, J. In. (1813 VIII 29)
Vahlila Martha, In. (1812 X 12)
Vahlila Jaan, Spt. (1885 V 20)
Vahlilaine Romanus, In. (1813 I 4)
Vahlilaine Stapp, npr. (1886 VIII 14)
Vahle Stapp, In. (1886 V 24)
Vahlilaine Jaan, In. (1887 IX 4)
Vahlilaine Jaan, pih. In. (1889 IX 12)
Vahlila Veinamo, Spt. (1885 VII 23)
Vahlus Jurgis, In. (1810 III 22)
Vahlilaine Jaan, J. In. (1813 XII 24)
Vahlita Vilho, pih. (1881 XII 4)
Vahnuvitina Veinamo, Spt. (1886 I 22)
Vahnuvitte Pavla Andrius, In. (1810 XI 10)
Vahurila Kerttu, In. (1810 III 4)
Vahumäkelä Vilhelm, In. (1810 VIII 22)

Vahur Jaan, J. In. (1813 III 17)
Vahlilaineb Anders, J. In. (1812 IX 22)
Vahlilaineb Jaan, Spt. (1886 VII 5)
Vahlilaineb Martha, In. (1813 III 20)
Vahlilaine Nestora, In. (1886 X 12)
Vahlilaine Veinamo, In. (1813 III 4)
Vahlila Stapp, In. (1886 XII 2)
Vahlus Jaan, pih. (1881 IX 20)
Vahlus Jaan, Spt. (1882 V 20)
Vahlilaine Jaan, Spt. (1885 VIII 10)
Vahlila Petrus, In. (1886 VII 12)
Vahlita Jaan, pih. In. (1886 IX 10)
Vahlilaine Romanus, npr. (1885 I 2)
Vahlita Romanus, In. (1813 VIII 7)
Vahlilaine Jaan, J. In. (1813 X 4)
Vahlilaine Vahviline Jaan, J. In. (1817 V 20)
Vahlilaine Kerttu Kerttu, J. In. (1813 XI 20)
Vahlilaineb Veinamo, Spt. (1886 VII 15)
Vahjuniemi Stapp, Spt. (1886 III 2)
Vahja Stapp, J. In. (1813 I 2)
Vahjulainen Kerttu, J. In. (1886 IX 27)
Vahlila Jaan, J. In. (1813 I 8)
Vahlilaine Anders, Spt. (1889 III 4)
Vahlila Petrus, npr. (1881 I 20)
Vahlilaine Romanus, Spt. (1886 IX 17)
Vahlilaine Jaan, pih. In. (1885 X 2)
Vahlilaine Vahla, In. (1886 IX 22)
Vahlilaine Vilho, pih. In. (1886 IX 6)
Vahlilaine Romanus, J. In. (1813 XI 12)
Vahlilaine Kerttu, pih. In. (1882 III 10)
Vahlita Jaan, Spt. (1882 I 30)
Vahlilaine Vilho, In. (1886 X 7)
Vahlilaine Veinamo, In. (1813 III 12)
Vahlilaine Vilho, pih. In. (1886 III 20)
Vahlita Jaan, Spt. (1886 IX 20)
Vahlilaine Vilho, In. (1886 IX 20)
Vahlilaine Anders, Spt. (1886 X 20)
Vahlilaine Vilho, In. (1886 IX 20)
Vahlilaine Jaan, pih. In. (1886 XI 4)
Vahlita Petrus Jaan, In. (1810 III 12)
Vahlita Jaan, pih. In. (1886 III 14)
Vahlilaine Jaan, Spt. (1885 I 12)
Vahlus Jaan, In. (1886 XI 2)
Vahlilaine Marianne, pih. In. (1885 I 20)
Vahlilaine Veinamo, In. (1886 X 4)
Vahlilaine Vahla Romanus, In. (1813 I 12)
Vahlus Jaan, pih. In. (1881 XII 4)
Vahlus Jaan, J. In. (1813 IX 7)
Vahlus Vahla, In. (1813 X 2)
Vahlila Petrus, In. (1885 VII 17)
Vahlilaine Augustus, J. In. (1886 I 4)
Vahlilaine Aleksander Carlsson, pih. In. (1886 VIII 10)
Vahlilaine Kerttu, Spt. (1886 XII 2)
Vahlilaine Jukka, npr. (1886 IX 8)
Vahlilaine Jaan, In. (1813 I 20)

LAPKRIČIO 23-ČIOSIOS MINĖJIMAI

BOSTONE

Bostone ji buvo paminėta lapkričio mėn. 22 dieną. Ją suruošė ramovėnai, talkinami šaulių.

Tos dienos rytą per "Laisvės Varpo" radiją kalbėjo LKVS "Ramovė" Bostono skyriaus pirm. Aloyzas Astravas. Prisiminęs 69 metų nuo Lietuvos Kariuomenės atkūrimo ir liūdną 35 metų pokarinių Lietuvos partizanų sukaktį, taip pat 15 metų nuo Romo Kalantos aukos bei išėivijos jaunesniosios kartos atstovus, jau susėdusius su okupanto pareigūnais prie bendro "apskrito stalo", jis kvietė "...visus stoti į tautos sargybą ir sudrausminti tuos, kurių veiksmai nesiderina su žuvusių savanorių, karių ir partizanų auka. Būkim atsparūs, nes sovietinis komunistas, kaip šventraščio gundantis šėtonas, siūlo didžią garbę duoti tiems, kurie parpuolę klūpsti juos garbins ir jiems tarnaus". "Laisvės Varpas" jo žodžius palydėjo kruopščiai parinktomis įspūdingomis Lietuvos pokarinių partizanų dainomis ir deklamacijomis.

Šv. Mišias Šv. Petro parapijos bažnyčioje už visus žuvusius už Lietuvos laisvę ir mirusius ramovėnus aukojo kleb. kun. Alb. Kontautas. Organizacijos dalyvavo su savo vėliavomis. Giedojo solistas Ben. Povilavičius, Tarp "tikinčiųjų maldų" Al. Astravas įterpė ir visų mirusiųjų Bostono ramovėnų vardus ir pavardes. Taip buvo naujas ir pagarbus jų prisiminimas.

Minėjimą pobažnytinėje salėje pradėjo ramovėnų pirm. Al. Astravas. Po kleb. kun. A., Kontauto invokacijos ir žuvusiųjų už

Lietuvos laisvę dar tylos minute pagerbimo, Al. Astravas paminėjo, kad "šiandie yra taip pat ir Kristaus Valdovo šventė, kuris, kaip šios dienos mišių skaitinyje, pagal pranašo Ezachielio pranašystę, pažadėjo surinkti savąsias avis iš visų vietų, kur jos paklydo tamsią ir apsiniaukusią naktį", palygindamas ją su mūsų tautos skaudžia tragedija, "kai Tėvynėje gyvenome laisvi net nepagalvodami, kad ta laisvė buvo pirкта savanorio, kario ir partizano krauju". Jis prisiminė dar pradžios mokykloje jo paaukotą sutaupyta vieną litą ir už 125 litus nupirktą ir Lietuvos kariuomenei įteiktą šautuvą Tėvynės laisvei ginti.

Paminėjęs laisvos Lietuvos karį, kuris turėjo nusilenkti priešui be kovos, toliau jis prisiminė pokarinius partizanus, tęsusius kovą už Lietuvos laisvę dar net aštuonerius metus. Tačiau jau 35 metai, kaip ta kova turėjo būti nutraukta. O Lietuvos pagrindžio studentijos "Juventus academica" rašo, kad "jei aidi liaudies dainos ir dar galime kalbėti lietuviškai — už tai lenkiame galvas mūsų žinomiems ir nežinomiems partizanams". Taip pasisako tie, kurie dar net nebuvo gimę, kai partizanai beviltiškai dar vis kovėsi.

Paminėjęs 15 metų sukaktį nuo Romo Kalantos gyvybės aukos, Al. Astravas pastebėjo, kad niekas jau tos liūdnos sukakties šįmet nebeprisiminė, išskyrus poetą Balį Auginą savo eilėraščiu *Dirvoje*. "O kur kiti poetai? Gal jie bijo, kad Romo Kalantos prisiminimas ir pagerbimas neužkirstų jiems kelio į sovietinius leidinius? Ro-

mas Kalanta — be ginklo kovojo ir ne nuo ginklo kritęs paskutiniųjų laikų partizanas! Tai moderniųjų laikų Margiris!"

Atkreipęs gausiai susirinkusiųjų dėmesį į Šaulių s-gos tremtyje buv. suvažiavimo priimtą patriotinę rezoliuciją, kad "visuotinis atstovų suvažiavimas siūlo atmesti visus klastingus Lietuvos okupanto pasiūlymus ir nebendrauti su Lietuvos pavergėjais, prie kurios jungiasi ir Bostono ramovėnai". Al. Astravas iškvietė kūrėjus-savanorius St. Griežę ir J. Liutkonį, kuriems šaulės prisegė po gražią baltą gėlę. Jis paminėjo ir niekad dar neprisimintą šiuokart ligininėje esantį Šiaurės Lietuvos partizaną Petrą Bliumą, vijusi bolševikus iš mūsų krašto 1919 metų pačioje pradžioje.

Taip pat 35 metai suėjo ir nuo Bostono ramovėnų skyriaus įsteigimo. Suglaustai skyriaus įsteigimo istoriją paminėjo J. Vaičjurgis. Skyriaus pirm. Al. Astravas visus dar gyvus skyriaus steigėjus (Alb. Šležą, St. Griežę, Leoną Lendraitį, Vikt. Kubilių ir J. Vaičjurgį) iškvietė į priekį ir šaulės jiems taip pat prisegė po baltą gėlę. Br. Bejerčius šiuo metu jau yra slaugymo namuose.

Po solisto Benedikto Povilavičiaus (akomp. komp. J. Kačinskui) nuotaikingų ir tai progai pritaikytų dainų ir po Amerikos ir Lietuvos himnų bei padėkos gausiai aukomis parėmusiems minėjimo dalyviams, programos išpildytojams ir užkandžių paruošimo talkininkėms, Al. Astravas pakvietė visus prie vaišių stalų.

J. Vaičjurgis.

ČIKAGOJE

Kaip jau daugelį metų, taip ir šiais metais, Čikagos ramovėnai, talkininkaujant sesėms birutininkėms, lapkričio m. 22 d. surengė Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 69 metų sukakties paminėjimą, kuris buvo iškilminga programa Čikagoje atžymėtas.

Minėjimas buvo pradėtas pamaldomis Tėvų jėzuitų koplyčioje. 10:15 val. ryto š. J. Gurevičiui komanduojuant, įnešus J.A.V., Lietuvos, Lietuvos Kūrėjų-Savanorių s-gos, LDK Birutės dr-jos, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės ir rinktinės moterų, jūrų šaulių, "Nemuno" rinktinės dalinių —

Gen. T. Daukanto ir Klaipėdos jūrų šaulių kuopų vėliavas. Mišias atnašavo ir tai dienai pritaikintą didžiai prasmingą pamokslą pasakė tėv. J. Borevičius, S.J. Mišių aukas prie altoriaus nešė LKVS "Ramovė" Čikagos skyriaus pirmininkas A. Juškevičius ir LDK Birutės dr-jos pirm. E. Legeckienė. Mišių metu jausmingai ir iškilmingai skambėjo sol. Margaritos ir Vaclovo Momkų giedamos giesmės.

Po pamaldų, dalyvaujant ramovėnams, birutininkėms, šauliams ir gausiam būriui tautiečių, vėliavų rikiuotei atžygiavus prie Lietuvos Laisvės kovų paminklo Jaunimo centro sodelyje, LKVS "Ramovė" Čikagos skyriaus pirm.

Išganaitis, šaulėms M. Gudaitienei ir E. Juodienei asistuojant. Ramovėnų vainiką prie paminklo padėjo LKVS "Ramovė" Čikagos skyr. vald. vicepirm. E. Vengianiskas. Jį lydėjo birutininkės Z. Juškevičienė ir J. Ivašauskienė. buvo sugiedota "Marija, Marija" ir žodį tarė Lietuvos Kūrėjų Savanorių s-gos Čikagos skyriaus pirm. J. Tamulis. Apeigos prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo buvo baigtos visiems sugiedojus Lietuvos himną.

Toliau minėjimas buvo tęsiamas akademinė dalimi Jaunimo centro patalpose, kur, po programos vedėjo A. Juškevičiaus įvadinio žodžio, sol. M. ir V. Momkai sugiedoję J.A.V. ir Lietuvos him-

D.L.K. Birutės Dr-jos vėliavą neša J. Variakojienė, lydi J. Ivašauskienė. Nuotr. J. Variakojo

Kalba Čikagos ramovėnų pirm. A. Juškevičius

A. Juškevičius pravedė Lietuvos nepriklausomybės kovose žuvusių karių, partizanų, šaulių ir laisvės kovotojų pagerbimo apeigas. Kritusių kovose garbei ir prisiminimui aukurą uždegė Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės pirm. V.

nus, kun. tėv. J. Borevičius, S.J., sukalbėjo invokacijos maldas, minutės susikaupimu buvo pagerbti bei prisiminti laisvės kovose žuvę kariniai ir vieninteliam minėjime dalyvavusiam Lietuvos kariuomenės kūrėjui savanoriui, pager-

Birut. Z. Juškevičienė, LKVS "Ramovė" Čikagos skyriaus vicepirm. E. Vengianskas ir bir. J. Ivašauskienė, padėję vainiką prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo. Nuotr. J. Variakojo

biant visus savanorius, birutininkė J. Ivašauskienė prisegė gėlę. Sekė sveikinimai. Lapkričio 23-sios dienos minėjimo proga ramovėnams sveikinimo žodį tgarė: Amerikos Lietuvių tarybos pirm. G. Lazauskas, Čikagos šaulių dalinių vardu — Vytauto didžiojo šaulių rinktinės pirm. V. Išganaitis, LDK birutės dr-jos pirm. E. Legeckienė ir Vydūno fondo vardu V. Mikūnas. Oficialioji dalis buvo baigta Lietuvių tautinės s-gos pirm. dr. L. Kriaučialiūno ilgesne pagrindine kalba, kurioje ir šio meto aktualūs, ryšio palaikymo su pavergta Tėvyne Vilniuje įvykusios "apvaliojo stalo" konferencijos kontraversiniai klausimai buvo paliesti.

Po to sekė trumpa meninė programa. Ją, darniais balsais jausmingai padainavusios keletą patriotinių ir karinės dvasios dainų, atliko Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės moterų balsų sekstetas — F. Braunienė, I. Pocienė, M.

Radzevičienė, S. Rudokienė, J. Paškevičienė ir E. Aleknienė, muz. J. Sodaičio vadovaujamas. Už gražiai padainuotas dainas dainininkėms buvo gausiai paplota, o muz. J. Sodaičiui, išreiškiant visų dalyvavusių dėkingumą, buvo prisegta gėlė. Tuomi akademinė dalis buvo baigta.

Šešiasdešimtdevynių metų Lietuvos karinių pajėgų atkūrimo sukakties paminėjimas baigiamas bendromis pietų vaišėmis, kurias organizuojant daug rūpesčio parodė sesės birutininkės — J. Skama, J. Ivašauskienė, E. Legeckienė ir D. Plenienė. Visi buvo skaniais šiltais pietų patiekalais, kava ir įvairiais pyragais bei tortais pavaišinti. Norinčius gi kuom nors stipresniau pasivaišinti, su šypsena vikriai ram. V. Valkavickas aptarnavo. Visiems tų gėrybių buvo su kauptu, kad minėjimo dalyviai pabuvoje keletą valandų malonioje Čikagos ramovėnų, birutininkių ir šaulių šeiminėje šventiškoje aplinkoje, geroje

nuotaikoje, tik vakarėjant, nenoromis skirstėsi į namus.

Malonu paminėti, kad šių metų minėjimas buvo visokeriopai sėkmingas. Jame dalyvavo gražus skaičius tautiečių, o vaišėse — netoli pusanstro šimto svečių, kurių tarpe matėme ALT pirm. G. Lazauską, LDK Birutė dr-jos pirm. E. Legeckienę, kun. tėvą. J. Borevičių, Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių s-gos Čikagos šaulių dalinių pirmininkus V. Išganaitį ir E. Vengianską, Cicero j. šaulių dalinių pirmininkus V. Išganaitį ir E. Vengianską, Cicero j. šaulių kuopos pirm. J. Mikulį ir kt. Visus svečius sutiko ir maloniai globojo vyriausia minėjimo šeimininkai, ramovėnų ir birutininkių pirmininkai — A. Juškevičius ir E. Legeckienė.

Baigiant tenka pasidžiaugti Čikagos ramovėnų, birutininkių ir šaulių gražiomis bendravimo bei bendradarbiavimo pastangomis, kurios įgaliino Lapkričio 23-sios prasmingą paminėjimą tinkamai suorganizuoti ir su pasisekimu praveisti. Pagarba ir padėka šio minėjimo rengėjams, programos dalyviams, organizacijoms, atsiuntusioms savo vėliavas šauliams ir Čikagos lietuvių visuomenei, gausiai minėjime dalyvavusiems.

Krsp.

DETROITE

Lietuvos Karių Veteranų S-gos "Ramovė" Detroito skyrius, talkininkaujant Detroito birutietėms, St. Butkaus šaulių ir Švyturio jūrų šaulių kuopoms, lapkričio 22 d. paminėjo Lietuvos kariuomenės atkūrimo 69-tąją sukaktį Šv. Antano parapijoje.

10:30 v. r. Šv. Antano parapijos bažnyčioje parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas aukojo šv. Mišias už gyvus ir mirusius Lietuvos karius, savanorius ir partizanus. Pradedant pamokslą pasveikino organizacijas dalyvaujančias su 6 vėliavomis šioje šventėje. Pamokslą dalį skyrė Kristaus Karaliaus šventei ir dalį Lietuvos kariuomenės šventei. Auką nešė bi-

rutietė Ona Pusdešrienė ir savanoris kūrėjas Stasys Šimoliūnas, skaitymus skaitė Albertas Misiūnas, gražiai giedoja parapijos choras, vadovaujamas muz. Stasio Sližio.

12:00 val. parapijos salėje įvyko akademija ir meninė dalis. "Ramovėnų" Detroito skyriaus pirmininkas Mykolas Abarius savo atidaromame žodyje apibūdino Lietuvos kariuomenės šventės reikšmę, kuri labai iškilmingai ir gražiai buvo švenčiama Lietuvoje ir kituose pasaulio kraštuose ir kvietė visus jungtis ir bendromis jėgomis dirbti Lietuvos laisviniui. Atsistojimu ir tylos minute pagerbti žuvę kariai. Turiningą ir šiai šventei paruoštą Invokaciją sukalbėjo kun. Alfonsas Babonas.

Birutietės Kristina Daugvydienė ir Ona Pusdešrienė dalyvausiuoms šventėje savanoriams kūrėjams Stasiui Šimoliūnui ir Vincui Tamošiūnui prisėgė po gėlę. Kiti du savanoriai kūrėjai Petras Koncė ir Kostas Mykolaitis šventėje nedalyvavo.

Stasys Garliauskas, žurnalistas ir Lietuvių melodijos radijo vlandėlės redaktorius — pranešėjas, tarnavęs Lietuvos kariuomenėje ir joje apdovanotas žustančių gelbėjimo kryžiumi ir kunigaikščio ordino medaliu, skaitė paskaitą, kuri spausdinama "Tremties trimite".

Meninė programa

Moterų vokalinis kvarteto trio B. Januškienė, Č. Pliūrienė ir N. Sližienė vad. muz. St. Sližiui padainavo: Kur tas kelelis? — muz. Makačino, Už jūrų, už kalnų — muz. J. Gaidelio, Liaudies dainų pynę: Siūbau lingau paukštelis, Per šilėlį jojau, Kur lygios lankos — harm. muz. St. Sližio ir paskutinę — Saulėlydis tėviškėje — muz. B. Garbulskio. Ona Pusdešrienė ir Kristina Daugvydienė dainininkėms prisėgė po gėlę, o svečiai paplojo.

Mykolas Abarius padėjo kl. kun. Alfonsui Babonui už mišias ir gražų pamokslą, Stasiui Garliauskui už turiningą paskaitą, muz. St. Sližiui, parapijos chorui ir vokaliniam trio už giedojimą bažnyčioje ir minėjimą, birutietėms, St. Butkaus ir Švyturio jūrų šauliams ir organizacijoms ir svečiams už gausų dalyvavimą.

Sugiedamas Lietuvos himnas ir juo baigiamas Lietuvos Kariuomenės minėjimas.

Onos ir Mykolo Abarių suruoštos vaišės

Po atlikto minėjimo ir susirinkus į klebonijos žemutinę salę Ona ir Mykolas Abarius turėjo paruošę vaišes, kurios buvo pradėtos kun. Alfonsui Babonui sukalbėjus maldą. Vaišėse dalyvavo gausus skaičius svečių. Mykolas Abarius yra ne tik ramovėnų Detroito skyriaus pirmininkas, bet ir Lietuvių šaulių sąjungos tremtyje pirmininkas. Vaišų metu tarė žodį ir palinkėjo sėkmės: Stasys Šimoliūnas, Jonas Urbonas, Vytautas Kutkus, Albinas Grigaitis ir Eugenija Bulotienė.

A. Grinius

KLIVELANDE

Kariuomenės šventės minėjimui praėjus

Lietuvos karių veteranų s-ga "Ramovė" Lietuvių namų auditorijoje surengė Lietuvių kariuomenės šventės minėjimą.

Minėjimą atidarė ir žodį tarė skyriaus pirm. V. Januškis. Minutės atsistojimu buvo pagerbti už Lietuvos laisvę žuvę kariai, partizanai ir laisvės kovotojai. Taip pat pristatė minėjimo išlaidom paremti rėmėjus. Irenos Plehavičienės vardu aukojo dukte ir sūnus — 100 dol., Superior Savings — 100 dol., Vincas Benokraitis — 25 dol., ir dr. Viktoras Stankus — 25 dol.

Po to pakvietė prie mikrofono Vlioko vicepirm. Vytautą Jokūbaitį tarti žodį. Prelegentas savo kalboje paminėjo Lietuvos kariuomenės atsikūrimo sąlygas ir jos reikšmę Lietuvai atgaunant nepriklausomybę, Ragingo ir toliau visiems vieningai dirbti ir kovoti už pavergtos tėvynės Lietuvos išlaisvinimą. Meninės dalies atlikėjai, Čiurlionio ansamblio vyrų choras, vadovaujamas muz. dr. Broniaus Kazėno, padainavo šventės progai keletą dainų. Čia reikia pastebėti, kad choras papildytas jaunais dainininkais meninę dalį atliko labai gražiai ir publikos buvo palydėta gausiais ir ilgais plojimais.

Po meninės dalies Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos kleb. kun. G. Kijauskas, S.J., prašė Aukščiausiojo suteikti palaimą žuvusiems, mirusiems savanoriams kūrėjams, už laisvę kovojantiems partizanams pavergtoje tėvynėje ir mirusiems Sibiro taigose. Taip pat prašė Dievo palaimos, kad pavergta tėvynė Lietuva greičiau atgautų laivę ir nepriklausomybę.

Palaiminus Gintaro valgyklos paruoštas maisto gerybes, grojant Joe Petruno muzikai, prasidėjo vaišės ir tęsėsi iki vėlyvos nakties. Vaišų metu birutiečių draugijos pirm. Jadvyga Budrienė ir skyriaus vicepirm. St. Butrimas pravedė loteriją. Kiek teko pastebėti, kad Lietuvos kariuomenės minėjimuose Klivelando lietuviai visados gausiai dalyvaudavo ir šiais metais Lietuvių namų auditorija buvo pilna. O tai rengėjus skatina ir toliau dirbti sunkų organizacinį darbą.

Gaila, kad iš buvusio didelio skaičiaus mūsų garbingų karių savanorių-kūrėjų Klivenade šiais metais dėl senatvės ar ligos į minėjimą negalėjo nė vienas atvykti.

Sekmadienį, lapkričio 22 d. — 10 val. ryto, Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos šventovėje buvo šv. mišios už visus žuvusius — mirusius Lietuvos karius. Mišias aukojo parapijos kleb. kun. G. Kijauskas, S.J., ir pasakė tai progai pritaikyta pamokslą.

E. Pranckus

LOS ANGELES

Lapkričio 28 d. Los Angeles Lietuvių radijo valandėlės programos vedėjas žurnalistas Vladas Bakūnas gražiai paminėjo Lietuvos kariuomenės šventę. Kalbėjo ramovėnų pirm. Vladas Šimoliūnas. Duota reikšminga ir įdomi gen. Stasio Raštikio kalbos ištrauka, pasakyta per radiją Lietuvos kariuomenės 50 metų sukaktį švenčiant.

Sekmadienį, 10:15 val. ryto šv. Kazimiero parapijos kieme įvyko vėlia-

sol. Stasė Pautienienė sugiedojo Amerikos himną. Pirm. Vladas Šimoliūnas savo įžanginiame žodyje trumpai paminėjo Lietuvos kariuomenės reikšmę ir jos didelį vaidmenį, kuriant Lietuvos Nepriklausomybę.

Tarti žodį pakvietė Lietuvos generalinį garbės konsulą Vytautą Čekanauską, Alto pirm. Antaną Mažeiką, Tautos fondo komiteto pirm. Mykolą Naujokaitį, LB Vakarų apygardos pirm. Angelę Nelsienę ir American

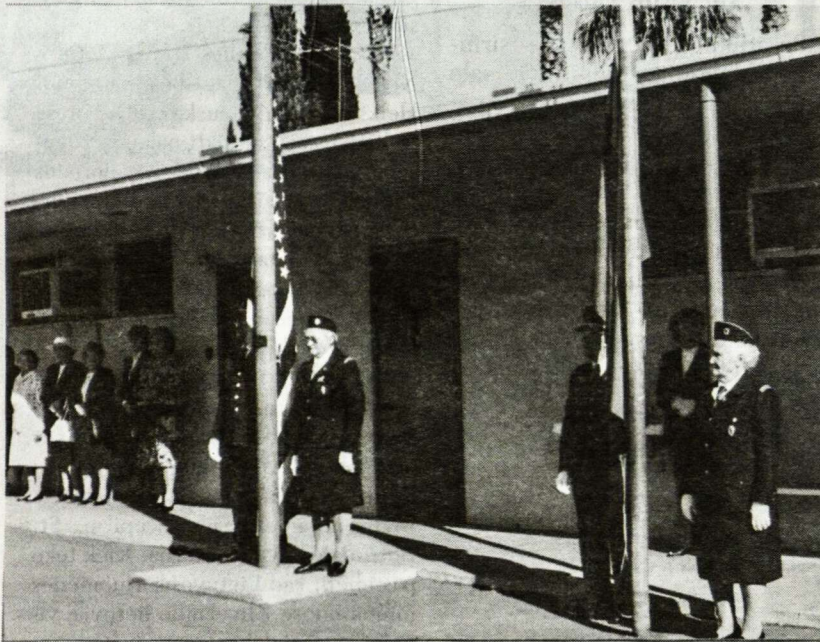

Pirm. Vl. Šimoliūnas

išleidęs knygas, redagavęs spaudą. Plataus masto visuomenininkas.

Prelegentas savo gerai paruoštoje kalboje supažindino klausytojus su mūsų kariuomenės įkūrimu, jos sunkias ir vargingas nepriklausomybės kovas, tų kovų reikšmę ir laimėjimus, Nepriklausomybės laikų kariuomenės vaidmenį ir paskutiniųjų dienų išgyventus skaudžius pergyvenimus.

Susirinkusių kalba buvo šiltai priimta, savo plovimais pagerbtas prelegentas.

Kariuomenės šventės minėjimo pradžioje pakeliamos vėliavos

vų pakėlimas, kuriame su vėliavomis dalyvavo ramovėnai, birutietės, šauliai ir šaulės bei Los Angeles visuomenė.

10:30 val. iškilmingas šv. Mišias atnašavo ir pritaikintą pamokslą pasakė dr. prel. V. Bartuška. Mišių metu giedojo bažnytinis choras, kuriam vadovavo komp. Bronius Budriūnas.

12:15 val. p. p. šv. Kazimiero parapijos salėje prasidėjo akademija — minėjimas.

Minėjamą pradėjo ramovėnų pirm. Vladas Šimoliūnas, įnešus vėliavas,

Legion 6th Area vice commander Vytautą Vidugirį. Visi kalbėtojai sveikino kariuomenės šventės progą, didžiai vertindami savanorių nepriklausomybės kovas, jų darbą ir pasišventimą.

Pirm. Vladas Šimoliūnas prieš pakviesdamas pagrindinės kalbos prelegentą "Kario" redaktorių Balį Raugą pastebėjo, kad Balys Raugas — Lietuvos kariuomenės karininkas, baigęs 1938 m. P. L. P. Karo mokyklos 19 laidą. Mėgo rašyti ir didžiai vertino spaudą. Šioje srityje yra daug atlikęs,

"Kario" red. B. Raugas

Dainuoja sol. Stasė Pautienienė

Meninės programos dalyviai: (iš k.) muz. A. Jurgutis, pranešėja R. Vitkienė, solistai St. Pautienienė ir V. Šaras

Sekė meninė dalis, kuri susidėjo iš žodinės ir muzikalinės dalies. Aktorė Ramunė Vitkienė gražiai vadovavo programai, įterpdama eilėraščius, o solistai Stasė Pautienienė ir Vincas Šaras padainavo keletą dainų. Solistams akompanavo muzikas Aloyzas Jurgutis. Solistai ir aktorė gražiai atliko meninę dalį. Jiems visiems publika nuoširdžiai plojo.

Šios šventės proga buvo užbaigtas "Kario" žurnalo išlaikymui piniginis vajas. Pirm. Vladas Šimoliūnas pa-

kviėtė birutiečių pirm. Nelę Apeikienę, šaulių vadą Juozą Pažerą ir ramovėnų išd. Antaną Bulotą, kurie įteikė visų trijų organizacijų surinktas aukas.

Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Po minėjimo visi buvo pakviesti apatinėn parapijos salėn vaišėm. Svečiai ir dalyviai džiaugėsi gerai praverstu minėjimu.

Antanas Mažeika
(Iš "Dirvos", 1987.XII.17)

NIUJORKE

"Ei, Lietuvos kariėveliai niekad nedejuoja"... Su šia kariška daina lapkričio 22 lietuviškoji radijo valanda "Laisvės žiburys" pažadino Niu-jorko lietuvius. Šios valandos vedėjas Romas Kezys, pasveikinęs savo klausytojus ir priminęs, kad šiandien yra švenčiama Lietuvos kariuomenės šventė, ir tolimesnėje programos dalyje pagrojo keletą lietuviškų kariškų dainų.

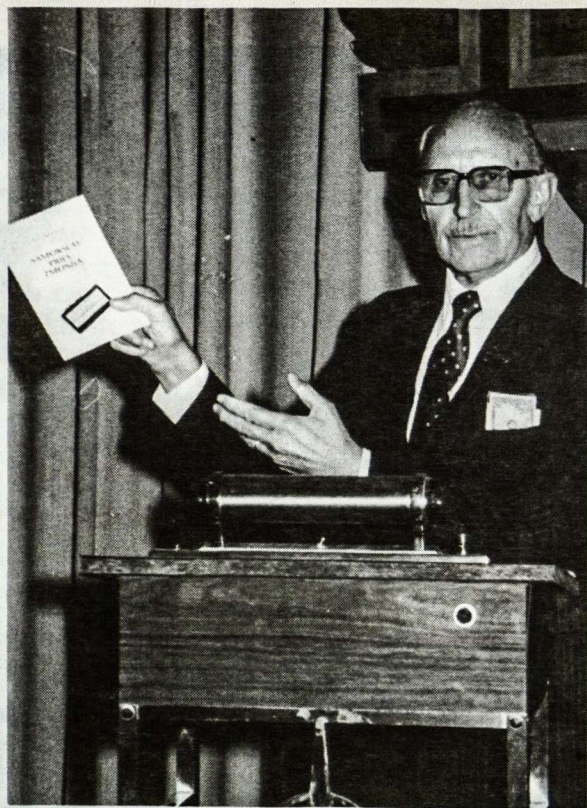
Pagrindinis šios šventės minėjimas vyko Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Ten minėjimas buvo pradėtas 11 val. mišiomis. Kadangi tą pačią dieną išpuolė ir Kristaus Valdovo šventė, tai choras vietoje įprastos giesmės "Pulkim ant kelių" procesiją, einančią prie altoriaus, lydėjo su giesme "O Kristau, pasaulio Valdove" K. Kavecko. Vėliavoms, Amerikos, Lietuvos, ramovėnų ir šaulių, išsirikiavus prie altoriaus, mišias aukojo parapijos klebonas kun. Jonas Pakalniškis, tėvas Leonardas Andriekus, OFM, ir kun. Kazimieras Pugevičius. Pamokslą pasakė tėvas L. Andriekus, OFM. Pamokslininkas, paminėjęs abi šventes, maldininkus pavedžiojęs po kryžių ir smūtkelių Lietuvą, pamokslą užsklendė šiais žodžiais: "Todėl šiandieną atnaujinkime tikėjimą, kad Kristui Valdovui laiminant, ir mes prisikelsime iš savo vargų, prisikels pavergta Lietuva, suklestės jos kariuomenė ir visa šalis pasipuoš meniškiausiais kryžiais.

Aukas atnešė šaulė Pranė Jurkuvienė ir šaulys Kazimieras Bačasuskas.

Choras, pilname savo sąstate, giedojo (lotyniškai) Kyrie, Gloria ir Agnus Dei — W. C. Peters iš Mass in D, o Sanctus, Benedictus, — Ch. F. Gounod iš Mass for St. Cecelia. Šį Gounod veikalą verta atskirai paminėti. Jis nepaprastai iškilmingas, su didele dramatine įtampa. Yra operinio pobūdžio. Nežiūrint to — giliai religingas. Šis Gounod kūrinys neretai yra atliekamas didelių chorų bažnyčiose, turinčiose didelių vargonus, specialią koncertų metu net

Ramunė Adams, vadovavusi Lietuvos kariuomenės minėjimo programai Apreiškimo parapijos salėje. Nuotr. Liudo Tamošaičio

Vilius Bražėnas, aktyvus kovotojas prieš komunizmą, skaito paskaitą Lietuvos kariuomenės minėjime. Nuotr. Liudo Tamošaičio

ir koncertų salėse. Jam išmokti reikia nemažų pastangų. Šios parapijos choro nariai ir jų vadovas muz. Viktoras Ralys už šio didingo kūrinio atlikimą verti didelės padėkos ir pagarbos. Jį atliekant solo dalis giedojo Rasa Bobelytė-Brittain ir Povilas Dulskė. Dar buvo giedama "Veni Jesu" — Chere-lieni, o choro solistė Elizabeth Hyou pagiedojo "Proghieno" — F. F. Tosti. Mišių pabaigoje buvo sugiedota "Marija, Marija" ir Lietuvos himnas.

Tolimesniam minėjimui — akademijai buvo persikelta į viršutinę parapijos salę. Grojant maršą, į sceną buvo atneštos vėliavos. Sugiedojus Lietuvos himną, invokaciją sukalbėjo parapijos klebonas kun. Jonas Pakalniškis.

Minėjimą atidaręs žurnalo "Karys" administratorius Alfonsas Samušis, pakvietė Lietuvos generalinį konsulą Anicetą Simutį žodžiu. Konsulas pasveikinęs susirinkusius šios šventės

proga jiems dėkojo... "kad Jūs atėjote pagerbti stebuklo ir tų stebukladarių savanorių, kurie savo krauju iškovojo laisvę Lietuvai..." Po konsulo kalbos buvo pagerbti mūsų aplinkumoje gyvenantieji savanoriai: Petras Jurgėla, Jonas Jankus ir Klaipėdos sukilimo dalyvis Alfonsas Koncė. Minėjime dalyvavo tik sav. Jonas Jankus.

Sekė eilėraštis, kurį paskaitė šeštadieninės Maironio mokyklos mokinė Rasa Adams. Ji skaitė B. Brazdžionio eilėraštį "Į amžių kalnus". Tolimesnei programos daliai Rasa ir vadovavo, pakviesdama svečių iš Floridos Vilių Bražėną paskaitai. Paskaitininkas savo paskaitoje bandė nužymėti naujesnius kelius, priemones ir metodus lietuviškajai veiklai pagyvinti. Paskaita, užsitęsusi gerą valandą, ne visų klausytojų buvo vienodai suprata ir priimta su rezervais.

Po paskaitos Vida Jankauskienė paskaitė tris eilėraščius: "Motinos rau-

da" ir "Kristaus žodžio sula" — H. Nagys ir "Vakaras ant keturių kantonų ežero" — Maironis. Toliau T. Alinskas pateikė ištrauką iš Balio Sruogos parašytos dramos ketvirto veiksmo "Kazimieras Sapiega". Šią netrumpą ir nelengvą ištrauką T. Alinskas pateikė mintinai, tuo pademonstruodamas savo neeilinę atmintį.

Minėjimą uždarant Al. Samušis pakvietė visus sugiedoti "Lietuva brangi".

Po to susirinkusieji į minėjimą (o jų buvo apie 150) dar ilgai nesiskirstė, šnekučiavo, diskutavo ir vaišinosi. Buvo ir stalas, apdėtas knygomis, kuriuos daugumoje buvo karinio pobūdžio. Kai kurie jas ir įsigijo.

Minėjimas, kurį rengė Niujorko ramovėnai, birutietės, šauliai ir šaulės, buvo pavyzdinai prarastas.

(Darbininkas, 1987.XII.4)

p. palys

TREMTIES TRIMITAS

Redaguoja S. Kaunelienė

531 W. Grand Blvd., Detroit, Mich. 48216

Šiuo adresu siųsti visą "Tremties trimitui" skirtą medžiagą

PRADĖJOME NAUJUS METUS

Ir vėl prabėgo metai. Metai dažnai neramūs. Kai kuriems iš mūsų ramybę ir ramią senatvę sudrumstė OSI, kaltindama už žydų žudymus. Dažnai be jokio pagrindo., Bet vien tas kaltinimas ne vienam kainavo sveikatą, sunkiai uždirtbę ir sutaupyta pinigą ir net gyvybę. Kaltinimai metami pabaltiečiams ir ukrainiečiams. Tačiau didžiausi nekaltų žmonių žudytojai — rusai komunistai ir vokiečiai naciai ramiai gyvena. Pasaulis pamiršta Stalino ir Hitlerio masines žudynes. Užmiršta nekaltų kūdikių, vaikų, jaunuolių, suaugusių ir senelių, tremiamų į Kazachstaną ir tolimąją šiaurę pergyventas kančias. Labai lengvai pamiršta faktą, kad Sibiro taigos nusėtos nekaltų žmonių kaulais, kad tik mediniai kryželiai Arktikoj žymi amžino poilsio vietą nekaltų, ramių Nemuno šalies gyventojų... Kada OSI pradės teisti tikruosius žmogžudžius?! Juk ne vien žydai buvo aukos, aukos buvo nekaltai iš namų pagrobti Lietuvos sūnūs ir dukros... Dešimtys tūkstančių lietuvių po baisių kančių, šalčių ir bado iškankinti mirė... Kodėl mūsų šauksmas lieka be atgarsio?...

Lietuvos šaulių sąjunga tremtyje Naujuosius metus pradėjo naujo Sąjungos pirmininko vadovaujama. Beveik devynerius metus pirmininku išbuvęs Karolis Milkovaitis išsikėlė nuolatiniam apsigyvenimui į Kaliforniją. Karolis Milkovaitis įmynė gilius pėdsakus S-gos gyvenime. Išleistos knygos anglų kalba, Lietuvos žemėlapis ir kiti jo darbai pagyvino S-gos veiklą. Bet jo visuomeninė veikla nesiribojo vien tik S-ga, jo veikla buvo plačiašakė. Jo pasigęs Čikaga, kur jie buvo tas variklis, kuris judino lietuvišką gyvenimą.

DĖKOJAME

GUNDA KODATIENĖ

*O, Viešpatie didis, Kūrėjau galingas,
Dėkojam už valandas mūsų laimingas.
Už leistas gyventi šviesiąsias dienas,
Sekundes, akimirkas, džiaugsmo pilnas.*

*Už saulės skaistumą ir orą taip gryną,
Už jūros ošimą ir vandenį tyrą.
Už krūmus, gėles, jų skaistųjų žiedų,
Paukščius margaspalvius, kurie gražiai gieda.*

*Už vakarą ramų, už laužo liepsnelę,
Kuri mūsų širdis, jausmus aukštyn kelia.
Medžius, žvėrelius, kuriuos galim stebėti —
Ir per gamtos grožį gerėt, tobulėti.*

*Už mėlyną dangų, šviesiąsias žvaigždes,
Kurios amžinybė ir mus nusives...
Ir visas kitas mums skirtas malones
Nuoširdžiai dėkojame, Viešpatie, tau!*

Lietuvos šaulių sąjunga trejiems metams išsirinko labai tinkamą K. Milkovaičio darbų tęsėją, dar ne pensininko amžiaus energingą j. š. Mykolą Abarių. Jis, kaip ir K. Milkovaitis, dirba šaulių s-goj, skautuose, Dievo Apvaizdos ir Šv. Antano parapijose bei visur, kur mato, kad jo talka reikalinga. Jis Detroito ramovėnų pirmininkas, jis Švyturio jūrų šaulių kp. vicepirmininkas. Jo meniški darbai puošia Pilėnų stovyklos salę ir Šv. Antano

parapijos kavinę. Pilėnus puošia jo pastatytas Žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklas. Jo vaikai ir vaikaičiai gražiai kalba lietuviškai, aktyvūs skautai. Turbūt užtenka to kas pasakyta — Mykolas Abarius vadovaus LŠST sėkmingai.

Jis sudarydamas CV pasirinko žmones, kurie, jei atliks savo pareigas, bus jam geri padėjėjai ir prisidės prie S-gos augimo ir klastėjimo.

Pirmasis vicepirmininkas Vincas Tamošiūnas, šaulys veteranas, vadovavęs Sąjungai ir išplėtęs dalinių tinklą net į tolimąją Australiją bus naujam pirmininkui geras patarėjas. Kiti vicepirmininkai:

Pirmomis Naujųjų metų pakopomis

Juozas Šiaučius iš Montrealio, Kanados ir Juozas Mikulis iš Cicero taip pat seni šauliai ir vadovai.

Kiti CV nariai, turėdami specialias pareigas, k.t. — išdininkas, sekretorius, tiekimo vadovas savo srityse ne naujokai ir pareigas atliks.

Moterų vadovė Anelė Kirvaitytė jau ėjo Moterų vadovės pareigas ir taip pat yra šaulė veteranė. Jos pareigos kontaktuoti atskirų dalinių moterų vadoves, užmegsti su jomis glaudesnius ryšius ir nuolat judinti šaulių moterų veiklą. Šaulių moterų veikla neturi ribotis vien maisto paruošimu renginiams ar pasipuošus uniformomis dalyvauti eisenose... Moterų vadovė turėtų rūpintis lėšų telkimu Vasario Šešiolik-tosios gimnazijai, paraginti dalinių moterų vadoves steigti gimnazijos rėmėjų būrelius savo gyvenamuose vietovėse, organizuoti pirmosios pagalbos kursus, tautodailės parodėles ir t.t. Moterų veiklai dirva plati, tik reikia tą dirvą pajudinti.

Jūrų šaulių vadovo Broniaus Valiukėno pareiga koordinuoti jūrų šaulių veiklą. Jo veiklai sąlygos labai dėkingos. Pilėnų stovykla tinkama suruošti ne vien Jūros dieną, bet ir Kultūrinį savaitgalį. Pasi-kviesti paskaitininkus, menininkus ir svečius broliškų organizacijų atstovus savaitėje dalyvauti.

Jaunimo vadovas Šarūnas Mingėla S-goj dar naujokas, bet energingas ir darbštus. Jei vyresnieji jam patars, ir jis, prisiminęs savo tėvelio a.a. Vlado Mingėlos šaulišką veiklą, stengsis į S-gą įtraukti daugiau jaunimo, juos sudominti šauliška ideologija, jam darbo užteks.

Kultūros vadovas Stasys Sližys ir Spaudos — informacijos vadovas Antanas Grinius sau pavyzdžiu galėtų pasiimti tų pareigų ankstyvesnius vadovus.

Kad S-gon įsijungtų daugiau jaunimo, reikia plėsti šaudymo sportą. Tai pareiga S-gos šaudymo ir sporto vadovo Jono Šostako. Tose vietovėse, kur šauliams prieinamos šaudyklos, kur kasmet suruošiamos šaudymo varžybos, daliniuose daugiau jaunimo, jis mieliau jungiasi į šaulių eiles. Be šaudymo, turėtų prijungti ir kitas sporto šakas. Įvairios sporto šakos pagyvintų visos S-gos veiklą.

Išrinktas ir foto korespondentas Balys Telyčėnas, kuris žada ir Tremties trimito puslapius papuošti nuotraukomis iš S-gos gyvenimo.

Labai svarbios ir S-gos dvasios vadovo pareigos ir apdovanojimų k-jos p-ko kun. Jonas Borevičiaus intelektualas. Jo giliai išmąstyti pamokslai, in-vokacijos ir kalbos praturtina kiekvieną. Jo kalba Visuotiniame S-gos atstovų suvažiavime Southfield, MI, ir pamokslas Dievo Apvaizdos bažnyčioj yra

KARYS — LIETUVOS GYNĖJAS

STASYS GARLIAUSKAS

Paskaitą apie Lietuvos karį pradėsiu poeto Antano Miškinio žodžiais.

*Vieni laisvi sugrįžo,
Kitiems rankas pašovė,
Tretiems ant lygaus lauko
Mediniai kryžiai stovi.*

Iš tiesų, drąsaus kario atpildas yra kryžius.

Tik vienas jį prisega prie krūtinės, kitam ant kapo pastato...

Jeigu paklaustumėte jauno kareivio — Kas yra karys? — jis nedvejodamas atsakytų: karys yra arklys, ant kurio joja skyrininkas, būrininkas, viršila ir būrio vadas...

Kareivių žargonu tariant, “senas vaiskas”, girdėdamas tokį atsakymą, replikuotų: karys yra subrendęs vyras, kuris nebijo skyrininko, už akių keikia būrininką, moka išsisukti iš viršilos ir žino kaip drausmingai atrodyti būrio vadui. Tai yra sukarikatūrintas ir retas kario portretas.

Minėdami Lietuvos kariuomenės 69-tąją sukaktį, susipažinkime su Lietuvos kariu.

Senovės lietuvių karys nešiojo kailių aprangą, konusinę kepurę su ragais iš šonų, kad atrodytų baisnis priešui, buvo ginkluotas ietimi, peiliu ir skydu, o kartais ir kuoka. Ietys buvo apkaustytos geležiniais smaigaliais. Kariuomenę sudarydavo kunigaikščiai ir kunigaikštukai su savo pavaldiniais. Raiteliai ir pėstininkai veikė kartu, ypatingai

gynyboje. Vartojo vienašmenis, sunkius 60 centimetrų ilgio kalavijus, ietis ir kovos kirvius. Žymesnieji kariai turėjo šalmus, šarvus ir skydus. Traidenis savo kariuomenėje yra panaudojęs rusų lankininkus. Lietuviai turėjo ir laivų. 1290 metais jūroje pasitiko 2000 atplaukiančių kryžiuočių ir juos privertė bėgti. Lietuviai kautynėse vartojo roges, kurios sudarė gerą kliūtį prieš raitelius ir buvo priemonė sužeistiesiems išvežti. Staigiai pasirodydami, raiteliai kėlė siaubą kryžiuočiams.

Kariuomenės pagrindą sudarė kavalerija. Algirdo ir Kęstučio žygiai į rytus ir vakarus buvo atliekami vien kavalerijos. Vytauto Didžiojo laikais kavalerija pasiekė žydėjimo laikotarpį. Pažymėtina, kad po Liublino unijos su Lenkija lietuviai ir lenkai turėjo savo atskirus kariuomenės dalinius. Įsigalėję didikai ir bajorai samdydavo kariuomenę savo valdoms apginti. Kovodami tarp savęs jie silpnino Lietuvos valstybę. Po Poltavos mūšio 1709 m. rusai užėmė beveik visą Lietuvą. Sekę trys Lietuvos Lenkijos padalinimai atnešė priespaudą ir baudžiąvą. Napoleonui užėmus Lietuvą ir tęsiant žygį į Rusiją, Lietuvos didikai, planuodami atkovoti Lietuvai laisvę, 1812 m. suorganizavo kariuomenę, kurią sudarė 19 pėstininkų pulkų — 25,000 karių, 10 kavalerijos pulkų — 14,000 karių ir vienas artilerijos pulkas. Napoleonui pralaimėjus ir traukiantis per Lietuvą, lietuviai jį apsaugojo, kad nepatektų rusams į nelaisvę.

puikus jo, auksaburnio kalbėtojo pavyzdys. Jo kalboj iškeltos mintys tokios aktualios ir sektingos. Jis išskėlė šaulių pareigas — dirbti ne todėl, kad nori gauti medalį ar ordiną, bet, kad esi tikras šaulys, mylintis Lietuvą ir lietuvius. Jis nuolat pabrėžia — “būkime vieningi ir broliai, sesės viens kitam”. Jis ragino kiekvieną šaulį, šaulę skaityti “Karį” ir jame Tremties trimitą, nes tai mūsų organas. Skaitykime ir bendradarbiaukime Tremties trimite. S-gos dvasios vadovui linkime sveikatos ir ištvermės ir toliau šviesti seses ir brolius šaulius.

Šios kelios mintys — metmenys tolimesnei S-gos veiklai. Tikrumoj veikla gali būti ne tik gyvesnė, bet ir įvairesnė. Jei sugebėsime pritraukti daugiau

jaunimo, turėsime galimybės suorganizuoti tautinių šokių grupes, chorelius, turėsime progos atgaivinti kanklininkų būrelius.

Lietuviškos knygos mylėtojai jau rūpinasi kam perleisti savo bibliotekas, kam padovanoti savo tautodailės dirbinius? Gal naujoji CV turi planą, kur geriau knygas patalpinti: ar centralizuoti į vieną vietą, ar palikti atskirų dalinių vietovėse, kur būtų daugiau lietuviška knyga prieinama, lietuviškas dirbinyš daugiau pasigrožėjimui tarnautų?... Siųskime savo pasiūlymus. T. t. išspausdins...

Naujajam S-gos pirmininkui ir jo valdybai **Sėkmės ir Gero Vėjo!**

1831 ir 1863 lietuviai ir lenkai buvo suorganizavę sukilimus. Lietuvoje pirmieji sukilimą pradėjo raseiniškiai. Sukilėliai buvo ginkluoti šakėmis, dalgiais ir kirviais. Įdomiausia, kad sukilėliai nesulaukdami užsakytų penkių patrankų iš Lenkijos, buvo pasigaminę vieną medinę patranką iš medžio. Po pirmo šūvio patrankos vamzdis suskilo...

1863 m. sukilimas išsiplėtė į visą Lietuvą. Nuo vasario iki balandžio mėn. krašte susiorganizavo apie 77,000 sukilėlių. Rusai atsiuntė 100,000 kariuomenės ir sukilimas buvo užgniaužtas. Prasiidėjo Muravjovo laikotarpis. Jis daug lietuvių iškorė ir dar daugiau išsiuntė į Sibirą, atkėlė kolonistus ir uždraudė lietuvišką spaudą. Tad buvo tamsiausias Lietuvos laikotarpis. Jauni vyrai buvo siunčiami į rekrutus ir siunčiami į Rusiją.

Po to lietuvis karys tarnavo svetimiesiems. Kai kurie vyrai rusų armijoje pasiekė aukštesnių laipsnių. Po 1917 metų revoliucijos Rusijoje, jie pradėjo organizuoti lietuvių batalionus. Pirmasis buvo suorganizuotas 1917 m. Vitebsko lietuvių batalionas, po to Smolensko batalionas ir Sibiro Vytauto Didžiojo batalionas. Visi batalionai turėjo po 700 karių. Sibiro bataliono kariai nukentėjo nuo bolševikų. Kai kurie karininkai ir kariai raudonųjų partizanų buvo sukapti kardais. Vėliau, bolševikams sustiprėjus, batalionai buvo išformuoti. Jų kariai grįžo į Lietuvą ir su partizanais bei kūrėjais savanoriais sudarė Lietuvos kariuomenės užuomazgą.

Paminėtina, kad Tilžėje vokiečiai buvo suorganizavę lietuvių dragūnų pulką, kuris susidėjo grynai iš lietuvių. Jame tarnavo ir Detroito ramovėnų skyriaus narys majoras Jonas Šimkus. Amerikoje prieš I pasaulinį karą kai kuriose vietose buvo susiorganizavusios kareivių draugijos. Grand Rapids lietuvių kolonijoje 1910 m. buvo įsteigta Vytauto kareivių draugija, apie 40 narių turėjo uniformas, Čikagos lietuviai jiems nukalė ginklus (kardus) ir jie dalyvaudavo paradose.

Nepriklausomybės kovų metu lietuviai suorganizavo 13-ą pėstininkų pulką, du pasienio pulkus, vieną gudų pulką, 7-nis atskirus batalionus, minosvaidžių ir tiltų saugojimo kuopas, tris kavalerijos ir keturis artilerijos pulkus. Gi aviacija turėjo vos keletą lėktuvų.

Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms, buvo palikti 8 pėstininkų ir du kavalerijos pulkai. 1935 m. buvo vėl atkurti 3-čias pėstininkų ir 3-čias dragūnų "Geležinio vilko" pulkas. Karo aviacija

išaugo iki 200 lėktuvų. Minėtinas Lietuvos lakūnų skridimas aplink Europą 1934 metais. Anbo IV tipo trys lėktuvai atliko 10,000 kilometrų žygį. Aplankę 10 valstybių, laimingai sugrįžo į Kauną.

Be to, gerai suorganizuotos buvo Technikos dalys. Ryšių batalionas, Pionierių batalionas, Auto rinktinė, Šarvuotųjų rinktinė. Šančiuose ir Linkaičiuose buvo ginklų dirbtuvės.

Taikos metu Lietuvos kariuomenėje buvo apie 1100 karininkų, 1200 liktinių puskarininkų, o nuo 16-kos iki 24-jų tūkstančių kareivių ir 500 civilinių tarnautojų. (1939 m. buvo 1688 karininkai. Red.)

Kariuomenė turėjo stiprų Spaudos ir Švietimo skyrių, leido kariams skirtą žurnalą "Kari", kuris buvo pradėtas 1919 m. gegužės mėn. 22 d. "Kariškių žodžio" vardu. Išeivijoj "Kario žurnalas turi 1650 prenumeratorių ir dalį savo puslapių skiria "Tremties trimitui" — šaulių skyriui.

Kai kalbame apie karius, privalome su pagarba prisiminti moteris. Naugarduko kunigaikštienė Gražina gelbėdama savo vyro garbę, užsidėjo vyro šarvus, vedė kariuomenę į kovą prieš kryžiuočius ir žuvo. Grafaitė Emilija Platerytė į kovą vedė 700 sukilėlių, užėmė Zarasus ir artėjo prie Daugpilio. Nepriklausomoj Lietuvoj labai svarbų vaidmenį suvaidino kunigaikštienės Birutės karininkų Moterų šeimų d-ja. Ji turėjo 22 skyrius ir 500 narių. O kiek daug moterų dabar be ginklo kariauja su okupantu, kai iš jų vaikų širdžių okupantas nori išplėsti tikėjimą ir meilę Lietuvai. Labai svarbus lietuvių moterų vaidmuo ir emigracijoje.

Šalia kariuomenės 1919 m. birželio 27 d. buvo įsteigta Šaulių s-ga. Pradininkas bei sumanytojas buvo Matas Šalčius. Už dviejų mėnesių po įsteigimo pradėjo vadovauti Vladas Putvinskis-Pūtvis, kuris išugdė Šaulių Sąjungą. Šauliai aktyviai pasireiškė likviduojant Peoviakų sukilimą 1919 m. Jie netrukus įsijungė į kovą prieš bermontininkus, lenkus ir vaduojant Klaipėdos kraštą. Šaulių Sąjunga turėjo 62,000 narių. beveik pusė Lietuvos mokytojų priklausė šauliams. Karo metu šauliams buvo numatyta pavesti kovą su desantais, sargybų tarnybą ir kelių bei tiltų apsaugą.

Ką gero davė tautai Lietuvos kariuomenė?

Kariuomenė buvo tautos mokykla — išmokydavo vartoti ginklą ir elementarines kautynių taisykles. Sustiprindavo tautinį charakterį, įšamonindavo laisvo žmogaus ir laisvos tautos sąvokas. Išmokydavo beraščius. Dar 1938 m. iš Žemaitijos į pulką atvyko šeši beraščiai. Kai jaunas

vyras iš kariuomenės grįždavo į kaimą, jo kaimynai stebėdavosi dideliu pasikeitimu.

Dar daugelis gerai prisimena visuomenės su kariuomene susiartinimo šventes. Dalyviams būdavo demonstruojami kario apmokymo rezultatai. Be to, pavaišinami iš kariško katilo sriuba, o visuomenė padovanodavo kariuomenei ginklų.

Rusams okupavus Lietuvą, mūsų kariuomenė buvo įjungta į 29-tą teritorinį korpusą. sudarytos 179 ir 184-ta divizijos. Bolševikai per vienerius okupacijos metus išžudė ir išvežė apie 500 karininkų ir 6000 puskarininkų bei kareivių.

1941 metų sukilime dalyvavo apie 100,000 sukilėlių, kurių gretas sudarė kariai, atsargos kariai ir šauliai, žinoma, buvo jaunuolių ir be karinio apmokymo. Sukilėliams vadovavo Lietuvių Aktyvistų Frontas. Mums visiems gerai pažistas detroitietis Alfonsas Patalauskas vadovavo sukilėliams Utenoje ir už tai buvo OSI iki mirties persekiojamas.

Vokiečių-sovietų karo metu iš buvusių lietuvių karių ir partizanų buvo sukurti Lietuvos apsaugos daliniai, skirti krašto savisaugos reikalams. Buvo vadinami savisaugos batalionais. 13,000 kareivių ir 250 karininkų sudarė 25 pėstininkų batalionus ir vieną kavalerijos eskadroną. Iš karto jų veikla ribojosi Lietuvos teritorijoje, bet vokiečiams nušalinus laikinąją vyriausybę, batalionai buvo perimti vokiečių karo policijos žinion ir išdėstyti fronte nuo Ilmenio ežero iki Rostovo, prie Azovo jūros. Vokiečiams nepasisekus sudaryti lietuviško SS bataliono, iš lietuvių vyrų buvo suorganizuoti 5 stovybos batalionai pafrontės darbams.

1944 metais suorganizuota Vietinė Rinktinė turėjo 12,000 karių, bet gen. Plechavičiui nesutikus duoti vokiečiams dar 70,000 vyrų frontui, rinktinė buvo likviduota, o gen. Plechavičius su visu štabu išvežtas į Salaspilio koncentracijos stovyklą.

Dar turėjome Tėvynės Apsaugos rinktinę, suformuotą Žemaitijoje iš pasitraukusių Aukštaitijos ginkluotų būrių ir vietinių. Dalyvavo kovose prie Sedos, dengdama vokiečių pasitraukimą. Prisiminime Vanagus, karinę organizaciją, kuriai vadovavo jaunesnieji Lietuvos kariuomenės karininkai. Vanagai talkininkavo Tėvynės apsaugos rinktinei kovose prie Sedos. Jų šūkis buvo "nesitraukti iš Lietuvos". Rusams užimant Žemaitiją persitvarkė į mažus kovos

dalinius ir vedė partizaninį karą su okupantais. Buvo suorganizuota Dainavos apygarda, Tauro apygarda, Geležinio vilko rinktinė ir Žalgirio rinktinė. Skaičiuojama, kad partizaniniame judėjime dalyvavo 100,000 kovotojų ištisus dešimt metų. Į jų pagalbos šauksmą, neatsiliepė Vakarų valstybės ir net Vatikanas.

Priekaištaujama, kodėl Lietuva nesipriešino sovietams. Nei tauta, nei kariuomenė nebuvo paruošta gynimosi veiksams. Dauguma vyriausybės narių tikėjo, kad paskelbtas neutralumas išgelbės nuo svetimų jėgų įsiveržimo į kraštą. Po sovietų ultimatumo Lietuvai vyriausybė savo posėdyje nesutarė. Už pasipriešinimą pasisakė prezidentas Antanas Smetona. Kariuomenės vadas generolas Vitkauskas pasakė, kad jis negali pasipriešinti Pavlovo sutrauktoms divizijoms prie sienos. Generolas Musteikis dar siūlė sudaryti vieną diviziją su aviacija, šarvuočiais ir priešlėktuvine apsauga ir trauktis žemaičių plentu į vakarus su vyriausybe. Galutinai laimėjo tie, kurie siūlė sovietų ultimatumą priimti. 9-tas pėstininkų pulkas, kuris žygiavo žemaičių plentu, buvo sulaukytas, internuotas Švenčionėlių poligone. Pulku bandant toliau priešintis, buvo apsuptas rusų tankais ir išskirstytas. Nukentėjo daug karininkų ir puskarininkų bei kareivių. Kaip kariai galėjo priešintis, jei kai kurie aukštieji karininkai norėjo bėgantį į užsienį prezidentą susigražinti į Kauną, o jo nesuradę Marijampolėje internavo prezidento šeimą. Tik dėka prezidento dukros Valušienės atkaklios kovos, kontaktavus gen. Karvelį ir Vitkauską, prezidento šeimai buvo leista išvykti į Vokietiją. Tie faktai baigiami užmiršti, bet daugeliui nesuprantama, kaip prezidentą, bei ištikimus Lietuvos valstybės gyventojus plk. Skučą ir Saugumo viršininką Povilaitį mūsų valstybinio gyvenimo vairuotojai ir gynėjai nutarė paaukoti kruvinajai bestijai, bolševizmui, visai nematydami, kad jis nori praryti ne vien Lietuvos laisvę, bet ir visą tautą. Baigdamas noriu pasakyti. Šiuo metu Lietuvoj veikia tautinė savigyna — tautą ginasi pasyviai, pradedant mokinuku ir baigiant sena motinėle. Jie yra kariai be ginklo. Mes, kurie galėjome kraštą ginti ginklais, savo vadų neapdairumo dėka, tapome pabėgėliais. Jei norime pavergti tautai padėti, užmirškime kalbas apie vienybę, bet vieningai dirbdami palengvinkim jų dalį.

STASIO BUTKAUS KUOPOS DVASIOS VADOVAS, ŠAULYS KUN. ALFONSAS BABONAS ATŠVENTĖ SIDABRINĮ KUNIGYSTĖS JUBILIEJŲ

Šių metų lapkričio 29 d. Šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas atšventė sidabrinį kunigystės jubiliejų. Jubiliejus pradėtas 10:30 v. r. iškilmingomis Mišiomis, kurias koncelebravo jubilias kun. Alfonsas Babonas, buvęs kurso draugas kun. J. Staškus, mokslo draugas kun. V. Memėnas, buvęs Šv. Antano parapijos klebonas kun. K. Simaitis ir buvęs Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. M. Kundrotas. Šventei skirtą pamokslą pasakė kun. J. Staškus. Mišių metu gražiai giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. St. Sližio, auką nešė S. Šimoliūnas ir J. Kinčius, skaitinius skaitė M. Baukys, mišiose dalyvavo apypilnė bažnyčia žmonių, kai kurie buvo atvykę iš kitų miestų ir net Windsoro, Kanados.

Kun. Alfonsas Babonas gimė 1927 m. rugsėjo 6 d. Raseiniuose. Baigęs gimnazijos mokslą Romoje, Italijoje, įstojo į Šv. Kazimiero kolegiją ir 1955 m. pradėjo studijuoti Laterano universitete filosofiją ir teologiją. Ten gavo laipsnį Licenciatae of Theology. Kunigu įšventintas 1962 m. gruodžio 22 d.

1964 m. atvyko į Ameriką ir kaip kunigas įsijungė dirbti angliakasių apgyventuose rajonuose lietuviškose parapijose Pensilvanijoje, New Philadelphia, Easton ir Minersville. Iš ten buvo atkeltas į Detroitą ir paskirtas Dievo Apvaizdos parapijos vikaru ir vėliau administratorium.

1975 m. sausio 1 d. Dievo Apvaizdos parapijos klebonu buvo paskirtas kun Viktoras Kriščiūnevičius. Lietuviškose parapijose paliekant tik po vieną kunigą, Alfonsas Babonas buvo perkeltas į amerikiečių parapiją.

Šv. Antano parapijos klebonui kun. K. Simaičiui išėjus į pensiją, 1979 m. sausio mėn. kun. Alfonsas Babonas buvo paskirtas tos parapijos administratorium ir po metų paskirtas tos parapijos klebonu. Kun. Alfonsas Ba-

bonas ne tik gražiai tvarko parapijos reikalus, bet yra įsijungęs ir lietuvišką visuomeninę veiklą. Jis yra jaunimo stovyklos "Dainava" Tarybos direktorius, Balfo 76 skuyriaus Detroito valdybos vicepirmininkas, St. Butkaus šaulių kuopos kapelionas, lanko lietuviškus renginius.

2:00 v. p.p. kokteiliais ir užkandžiais Dievo Apvaizdos parapijos salėje pradėta antroji šventės dalis.

Ateinantis į salę jubilias kun. Alfonsas Babonas ir jo palyda sutikti ilgais plojimais.

Birutė Barauskienė tarė žodį ir visus pasveikino Šv. Antano parapijos tarybos vardu. Toliau pakviestas, programą vedė Albertas Misiūnas, kuris išvardino prie garbės stalo sėdinčius: sėdėjo jubilias kun. Alfonsas Babonas, jo mama Adelė Poderiėnė, 7 kunigai ir 11 svečių.

Jubiliatą žodžiu sveikino 17 atstovų nuo 20 organizacijų. Po sveikinimų, kurie užsitęsė ilgokai, kun. V. Memėnui sukalbėjus maldą, buvo pradėtos vaišės.

Meninėje programoje gražiai pasirodė muz. S. Sližio vadovaujamas moterų kvartetas ir parapijos choras. Kvartetą sudarė: B. Januškienė, Č. Pliūrienė, A. Tamulionienė ir M. Sližienė.

Moterų chorui sugiedojus Plurimos Annos (Ilgiausių metų), buvo pakeltos šampano taurės ir visi sugiedojo "Valio, valio, ilgiausių metų!"

Jubilias kun. Alfonsas Babonas savo tartame žodyje papasakojo keletą nuotykių iš seminarijos ir į kunigus įšventinimo dienų ir padėkojo visiems prie šio renginio prisidėjusiems. Sugiedota "Lietuva brangi" ir kun. j. Staškaus mėgstama daina "Tau, sesute, puikios gėlės". Dalyvaavo apie 300 svečių.

Ant stalų kiekvienam buvo padėta jubiliejaus minėjimo programa

ir Sidabrinio Kunigystės Jubiliejaus prisiminimui kun. Alfonso Babono su pažymėtomis 1962 – 1987, vynuogėmis ir javų varpa papuošta kortelė. Minėjimo rengėjai — Šv. Antano parapijos taryba, kuriai pirmininkauja Birutė Barauskienė.

A. Grinius

GELEŽINIS VILKAS

S. GARLIAUSKAS

*Pirmyn, vilkai, jauni dragūnai,
Už brangią žemę mūsų tautos,
Daužykite priešus kaip perkūnas —
Nieks kelio jums nedrįs pastot.*

*Pirmyn su žirgu mylimuoju,
Su karžygiu dvasia širdy,
Mes sekam Vytautu Didžiuoju
Granatų, kulky sukūry.*

*Pirmyn už vėliavą trispalvę,
Te amžius bokšte ji plazdės
Kovoj prieš slobiną dvigalvį
Dėl mūsų laisvės ir garbės.*

ŠV. KAZIMIERAS, PALAIMINTASIS JURGIS MATULAITIS, LIETUVOS VYTIS IR GEDIMINO STULPAI AMERIKIEČIŲ BAŽNYČIOJ

Floridoje, prie Atlanto pakraščio, į šiaurę nuo Pompano Beach, randasi Highland Beach. Čia yra amerikiečių katalikų Šv. Lucijos bažnyčia. Šios katalikų bažnyčios klebonas yra patriotas lietuvis kunigas A. Čėpanis.

Kun. A. Čėpanis buvo nuvykęs į Romą, Lietuvos Krikščionybės 600 metų jubiliejų. Grįžęs iš Romos klebonas savo parapiečiams plačiai ir nuodugnai per pamokslą kalbėjo apie Lietuvos Katalikų bažnyčios 600 metų jubiliejų ir didelę tikėjimo reikšmę tikintiesiems ir apie persekiojimą, kurį išgyvena tikintieji Lie-

tuvoje, okupavus Lietuvą rusams komunistams.

Klebonas kun. A. Čepanis išgražino Šv. Lucijos bažnyčią ir pristatė parapijos salę. Bažnyčios languose įmontavo: šv. Kazimiero, palaimintojo J. Matulaičio, Aušros Vartų Marijos paveikslus, Lietuvos Vytį ir Gedinimo stulpus.

Stovėdamas bažnyčioje, gėrėjausi tais langais, buvau sužavėtas ir supratau, kad tik lietuvis patriotas kunigas tokį darbą galėjo padaryti. To nebūtų padaręs joks kitatatautis kunigas.

Mes, lietuviai, esame be galo dėkingi šiam kilniam lietuviui kunigui A. Čepaniui, jo pavyzdžiu turėtų pasekti lietuviškų parapijų lietuviai kunigai ir savose bažnyčiose įamžinti Lietuvos Krikščionybės 600 metų jubiliejų.

Dr. K. Pautienis

PASKUTINIS POSĖDIS

LŠST atstovų suvažiavimui ruošti komiteto paskutinis posėdis įvyko lapkričio 11 d. Šv. Antano parapijos patalpose. Komiteto pirmininkas Mykolas Abarius padėkojo visiems prie šio suvažiavimo prisidėjusiems. Iždininkas Matas Baukys paskaitė suvažiavimo apyskaitą, iš kurios matėsi, kad suvažiavimas buvo gausus ir nuostolio nėra. Ona Abarienė pranešė, kad visi vaišėmis buvo patenkinti ir jokių priekaištų negauta. Albertas Misiūnas, kaip buvęs suvažiavimo pirmininkas, savo tartu žodžiu atsiveikino su komitetu. Nepamiršta spauda. Kariui ir Draugui paskirta po 25 dol., Dirvai ir Laisvajai Lietuvai po 20 dol.

Po posėdžio, sekant lietuviškas tradicijas, turėjome kavutę su pyragaičiais ir sumuštiniais.

IŠ JŪRŲ ŠVYTURIO ŠAULIŲ KUOPOS

Valdybos posėdis įvyko lapkričio 12 d. pirmininko Br. Valiukėno namuose. Čia buvo apkalbėti kuopos atlikti ir numatomieji atlikti darbai.

Statomam Toronte, Šv. Jono kapinėse "Žuvusiems už Lietuvos laisvę" paminklui aukų paskyrė: kuopos pirm. Bronius Valiukėnas 100 Kanados dol. ir iš Švyturio šaulių kuopos — 250 Kanados dolerių.

Tradicinės Kūčios šiais metais buvo suruoštos gruodžio 20 d. tuoj

po 10:30 v. r. Šv. Mišių Šv. Antano parapijos salėje.

Posėdį pravedė kuopos pirmininkas Bronius Valiukėnas, sekretoriavo Romas Macionis, dalyvavo 14 valdybos narių ir 3 svečiai. Po posėdžio G. ir B. Valiukėnų buvome pavaišinti.

A. Gr.

**Lengviausias būdas paremti KARI —
perkant jo leidinius**

Jau gaunama pati naujausioji knyga.

**LIETUVOS RAITELIŲ II KNYGA
Z. RAULINAITIS**

KELIAS Į SOSTĄ

Knyga 302 psl., iliustruota schemomis ir paveikslais, kietais viršeliais ir su aplanku.

Apsikrikštijęs pats ir savo didikus apkrikštijęs, Mindaugas įvedė krikščionybės pradą Lietuvoje. Jo nueltas kelias į krikštą ir į karaliaus sostą liko nužymėtas eile karų, daugybe žygių ir kautynių.

Kai 1253 m. Mindaugas buvo vainikuojamas Lietuvos karaliumi, lietuviai raiteliai buvo garsūs ir už Lietuvos sienų. Šioje Lietuvių Raitelių knygoje galima sekti jų žygius, kartu ir jų giminaičių, prūsų ir jotvingių, karių kovas Rusioje, Volinijoje, Lenkijoje ir Prūsijoje. Aprašomasis laikotarpis — Mindaugo įsigalėjimas Lietuvoje — apima 1234 - 1253 m. laikotarpį. Jo kelias į sostą atvedė jį ir Lietuvą į krikštą, kurio pakartojimo 600 metų sukaktį švenčiame šiais — 1987 metais.

Šią knygą tuoj pat gausite, pasiuntę \$12.00

**K A R Y S
341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207**

Nidos vaizdelis — miela iškarpėlė iš
brangiosios Baltijos pakrantės

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS GIMNAZIJAI PARAMA

Kaip ir kasmet, Stasio Butkaus kuopos šaulys, Tremties trimito foto korespondentas ir šiemet Vasario Šešioliktosios gimnazijai išlaikyti surinko ir per Balfą pasiuntė 1,545.00 dol.

Tie, kuriems tenka prašyti aukų, puikiai žino, koks tai nedėkingas ir sunkus darbas. Kol buvome naujaku-

riai, buvome dosnesni. Dabar daugiau aiškiname, kad ar verta ar ne, ir mūsų piniginės sunkiau atsidaro.

Kazimieras Sragauskas nieko nebedamas su šypsena kreipiasi į pavienius ir organizacijas ir dauguma mažesnėmis ar stambesnėmis aukomis paremia tą vienintelę lietuvišką gimnaziją laisvajame pasaulyje. Jis duoda mumjs sektingą pavyzdį. Garbė jam!

IŠ PALANGOS JŪRŲ SKAUTŲ ŠAULIŲ KUOPOS ST. PE- TERSBERGE GYVENIMO

Š. m. (1987) balandžio 23 dieną mirus kuopos pirmininkui Mykolui Karaičiui, įvyko pasikeitimai valdyboje. Kuopos vadovavimą paėmė senas veteranas šaulys inž. Alfa Šukis, jo padėjėju tapo vienas iš kuopos steigėjų — Viktoras Baranauskas. Nauju išdininku buvo kooptuotas Pranas Kasperiušas. Kiti valdybos nariai liko tie patys — A. Tauginas, sekr., moterų vadovė — A. Šukienė, renginių paruošėja — V. Budrikienė, jos padėjėjas — J. Butkus ir inf. vadovas — G. Vaitkus.

Šiuo metu kuopą sudaro 47 nariai-ės.

Per šį laikotarpį buvo dalyvauta Romo Kalantos kuopos šventėje, Kariuomenės šventės minėjime, kuri suruošė anksčiau minėta kuopa. Du valdybos nariai: pirm. Alfa Šukis ir A. Šukienė atstovavo kuopai Šaulių Sąjungos suvažiavime Detroite (spalio 31 dieną). Pavasarį buvo sušauktas kuopos narių informacinis susirinkimas.

Prie veiklos pridėsime ir pikniką, kuris buvo suruoštas spalio 27 d. Veteranų parke. Piknikai yra labai naudingi — suveda žmones pabendrauti ir duoda pajamų. Buvo daug žmonių, gautas gražus pelnas — 364 dol.

V. Budrikienė — parengimų vadovė su savo talkininkėmis: A. Šukienė, Kaspariūniene, Lukiene, Aciene, Sprindžiuviene parodė savo kulinariinius sugebėjimus. Kuopos vyrai: A. Šukis, Vasiliauskas, Butkus, Kaspariūnas čia irgi daug triūso idėjo.

Oras buvo vėsus, bet saulėtas.

Radijo muzika visus linksmino.

A. T-as

DETROITE PAMINĖTOS A. A. JONO ŠVOBOS MIRTIES METINĖS

Šių metų lapkričio 15 d. suėjo vieneri metai, kai iš mūsų tarpo atsiskyrė visuomenės veikėjas, pedagogas ir keletos organizacijų narys a. a. Jonas

MŪSŲ MIRUSIEJI

RAMOVĖNAI - KARIAI, ŠAULIAI, BIRUTIETĖS . . .

A. A. KAPITONĄ GEDIMINĄ SENŪTĄ PRISIMENANT

Laikas bėga greitai ir negrižtamai. Atrodo, taip neseniai, o jau penkeri metai.

1988 metais sausio 16 dieną sueis penkeri metai, kai širdies smūgio iš-tiktas Bostone mirė J. A. V. Armijos kapitonas Gediminas Senūta, Vaclavo ir Liudos Senūtų sūnus.

Gediminas buvo gimęs 1942 m. Vilniuje ir tėvų išneštas į vakarus. Amerikoje baigęs Jėzuitų gimnaziją ir lietuvių šeštadieninę aukštesniąją mokyklą, įstojo į Northeastern Universitetą, kurį baigė bakalauru laipsniu. Lankydamas universitetą, įstojo

į ROTC (Reserve officer training center). Baigęs kursus ir atlikęs karinį lauko pratimų stažą, buvo pakeltas į j. ltn. laipsnį ir pasiūstas į N. Jersey elektronikos ir radaro mokyklą. Jau kaip radaro specialistas buvo pasiūstas į Arizonos bazę, skirstymo batalioną, o iš ten į Vietnamo pragarą. Iš pradžios buvo Danang provincijoje, kuri priklausė 9-tos pėst. divizijos signalų korpiui.

Būnant radaro stoties vedėju, sugriuvo senas medinis radaro bokštas ir nutrūko susisiekimas. Ltn. Senūta ėmėsi skubių priemonių ir pastatė naują medinį bokštą, kad ir negražų, bet atstatė radijo susisiekimą. Už tą rūpestingumą buvo pakeltas leitenantu (first lieutenant) ir apdovanotas

Švoba. Tą dieną 10:30 Šv. Antano parapijos bažnyčioje kun. Alfonsas Babonas už velionio sielą atnašavo Šv. Mišias, giedojo parapijos choras, muz. Stasio Sližio vadovaujamas. Mišiose dalyvavo velionio žmona Joanna, sūnus Rimgaudas ir dukra Milda su šeima.

Po Mišių visi buvo pakviesti į parapijos salę pusryčiams. Pusryčių metu teisininkas Stasys Šimoliūnas papasakojo apie Jono Švobos talentus, iš kurių velionis pasistatė sau nesugriaunamą paminklą.

Jonas Švoba gimė 1902 m. vasario 10 d. Okainėlių km., Kėdainių valšs., Kėdainių apskr. Skaityti ir rašyti išmoko iš mamos prie ratelio. Mokėsi rusiškai Okainių mokykloje. Baigė Ramygalos progimnaziją, Panevėžio mokytojų seminariją, įsigydamas mokytojo cenzą. 1932 m. baigė teisę Vytauto Didžiojo universitete ir 1934 m.

gavo gimnazijos mokytojo cenzą su teise dėstyti istoriją, jos metodiką ir visuomenės mokslus.

1935 m. vasario 1 d. buvo paskirtas Ukmergės gimnazijos direktorium ir tas pareigas ėjo iki pirmojo bolševikmečio. Mokymosi laikais priklausė ateitininkams. O nuo 1927 m. pilnai įsijungė į politinę visuomeninę veiklą kaip tautininkas. 1939 m. apdovanotas Gedimino III laipsnio ordinu. 1943 m. baigė istorijos mokslus Vilniaus Universitete.

Pasitraukęs iš Lietuvos ir gyvendamas Vokietijoje, buvo Hanau lietuvių stovykloje mokytojas ir gimnazijos direktorius.

1949 m. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Detroite. Dirbo Fordo automobilių fabrike, mokytojavo Šv. Antano parapijos lituanistinėje mokykloje ir įsitraukė į visuomeninę lietuvių veiklą.

Laisvu laiku lankė ir baigė Walsh Institutą ir įsigijo sąskaitininko (Accountant) laipsnį. Į spaudą pradėjo rašyti gimnazijos laikais. Rašė į "Progimnazijos laikraštuką", "Krašto balsą", "Tautos kelią". Atsidūręs Amerikoje rašė "Dirvoje", "Naujienuose", "N. Viltyje", "Karyje", "Tėviškės žiburiuose". Parašė istorinę knygą "Seiminė ir Prezidentinė Lietuva".

Priklausė LB, Balfui, Kultūros klubui, tautininkams, šauliams ir kt. Buvo ALT S-gos direktorius, S-gos garbės narys ir keleto kadencijų Detroito skyriaus pirmininkas. Taip pat buvo St. Butkaus šaulių kuopos narys, 1973 m. buvo išrinktas į LŠST centro valdybą ir ten išbuvo dvi kadencijas (6 metus) eidamas sekretoriaus ir kultūros vadovo pareigas. Apdovanotas Šaulių žvaigždės medaliu ir Šaulių žvaigždės ordinu.

bronzos žvaigžde (Bronze Star). Vėliau buvo perkeltas į Saigono bazę — Signalų korpą, kaip kuopos vadas (logistical commander). Jo žinioje buvo 176 radaro specialistai, iš kurių žuvo 27. Visi dirbo po 18 valandų per parą, nes ši stotis turėjo perduoti visiems daliniams pranešimus, gautus iš štabo. Dabar Senūta buvo apdovanojamas antra bronzos žvaigžde ir pakeltas kapitonu.

Po trijų metų tarnybos daugiau tarnauti nebenorėjo ir, atsisakęs majoro laipsnio, grįžo pas tėvus. Jis norėjo važiuoti Lietuvon ir aplankyti Vilnių, bet valdžios organai pasakė, kad jis leidimo negausi, kadangi žinąs visus komunikacijos kodus.

Tik dabar pradėdama pamažu įvertinti Vietnamo kovų dalyvius. Nuotrauka rodo, prie kokios „ceremonijos“ bunkeryje gen. mjr. Julian J. Ewell įteikia kpt. Senūtai bronzos žvaigždę.

Tėvai ir broliai liūdi neilgai juo pasidžiaugę.

V. S.

ĮŠKELIAVO NESUGRIŽTAMAI VALTERIS KALVAITIS

Iš mūsų tarpo dažnai palieka šį pasaulį visai netikėtai ir tragiškai. Vieni automobilio katastrofose, kiti lėktuvuose, tretį kitose nelaimėse. Tokį staigų atsiskyrimą pergyvenome Čikagoj lapkričio 17 d., kai sužinojom, kad dirbdamas mirtinai susižeidė Valteris Kalvaitis, 55 m. Velionis buvo gana veiklus keliose vietinėse organizacijose, ypač Dariaus ir Girėno poste, Kolumbo Vyčiuose, Lietuvos Šaulių s-goj. Ilgai pirmininkavo Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoj Šv. Vardo draugijai, Namų savininkams ir dar eilei kitų. Neteko šeimos nario jo artimieji, neteko draugijos gero pirmininko. Jis visad pirmininkavo į bažnyčią, rūpindavosi susirinkimais, maldomis ir stengėsi sugyventi su visais. Nors sunkiai lietuviškai kalbėjo, nes čia gimęs, bet surasdavo kalbą su visais.

Laidotuvių kopolyčia netalpinu žmonių, kai laidojimo išvakarėse ir laidotuvių dieną buvo atsiseikinta. Daugelio

Generolas (kairėje) įteikia bronzos žvaigždę

Gen. Daukanto jūrų šaulių ir Nemuno jūros šaulių rinktinės
pirmininkui, *Tremties trimito* bendradarbiui
j. š. EDMUNDUI VENGIANSKUI,

Lietuvoje mirus jo tėveliui, Lietuvos kariuomenės kūrėjui
savanoriui, buvusiam Sibiro tremtiniui

A. A.

KPT. STASIUI VENGIANSKUI,

gili užuojauta.

TREMTIES TRIMITAS

Lietuvos kariuomenės kūrėjui savanoriui, buvusiam Sibiro
tremtiniui

A. A.

KPT. STASIUI VENGIANSKUI

okupuotoje Lietuvoje mirus, jo sūnui Gen. T. Daukanto jūrų
šaulių kuopos ir „Nemuno“ jūrų šaulių rinktinės pirmininkui
g. j. š. EDMUNDUI VENGIANSKUI reiškiamo gilią užuojautą.

GEN. T. DAUKANTO JŪRŲ ŠAULIŲ
KUOPOS VALDYBA IR NARIAI

ADMINISTRATORIAUS PRANEŠIMAS

KARIUI AUKOJO

(Tęsinys iš 1987 m. Nr. 10)

Aukotojai:

\$350.00

LŠST Juozo Daumanto šaulių kp.
per pirm. Juozą Pažerą aukoję:

\$59.00

J. Daumanto šaulių k.

Po \$50.00

D. Paškevičienė
A. ir E. Daukantai

Po \$25.00

E. ir J. Sinkiai
V. Lembertas
K. Karuža

File 460 pataisyta

\$20.00

J. Pažera

\$15.00

M. ir J. Uksai

Po \$10.00

V. Stokas
V. Aneliauskas
E. Oksas
M. ir V. Sutkai
J. Skaudys

Po \$5.00

S. Verbylienė
J. Paškauskienė
R. Nelsas
—M. Protkiel

Po \$3.00

O. Orloviene
S. Žukauskienė
L. Stadelninkienė

\$2.00

V. Stancelis

\$127.00

LŠST Dr. Vinco Kudirkos šaulių kp.
Worcester, MA per Kazį Čėsną.
(Suaukojo Kariuomenės minėjime): Kazys Čėsna 20 dol., po 10 dol.:
Antanas Vagelis, Juozas Blažys,
Arūnas Grigalauskas, Rasa ir Juozas
Steiniai, Petras Molis, Edmundas Pa-
lilūnas, Henry Ulrichas; po 5 dol.:
Petras Mikšys, Mykolas Scigla, Pe-
tras Klimavičius, Viktoras Kamaitis,
Edmundas Markevičius; 2 dol.: Leo-
poldas Jakubauskas.

(tęsinio pabaiga)

\$513.00

Čikagos ramovėnai, birutininkės ir
šauliai, -ės renginio "kavutė"
1987.X.11 proga KARIO paramai:
\$75.30 (canad. \$100)
LK Mindaugo šaulių kp. Montrealy
per pirm. Aug. Mylę

\$50.00

J. Nausėda, CA
E. Pr. Skirmantas, CA

\$35.00

K. Sapetka, CT

\$33.00

S. Veiverys, Vokietija

\$25.00

J. Katilius, CA
Sn. Liaukutė-Masiulienė, IL (Ka-
riuomenės šventės proga)
LŠST Suvažiavimas per S. Kaune-
lieng

\$23.00

A. Audronis, CA

\$20.00

LŠST Vytauto D. šaulių rinktinė, IL

\$18.00

Pr. Jančiukas, OH

\$13.00

A. Balčytis, IL
K. Daunys, ONT
J. Kernagis, IL
St. Mažys, OH
Aug. Pocius, IL
B. Rudzevičius, Vokietija
M. Šarauskas, MAN
F. Stirbys, ONT
St. Tiškevičius, IL

\$10.00

Em. Pusneraitienė, IL
Alf. Patamsis, ONT

\$8.00

J. Balčiūnas, ONT
K. Batūra, ONT
K. Beiga, IL
K. Bileris, NY
P. Bridickas, ONT
St. Būdas, IL
Br. Čeika, ONT
V. Gailiūnas, CT
Vl. Jomantas, MI
A. Keniausis, CT

gėlių apsuptame karste amžinai nutilęs mūsų geradaris lyg dar gyvas sako ačiū už jo pagerbimą. Lapkričio 21 d. po gedulingų pamaldų, kurias atlikė kun. V. Mikolaitis, ilgiausia vora automobilių ir daugiau kaip šimtas velionies artimųjų nulydėjo į Šv. Kazimiero lietu-

vių kapines, kur amžinai priglaudė jo kūną. Dariaus ir Girėno, Šaulių vėliavoms plazdant, nuaidėjo trys šūvių salvės ir paskutinį sudiev mintimis susirinkusieji pasakė mirusiam, sugiedodami leituviškai "Marija, Marija".

Nuslinkus karstui į amžiną poilsio

dugną, mes su šeimos skausmu širdyje pasakėm sudiev. Nukrito ir gėlės į duobę, ir ašaros veiduose su mintimis, kad anksčiau ar vėliau ir mes susijungsimė su velioniu, nes mirties Angelas nė vieno neapleidžia.

Bal. Brazdžionis

A. Krinickas, NY
 Vl. Kriaučeliūnas, ONT
 Ad. Lingis, NY
 El. Legeckis, IL
 Ig. Petrauskas, QUE
 H. Poškus, ONT
 J. Ramas, NJ
 J. Sarapnickas, ONT
 J. Simanas, ONT
 J. Skeivalas, ONT
 J. Štonkus, ONT
 J. Šepetys, MI
 J. Tarvydas, ONT
 V. Valkavickas, IL
 Aug. Virkutis, CT
 St. Žvirblys, ONT

\$7.00

V. Sakas, ONT

\$6.00

J. Ivanauskas, Vokietija
 K. Razauskas, MI

\$5.00

J. Bėžys, MAN
 P. Gabrys, QUE
 V. Gudaitis, ONT
 K. Kamarauskas, Anglija
 S. Pocauskas, QUE
 U. Opanavičienė, ONT
 B. Stankus, CA
 P. Vasiliauskas, NY
 Vl. Vasikauskas, NY

\$4.00

A. J. Naujokaitis, WI

\$3.00

Pr. Aglinskas, IL
 A. Augustinas, IL
 Pr. Baldauskas, OH
 J. Blauzdys, ONT
 J. Čepas, Anglija
 K. Galdikas, ONT
 P. Gabrėnas, ONT
 J. Gramas, IL
 J. Klimavičius, ME
 J. Lasys, ONT
 V. Litvinas, QUE
 V. Narkevičius, ONT
 V. Namikas, IL
 V. Petrauskas, QUE
 P. Petrulis, MI
 St. Prancevičius, IL
 J. Riauba, ONT
 M. Saveikienė, IL
 B. Savickas, ONT
 B. Sebastijonas, IL

A. Sereika, IL
 J. Smulkaitis, FL
 J. Viktažentis, MA
 A. Zaura, IL

— O —

KARIUI AUKOJO:

\$500.00

LŠST Stasio Butkaus šaulių kp.
 Detroite, MI per izd. M. Baukį

\$100.00

LŠST DLK Kęstučio šaulių kp.
 per Vl. Vilčiną
 Prel. J. A. Kučingis, CA
 A. Kaunas, FL A. a. plk. Pranui
 Kaunui atminti

\$83.00

Kun. J. Panavas, IN

\$68.00

Alg. Kepalas, NY

\$50.00

A. Pleškys, IL
 J. Starinskas, MA
 LŠST Romo Kalantos šaulių kp., FL
 per R. Žulį
 LŠST LK Algirdo šaulių kp., ONT
 per A. Patamsį
 O. Šarūnas, ONT
 Ona Vilpišauskienė A. a. Juozui
 Vilpišauskui atminti
 A. Ž., NY
 Janina Žitkus, IL

\$33.00

A. Bakšys, CT
 V. Dudėnas, NY
 F. Krikščiūnas, IL
 N. Noris, IL
 D. Skučas, VA

28.00

J. Bartkevičius, Vokietija

\$25.00

Alf. Čenskavičius, IL
 J. Keraminas, IL
 K. Puskunigis, IL

\$23.00

G. Butikas, IL
 J. Bortkevičius, NJ
 Pr. Urbutis, FL
 Kl. Žukauskas, FL

\$21.00

K. Trečiokas, N.J.

\$20.00

J. Gradinskas, IL
 O. Kartanas, NE
 Br. Mudenas, MA
 J. Milašius, FL
 R. LB Cicero apylinkė, IL

\$18.00

K. Griauzdė, IL
 K. Rimas, IL
 V. Tamošiūnas, MI

\$17.00

V. Šliupas, CA

\$16.00

V. Ilgūnas, MA
 Dr. K. Valdis, IL

\$15.00

K. Markus, IL
 Ada Poderienė, MI
 G. Radvenis, CA

\$13.00

Aug. Ašoklis, IL
 Al. Atutis, CA
 J. Adomaitis, IL
 V. Baltutis, FL
 A. Baleišis, IL
 V. Bartuška, OH
 K. Balzeras, IL
 Z. Dailidė, IL
 O. Daniusevičienė, IL
 J. Dapkus, VY
 S. Dargis, IL
 Pr. Dovydaitis, CA
 Kr. Daugvydienė, MI
 St. Garliauskas, MI
 J. Gencevičius, IL
 P. Jonelis, IL
 V. Janušonis, WI
 M. Karaitis, FL
 J. Kaulinis, PA
 J. Krištolaitis, OH
 J. Kuliukas, Anglija
 Er. Lengnikas, ONT
 J. Lesčinskas, MI
 J. Liaukus, FL
 A. Malinauskas, IL:
 J. Matiukas, NY
 Anna Mieželis, AZ
 V. Misiūnas, NJ
 J. Mikulis, IL
 P. Pecenkis, NJ
 P. Petrušaitis, WI

St. Radžiūnas, NE
Julius Rimkūnas, FL
L. Virbickas, FL
St. Virpša, IL
St. Zacharka, NY

\$12.00

J. Mikulis, IL
Z. Ramanauskas, FL

\$10.00

J. Andrašūnas, CA
Euf. Cibas, NY
G. Balanda, MI
St. Dalius, ONT
V. Gavelis, IL
P. Iličienė, CA, A. a. V. Perminui
atminti
V. Janulis, IL
Br. Kazukauskas, MD
K. Kielius, IL
J. Maslauskas, Anglija
V. Patalauskienė, MI
M. Repečka, ONT
J. Stanaitis, ONT
A. Šležas, MA
Ad. Švažas, IL
Al. Valušis, FL
Ed. Vengianskas, MI
J. Vidunas, MA
J. Tomkus, Prancūzija
W. Tamošiūnas, MI
W. Židžiūnas, MA
V. Žebertavičius, FL

\$8.00

V. Aleksandrūnas, CA
Ann Ambroze
A. Antanavičius, IL
A. Arūnas, NY
St. Aukštuolis, IL
J. Augutis, IL
M. Augutis, IL
St. Astrauskas, OH
J. Balskus, IL
H. Balčinskas, OH
R. Bielkevičius, MA
J. Bielskis, IL
J. Bardauskas, MI
J. Barniškis, OH
K. Bartašius, IL
Ir. Barzdukas, IL
St. Budėjus, IL
J. Bulika, IL
Vl. Blinstrubas, OH
St. Butrimas, OH
Er. Bliudnikas, MA
B. Čepauskas, FL
J. Deveikis, ONT

A. Dilba, PA
V. Dubauskas, NY
Vl. Garsys, MA
A. Gelažius, CT
Alf. Gerčys, IL
St. Gofensas, MA
St. Griežė-Jurgelevičius, MA
A. P. Griauzdė, MA
J. Grabauskas, IL
J. Grinius, CT
Juzė Ivašauskas, IL
St. Jokubaitis, ONT
O. Juodišius, ONT
J. Jurkūnas, IN
V. Kačergius, PQ
Al. Karsokas, OH
J. Kazickas, CT
J. Kalnietis, IL
Vkt. Kubilius, MA
V. Kutkus, MI
L. Krajauskas, FL
W. Kreivys, IL
J. Kriaučeliūnas, IN
Vkt. Kažemėkaitis, WI
J. Lekas, IL
J. Mačėnas, IL
R. Markevičius, NY
P. Matiukas, NY
St. Mikalauskas, OH
P. Mičiulis, FL
Br. Mikonis, MA
J. Mikonis, OH
St. Mykolaitis, IL
R. Mikeliūnas, IN
Dr. A. Milaknis, CA
Aug. Mylė, QUE
Br. Mozūras, QUE
K. Naudžius, CA
F. Navickas, OH
Vc. Numgaudas, IL
Vc. Nenortas, CT
B. Narbutas, CA
Kun. V. Pikturna, FL
Pr. Pakalniškis, CA
St. Patlaba, IL
P. Pulminskas, MI
J. Račius, AZ
P. Račiukaitis, MD
A. Reventas, FL
Elz. Ribokas, MA
K. Rutkauskas, IL
P. Šaulys, MA
J. Salys, CA
J. Sasnauskienė, IL
J. Skaudys, CA
Ed. Skobeika, NY
E. Šlekys, ONT
Vl. Šlikas, MI
A. Sukauskas, MI

Alg. Strazdas, CA
J. Strazdas, FL
Ig. Stankus, OH
J. Strungys, CT
V. Stuogis, OH
A. Sukauskas, MI
J. Straukas, IL
Tallat-Kelpša, IL
Vl. Tervydis, IL
L. A. Tveras, IL
J. Uksas, CA
K. Urbšaitis, FL
Alg. Uogintas, CT
A. Valiuškis, RI
E. Valterienė, PA
V. Vilkaitaitis, OH
Ig. Verbyla, OH
J. Vičius, IL
M. Vinclovas, OH
V. Vilkutaitis, OH
Vl. Vilčinas, WI
S. Vilinskas, CT
J. Vitas, ONT
J. Žemaitis, IL

Nuoširdus AČIŪ aukojusiems!

Klaidų atitaisyimas

Suklysta aukotojų sąrašą KARYS Nr. 10, 1987:

Ona Dovydaitienė, CA aukėjo 20 dol., o ne 10 dol.;

Toje pačioje vietoje praleista DLK Birutės d-jos Los Angeles skyriaus auka — 43 dol.;

Dar vėliau — 10 dol. aukėjo ir Danutė Alseikienė.

Už klaidas atsiprašome.

**ADMINISTRATORIAUS
KREIPIMASIS DĖL NUOTRAUKŲ**

Padidėjus KARIO išlaidoms, prašytume, siųsdami nuotraukas su nekrologais ar korespondencijomis, prijungti bent po 5 dol. už nuotraukos išspausdinimo išlaidas.

